# SUOMEN SÄÄDÖSKOKOELMA

Julkaistu Helsingissä 31 päivänä elokuuta 2011

## 986/2011

# Laki

## porotalouden ja luontaiselinkeinojen rakennetuista

Annettu Helsingissä 26 päivänä elokuuta 2011

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 luku

### Yleiset säännökset

1 §

*Lain tavoitteet*

Tämän lain tavoitteena on parantaa porotalouden ja muiden luontaiselinkeinojen rakennetta ja toimintaedellytyksiä sekä edistää näitä elinkeinoja harjoittavien elinkeinotoimintaa ja poronhoito- ja luontaiselinkeinoalueen kehittämistä asuinalueena kestävän kehityksen periaatteita noudattaen.

Lain mukaisissa toimenpiteissä on kiinnitettävä erityistä huomiota saamelaisten mahdollisuuksiin alkuperäiskansana ylläpitää ja kehittää kulttuurimuotoonsa kuuluvia elinkeinoja saamelaisten kotiseutualueella.

2 §

*Soveltamisala*

Tätä lakia sovelletaan porotalouden ja muiden luontaiselinkeinojen rakenteen ja toimintaedellytysten parantamiseksi ja kehittämiseksi myönnettävään tukeen, joka rahoitetaan kokonaan tai osittain Euroopan unionin varoista tai yksinomaan kansallisista varoista.

Maatalouden rakenteen parantamiseen myönnettävistä tuista säädetään maatalouden rakennetuista annetussa laissa (1476/2007). Tätä lakia voidaan kuitenkin soveltaa, jos porotalous- tai luontaiselinkeinotilalla harjoitettavasta muusta alkutuotannosta kuin porotaloudesta saatava tulo alittaa vähimmäismäärän, joka on edellytyksenä tuen myöntämiseksi mainitun lain nojalla. Alkutuotannosta saataviin tuloihin ei tällöin kuitenkaan lueta metsätalouden tuloja.

Porotaloustuotteen ja muun maataloustuotteen ensiasteen jalostukseen ja markkinointiin sekä porotalous- tai luontaiselinkeinotilan toiminnan laajentamiseen porotalouden tai muun luontaiselinkeinon ulkopuolelle myönnettävistä tuista säädetään maaseudun kehittämiseen myönnettävistä tuista annetussa laissa (1443/2006). Tätä lakia sovelletaan kuitenkin paliskuntien teurastamojen peruskorjausinvestointeihin ja sellaiseen tilalla tapahtuvaan toimintaan, joka on tarpeen eläin- tai kasvituotteen valmistamiseksi ensimyyntiä varten.

HE 247/2010
MmVM 34/2010
EV 353/2010

Lakia ei sovelleta tukeen tai korvaukseen, joka myönnetään maataloutta harjoittavalle tuotantotoiminnasta luopumiseen. Lakia ei sovelleta hankkeeseen tai toimenpiteeseen, jota on tuettu kolttalain (253/1995) nojalla.

Lakia ei myöskään sovelleta Euroopan unionin rakennerahastojen tai Euroopan kalatalousrahaston varoista rahoitettavaan tukeen eikä sellaiseen Euroopan unionin yhteisen kalastuspolitiikan alaan kuuluvaan toimenpiteeseen, johon voidaan myöntää tukea muun kalatalouden tukea koskevan lainsäädännön nojalla.

3 §

*Tukijärjestelmät*

Tässä laissa tukijärjestelmällä tarkoitetaan:
1) elinkeinonharjoittajan investointitukea;
2) nuoren elinkeinonharjoittajan aloitustukea;
3) elinkeinonharjoittajan asunnonrakentamistukea;
3) paliskunnan investointitukea;
4) paliskunnan aitojen kunnossapitotukea;
5) vapaaehtoista velkajärjestelyä;
6) tutkimusrahoitusta; ja
7) erityisiä etuuksia.

4 §

*Maantieteellinen soveltamisala*

Tätä lakia sovelletaan tuettaessa porotalouden harjoittamista poronhoitolaissa (848/1990) tarkoitetulla poronhoitoalueella.

Muihin luontaiselinkeinoihin kuin porotalouteen tätä lakia sovelletaan Enontekiön, Inarin, Utsjoen ja Savukosken kunnissa sekä Muonion, Kittilän, Sodankylän ja Sallan kuntien niissä osissa, jotka ovat Kajangin, Tepaston, Pomovaaran, Peurasuvannon, Savukosken Seitajärven, Ruotsukaisen, Pulkkaviidan ja Ylirovanvaaran muodostaman rajaviivan pohjoispuolella. Jos rajaviiva kulkee taloryhmän läpi, sovelletaan lakia koko taloryhmään.

5 §

*Suhde Euroopan unionin lainsäädäntöön*

Tätä lakia sovelletaan Euroopan unionin kokonaan tai osaksi rahoittamien tukien myöntämiseen, maksamiseen, seurantaan, tarkastukseen ja takaisinperintään, jollei Euroopan unionin lainsäädännöstä muuta johdu.

Tukea myönnettäessä sovelletaan myös, mitä valtiontuen myöntämisen edellytyksistä ja rajoituksista maatalousalalla ja muiden elinkeinojen alalla Euroopan unionin lainsäädännössä säädetään tai määrätään ottaen kuitenkin huomioon, mitä porotaloudesta erikseen on sovittu Suomen liittyessä Euroopan unioniin.

Valtiontukea koskevan Euroopan unionin lainsäädännön soveltamisesta tämän lain mukaiseen tukijärjestelmään annetaan tarkemmat säännökset valtioneuvoston asetuksella. Tukijärjestelmän käyttöönottamisesta ja kestosta säädetään valtioneuvoston asetuksella Euroopan unionin kokonaan tai osaksi rahoittamia taikka kokonaan kansallisista varoista rahoitettuja maatalouden rakennetukia koskevan Euroopan unionin lainsäädännön, muita elinkeinoja koskevan lainsäädännön sekä valtion talousarviossa tai maatilatalouden kehittämisrahaston käyttösuunnitelmassa tukijärjestelmän rahoitusta varten osoitettujen varojen rajoissa.

6 §

*Määritelmät*

Tässä laissa tarkoitetaan:
1) *porotaloudella* poronhoitolaissa tarkoitettua poronhoitoa;
2) *luontaiselinkeinoilla* poronhoitoa, kalastusta ja metsästystä, muun luontaiselinkeinon ohella harjoitettavaa pienimuotoista maa- ja metsätaloutta sekä muuta luonnon jatkuvaan tuottokykyyn perustuvien luonnonvarojen hyödyntämistä, kuten ammattimaista marjastusta ja sienestystä;
3) *luontaiselinkeinoon liittyvällä elinkeinolla* sellaista elinkeinotoimintaa, jota harjoitetaan luontaiselinkeinon ohessa siltä osin kuin se koskee elinkeinoissa tarvittavien välineiden valmistusta ja kunnostamista, luontaiselinkeinoa hyödyntävää palvelutoimintaa taikka luontaiselinkeinosta saatujen tuotteiden jalostamista;
4) *porotaloustilalla* porotilalain (590/1969) tai porotalouslain (161/1990) no-

jalla perustettua taikka niiden, porotalouden ja luontaiselinkeinojen rahoituslain (45/2000) tai tämän lain nojalla rakentamiseen myönnetyllä tuella rahoitettua porotalouden harjoittajan asuinpaikaksi tarkoitettua tilaa taikka muuta yhden tai useamman kiinteistön tai kiinteistön osan tai tuotantorakennuksen ja sen maapohjan muodostamaa, porotalouden harjoittamisessa käytettävää toiminnallisesti ja taloudellisesti itsenäistä poronhoitoalueella sijaitsevaa yksikköä, jota hallitaan yhtenä kokonaisuutena omistuksen tai vuokrauksen perusteella;

5) *porotalousyrityksellä* elinkeinotoimintaa, jossa harjoitetaan yksinomaan porotaloutta taikka porotalouden ohella porotaloudesta saatujen tuotteiden jalostusta tai niihin liittyvää palvelutoimintaa;

6) *luontaiselinkeinotilalla* luontaiselinkeinolain (610/1984) nojalla perustettua, lisäaluetta antamalla muodostettua taikka mainitun lain, porotalouden ja luontaiselinkeinojen rahoituslain tai tämän lain nojalla rakentamiseen myönnetyllä tuella rahoitettua luontaiselinkeinon harjoittajan asuinpaikaksi tarkoitettua tilaa taikka muuta yhden tai useamman kiinteistön tai kiinteistön osan tai tuotantorakennuksen ja sen maapohjan muodostamaa, luontaiselinkeinon harjoittamisessa käytettävää toiminnallisesti ja taloudellisesti itsenäistä 4 §:n 2 momentissa tarkoitetulla alueella sijaitsevaa yksikköä, jota hallitaan yhtenä kokonaisuutena omistuksen tai vuokrauksen perusteella;

7) *luontaiselinkeinoyrityksellä* elinkeinotoimintaa, jossa harjoitetaan yksinomaan yhtä tai useampaa luontaiselinkeinoa tai luontaiselinkeinon ohessa 3 kohdassa tarkoitettua toimintaa;

8) *saamelaisten kotiseutualueella* saamelaiskäräjistä annetun lain (974/1995) 4 §:ssä tarkoitettua aluetta;

9) *rahoituksella* avustuksena, lainana, muuna luottona tai pääomasijoituksena yritykselle annettua pitkäaikaiseen käyttöön tarkoitettua pääomaa;

10) *julkisella rahoituksella* Euroopan unionin, valtion tai muun julkisyhteisön varoista myönnettyä rahoitusta tai rahoitusta, josta on päättänyt julkinen taho;

11) *yksityisellä rahoituksella* muuta kuin 10 kohdassa tarkoitettua rahoitusta;

12) *tuella* tämän lain nojalla Euroopan unionin varoista taikka valtion talousarvioon sisältyvistä tai maatilatalouden kehittämisrahaston varoista myönnettyä avustusta, korkotukea, valtionlainaan liittyvää tukea sekä tukea, joka sisältyy maatilatalouden kehittämisrahaston vastuulla myönnettyyn takaukseen, tai muuta etuutta, joka myönnetään tämän lain nojalla;

13) *muulla tuella* muuta kuin 12 kohdassa tarkoitettua Euroopan unionin, valtion tai muun julkisyhteisön tai julkisyhteisön käytettävissä olevista varoista myönnettyä avustusta, korkotukea, korkoetuutta, valtiontakausta tai, jos valtiontakaukseen on erikseen sisältynyt laskennallinen tuki, valtiontakauksen laskennallista tukea sekä muuta lainaan tai takaukseen sisältyvää tukiosuutta sekä mitä tahansa muuta hakijan saamaa tai hakijalle kuuluvaa tai muun viranomaisen tai julkisyhteisön myöntämää tukea tai etuutta, joka on kohdistunut hakijan porotalous- tai luontaiselinkeinoyritykseen kustannusten vähennyksenä, käyttöoikeutena tai muulla tavoin muodossa, joka ei ole yritystä varten myönnettyä rahoitusta; tueksi ei kuitenkaan katsota verovähennyksiä, ellei vähennys kuulu Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 107 artiklan mukaiseen hyväksyttyyn tukijärjestelmään;

14) *tuettavalla toimenpiteellä* porotalouden tai muun luontaiselinkeinon aloittamiseen tai harjoittamiseen liittyvää toimintaa, johon tukea on haettu tai johon tuki on myönnetty;

15) *investoinnilla* rakennuksen, rakenteen tai rakennelman rakentamista, laajentamista, peruskorjaamista tai hankkimista sekä muuta käyttöajaltaan pitkäaikaisen aineellisen ja aineettoman omaisuuden hankkimista;

16) *hyväksytyllä luotonantajalla* maatalouden rakennetuista annetun lain 52 §:n 1 momentissa tarkoitettua luotonantajaksi hyväksyttyä luottolaitosta;

17) *keskusrahalaitoksella* maatalouden rakennetuista annetun lain 52 §:n 2 momentissa tarkoitettua luottolaitosta tai muuta yhteisöä, jonka Maaseutuvirasto on hyväksynyt toimimaan keskusrahalaitoksena.

Edellä 1 momentin 4 ja 6 kohdassa kiinteistön osalla tarkoitetaan määräosaa ja määräalaa.

Valtioneuvoston asetuksella säädetään siitä, milloin maa- ja metsätaloutta pidetään pienimuotoisena ja milloin porotaloustilana tai luontaiselinkeinotilana voidaan pitää rakennuskelpoista kiinteistöä, sekä porotaloustilan ja luontaiselinkeinotilan enimmäiskoosta. Valtioneuvoston asetuksella annetaan myös tarkemmat säännökset luontaiselinkeinoon liittyvistä elinkeinoista.

2 luku

## Tuen rahoitus

7 §

*Tuen rahoitusta ja määrää koskevat edellytykset*

Tuen myöntämisen edellytyksenä on, että valtion talousarviossa tai maatilatalouden kehittämisrahaston käyttösuunnitelmassa on osoitettu tarkoitusta varten myöntämisvaltuus tai määräraha.

Tukea ei voida myöntää siltä osin kuin julkisen tuen osuus tuettavan toimenpiteen hyväksyttävistä kustannuksista ylittää Euroopan unionin lainsäädännössä säädetyn julkisen tuen enimmäismäärän. Jos kysymys on ohjelmaan perustuvasta tuesta, tukeen sisältyvän julkisen rahoituksen määrä ei saa ylittää ohjelmassa määritetyn julkisen rahoituksen enimmäismäärää.

Tämän lain mukaista tukea myönnettäessä otetaan tuen enimmäismäärän vähennyksenä huomioon samaan hankkeeseen myönnetty muu toimenpiteen rahoittamiseen myönnetty tuki.

Tuettavan toimenpiteen rahoitustavat on ilmoitettava. Rahamääräisen suorituksen lisäksi yksityisenä rahoituksena voidaan hyväksyä vastikkeetta tehty työ tai tuotantopanoksen luovutus.

Valtioneuvoston asetuksella säädetään vastikkeetta tehdyn työn tai tuotantopanoksen luovutuksen käyttämisestä yksityisenä rahoituksena.

8 §

*Ohjelmaan sisältyvä tuki*

Ohjelmaan sisältyvään tukeen sovelletaan, mitä maaseudun kehittämiseen liittyvien ohjelmien hallinnoinnista annetussa laissa (532/2006) säädetään.

3 luku

## Tuen saamisen yleiset edellytykset

9 §

*Tukemisen tarkoituksenmukaisuus*

Tuen myöntämisen edellytyksenä on, että toimenpiteen tukeminen kokonaisuutena arvioiden on tarkoituksenmukaista. Tukea myönnettäessä on erityisesti otettava huomioon toimenpiteen vaikutukset elinkeinon harjoittamisen jatkuvuuteen ja elinkeinonharjoittajien toimeentuloedellytysten parantamiseen.

Saamelaisten kotiseutualueella voidaan ottaa taloudellisten seikkojen lisäksi huomioon toimenpiteen merkitys saamelaisalueen poronhoitoon ja muiden luontaiselinkeinojen harjoittamiseen kokonaisuutena.

Tukea ei kuitenkaan myönnetä, elleivät jäljempänä säädetyt tuen myöntämisen edellytykset täyty.

10 §

*Tuen saaja*

Elinkeinon harjoittamiseen ja vapaaehtoiseen velkajärjestelyyn liittyvää tukea, asuntorahoituksen tukea sekä erityisiä etuuksia voidaan myöntää luonnolliselle henkilölle. Paliskunnalle voidaan myöntää investointitukea ja poroaitojen korjaustukea. Tutkimusrahoitusta voidaan myöntää luonnolliselle henkilölle, yksityis- ja julkisoikeudelliselle yhteisölle sekä säätiölle.

Tukea voidaan myöntää samaan toimenpiteeseen useammalle luonnolliselle henkilölle yhdessä, jos nämä kaikki täyttävät tuen myöntämisen edellytykset. Vapaaehtoiseen velkajärjestelyyn liittyvää tukea voidaan kuitenkin myöntää, jos veloista pääosin vastuussa oleva täyttää tuen myöntämisen edellytykset.

Luonnollisen henkilön on tukea hakiessaan oltava 18 vuotta täyttänyt. Maan tai kiinteistön hankintaan taikka asuinrakennuksen rakentamiseen, laajentamiseen tai peruskorja-

ukseen ei myönnetä tukea 60 vuotta täyttäneelle eikä muuta tukea 65 vuotta täyttäneelle. Vapaaehtoiseen velkajärjestelyyn liittyvää tukea voidaan myöntää kuitenkin ikärajoista riippumatta.

Paliskunnalle voidaan myöntää tukea vain, jos se täyttää poronhoitolaissa sille asetetut velvoitteet.

11 §

*Tuettavan toimenpiteen aloittaminen*

Jollei erityisestä syystä muuta johdu, porotalouden tai luontaiselinkeinon harjoittajan taikka paliskunnan investointitukea, asunnonrakennustukea tai tutkimusrahoitusta ei myönnetä sellaiseen toimenpiteeseen, jonka toteuttaminen on aloitettu. Nuoren elinkeinonharjoittajan aloitustukea voidaan kuitenkin myöntää enintään 18 kuukauden kuluessa porotalouden taikka muun luontaiselinkeinon harjoittamisen aloittamisesta.

Edellä 1 momentista poiketen paliskunnalle voidaan myöntää tukea myös sellaiseen investointiin, jonka toteuttamisen aloittaminen on ollut välttämätöntä muulle taholle kuin porotalouden harjoittajalle aiheutuvan vahingon estämiseksi tai paliskunnasta riippumattomasta syystä tuhoutuneen tai rikkoutuneen aidan korvaamiseksi.

Valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkemmat säännökset siitä, milloin toimenpide katsotaan aloitetuksi, ja siitä, milloin jo aloitettuun toimenpiteeseen voidaan erityisestä syystä myöntää tukea.

12 §

*Luvat ja rakentamissuunnitelmat*

Jos tuettava toimenpide edellyttää luvan hankkimista viranomaiselta, tuen myöntämisen edellytyksenä on luvan esittäminen.

Jos tuettavaan toimenpiteeseen sisältyy rakentamisinvestointi, hakijan on lisäksi esitettävä rakentamista koskeva suunnitelma, josta käy ilmi rakentamisinvestoinnin toimivuus, tarkoituksenmukaisuus ja ympäristöön sopivuus.

Valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkemmat säännökset rakentamista koskevan suunnitelman sisällöstä.

Maa ja metsätalousministeriön asetuksella voidaan säätää rakentamisinvestoinnin teknisistä, taloudellisista, toiminnallisista sekä turvallisuuteen ja ympäristöön liittyvistä seikoista.

13 §

*Tuen vähimmäismäärä*

Rakentamisinvestointiin ei myönnetä tukea, jos hakemuksen perusteella tuen määrä olisi enintään 1 000 euroa. Muissa toimenpiteissä vastaava määrä on 500 euroa.

14 §

*Tuettavien toimenpiteiden valinta*

Tukea myönnetään 7 §:n 1 momentissa tarkoitetuissa rajoissa ensisijaisesti sellaisiin toimenpiteisiin, jotka merkittävästi edistävät 1 §:ssä säädettyjä tavoitteita ja, jos tuki sisältyy ohjelmaan, ohjelmassa asetettuja tavoitteita.

Jos hakemus koskee investointien tukemista, tuettavien toimenpiteiden valinnassa voidaan ottaa huomioon seuraavat seikat:

1) tuen kohteena olevan elinkeinotoiminnan taloudellisiin edellytyksiin vaikuttavat tekijät;

2) toimenpiteen vaikutukset tuen kohteena olevan porotalousyrityksen tai luontaiselinkeinoyrityksen talouteen;

3) toimenpiteen vaikutukset tuen kohteena olevan porotaloustilan tai luontaiselinkeinotilan tuotanto-olosuhteisiin työympäristön, luonnonvarojen kestävän käytön tai eläinten hyvinvoinnin kannalta.

Jos hakemus koskee nuoren elinkeinonharjoittajan aloitustukea, tuettavien toimenpiteiden valinnassa sovelletaan 2 momentin 1 kohdassa tarkoitettua perustetta. Jos hakemus koskee asuntorahoitusta, tuettavien toimenpiteiden valinnassa otetaan huomioon 2 momentin 1 kohdassa tarkoitettu peruste sekä tuen vaikutukset hakijan asuinoloihin.

Valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkemmat säännökset tuettavien toimenpiteiden valinnassa käytettävistä perusteista.

4 luku

## Elinkeinon harjoittajaa koskevat edellytykset

15 §

*Elinkeinon harjoittaminen*

Tukea voidaan myöntää hakijalle, joka harjoittaa tai ryhtyy harjoittamaan porotaloutta porotaloustilalla taikka porotaloutta tai muuta luontaiselinkeinoa luontaiselinkeinotilalla niin, että hän saa siitä pääasiallisen osan toimeentulostaan. Vähintään 80 eloporoa omistavan henkilön katsotaan kuitenkin saavan pääasiallisen osan toimeentulostaan porotaloudesta. Muun luontaiselinkeinoa harjoittavan on saatava vuotuisista tuloistaan luontaiselinkeinoista vähintään määrä, josta säädetään valtioneuvoston asetuksella ja jonka Maaseutuvirasto määräyksellään vuosittain tarkistaa yleistä ansiokehitystä vastaavaksi.

Paliskunnan työntekijämäärän lisäämiseksi voidaan vähemmän kuin 80 eloporoa omistavalle, joka ei ole täyttänyt 40:tä vuotta ja joka sitoutuu tekemään poronhoitotöitä määräajan, myöntää tukea. Hyväksyttävistä poronhoitotöistä päättää paliskunnan hallitus siten kuin poronhoitolaissa säädetään. Tarkemmat säännökset tuesta ja sen myöntämisen edellytyksistä sekä eloporojen määrää korvaavista poronhoitotöistä annetaan valtioneuvoston asetuksella.

Valtioneuvoston asetuksella säädetään siitä, milloin tukea voidaan erityisestä syystä myöntää irtaimiston hankintaan ilman, että hakijalla on porotalous- tai luontaiselinkeinotilaa.

16 §

*Hakijan tulot*

Hakijan on oltava hänen saamansa tulot huomioon ottaen tuen tarpeessa. Tuloina voidaan ottaa huomioon myös hakijan puolison tulot. Puolisoiden hakiessa yhdessä tukea otetaan huomioon kummankin puolison tulot yhteensä.

Puolisolla tarkoitetaan tässä laissa elinkeinonharjoittajan aviopuolisoa tai henkilöä, jonka kanssa hän asuu samassa taloudessa avioliitonomaisissa olosuhteissa.

Valtioneuvoston asetuksella säädetään hakijan ja hänen puolisonsa enimmäistuloista sekä niistä tuloista, jotka otetaan enimmäistuloissa huomioon. Enimmäistulot voidaan eriyttää tukikohteittain. Maaseutuvirasto tarkistaa määräyksellään enimmäismäärän vuosittain yleistä ansiokehitystä vastaavaksi. Valtioneuvoston asetuksella voidaan säätää myös tuloista, joita ei oteta huomioon kokonaistuloissa.

17 §

*Ammattitaito*

Tuen myöntämisen edellytyksenä on, että hakijalla on tuen kohteena olevaa elinkeinoa koskeva riittävä ammattitaito. Jos hakija on nuori elinkeinon harjoittamisen aloittaja, jolla ei tukea haettaessa ole riittävää ammattitaitoa, tuen myöntämisen edellytyksenä on, että hän sitoutuu täyttämään hakijan ammattitaitoa koskevan edellytyksen 36 kuukauden kuluessa tuen myöntämisestä.

Valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkemmat säännökset riittävästä ammattitaidosta.

18 §

*Asuminen*

Tuen myöntämisen edellytyksenä on että hakija asuu poronhoitoalueella tai, jos tukea haetaan muuhun luontaiselinkeinoon kuin porotalouteen, 4 §:n 2 momentissa tarkoitetulla alueella.

19 §

*Porotalous- ja luontaiselinkeinotilan sijaintipaikka ja yhteisön kotipaikka*

Jos porotalous- tai luontaiselinkeinotila muodostuu yhtä useammasta tilasta tai tilan osasta, porotaloustilan tai luontaiselinkeinotilan katsotaan sijaitsevan siinä kunnassa, jossa sen asuinrakennus sijaitsee tai, jos rakennetulla porotalous- tai luontaiselinkeinotilalla ei ole asuinrakennusta, jossa sillä oleva rakennus tai rakennukset pääosin sijaitsevat. Jollei

kiinteistö ole rakennettu, sen katsotaan sijaitsevan siinä kunnassa, jossa pääosa kiinteistön alueesta sijaitsee.

Porotaloustilan on sijaittava poronhoitoalueella ja luontaiselinkeinotilan 4 §:n 2 momentissa tarkoitetulla alueella. Jos kysymys on ohjelmaan perustuvasta tuesta, porotalous- tai luontaiselinkeinotilan on sijaittava ohjelman soveltamisalueella. Jos hakija on yhteisö, tämän kotipaikan tulee sijaita Euroopan unionin alueella.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä siitä, missä porotalous- ja luontaiselinkeinotilan katsotaan sijaitsevan.

20 §

*Porotalouden ja muun luontaiselinkeinon harjoittamiseen käytetyn tilan hallintaa koskevat edellytykset*

Tuen myöntämisen edellytyksenä on, että hakija hallitsee tuen kohteena olevaa porotalous- tai luontaiselinkeinotilaa omistuksen tai vuokrasopimuksen perusteella. Jos tuen kohteena olevan tilan hallinta kuuluu yhteisesti kahdelle tai useammalle, muuta tukea kuin elinkeinonharjoittajan aloitustukea voidaan myöntää, jos nämä hakevat tukea yhdessä ja vähintään kolmasosa porotaloustilasta tai luontaiselinkeinotilasta on sellaisen porotalouden tai muun luontaiselinkeinon harjoittajan hallinnassa, joka täyttää 15—18 §:ssä säädetyt edellytykset.

Jos sellaista porotalous- tai luontaiselinkeinotilan osaa, jota varten haetaan tukea rakentamisinvestointiin tai jolla on olennaista merkitystä tuen kohteena olevan elinkeinotoiminnan jatkuvuuden kannalta, hallitaan vuokrasopimuksen tai kiinteistön hallinnan jakamista koskevan sopimuksen perusteella, tuen myöntämisen edellytyksenä on, että sopimukseen perustuva oikeus on kirjattu. Vuokraoikeuden tulee lisäksi olla siirrettävissä kolmannelle kiinteistön omistajaa kuulematta, ja sen voimassaolon tulee jatkua vähintään 10 vuotta.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä hallinnan arvioinnista yhteisomistustilanteissa.

21 §

*Tuen kohteena olevaa elinkeinotoimintaa koskevat edellytykset*

Tuen myöntämisen edellytyksenä on, että porotaloustilalla harjoitetulla poronhoidolla voidaan osoittaa olevan edellytykset jatkuvaan kannattavuuteen. Vastaava edellytys koskee luontaiselinkeinotilalla harjoitettua poronhoitoa ja muuta luontaiselinkeinoa. Jos hakemus koskee elinkeinonharjoittajan aloitustukea, edellytyksiä arvioitaessa voidaan ottaa huomioon tuen kohteena olevalla tilalla harjoitettavat luontaiselinkeinoon liittyvät elinkeinot. Jos tukea voidaan myöntää ilman, että hakijalla on hallinnassaan porotaloustila tai luontaiselinkeinotila, tai jos hakemus koskee asunnon rakentamista, laajentamista tai peruskorjaamista, hakijan on osoitettava kykenevänsä tuloillaan sekä julkisen ja yksityisen rahoituksen avulla vastaamaan hankkeen toteuttamisesta ja sen rahoituksesta johtuvista kustannuksista.

Valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkemmat säännökset tuen kohteena olevan elinkeinotoiminnan sekä porotalous- ja luontaiselinkeinoyrityksen toimintaedellytyksiä arvioitaessa käytettävistä perusteista.

22 §

*Elinkeinosuunnitelma*

Tuen myöntämisen edellytyksenä on, että hakija esittää tuen kohteena olevaa porotalouden harjoittamista koskevan suunnitelman (*elinkeinosuunnitelma*), johon on sisällytetty myös luontaiselinkeinoon liittyvien elinkeinojen tiedot haettaessa tukea tilanpidon aloittamiseen. Elinkeinosuunnitelmaan on sisällyttävä 15—21 §:ssä säädettyjä edellytyksiä ja tuettavaa toimenpidettä koskevat tiedot. Lisäksi suunnitelmaan on sisällyttävä toimenpiteeseen nähden tarkoituksenmukaisessa laajuudessa porotalouden ja muiden luontaiselinkeinojen harjoittamista koskevat tavoitteet, keinot tavoitteiden saavuttamiseksi sekä arvio toiminnan kehityksestä.

Elinkeinosuunnitelmassa on esitettävä 17 §:n 1 momentissa tarkoitetun sitoumuksen täyttämiseksi suoritettavat toimenpiteet.

Valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkemmat säännökset elinkeinosuunnitelman sisällöstä.

23 §

*Porotalous- ja luontaiselinkeinotilan tuotanto-olosuhteet*

Tuen myöntämisen edellytyksenä on, että tuen kohteena olevassa porotalousyrityksessä tai luontaiselinkeinoyrityksessä noudatetaan sellaisia asianomaista tuotannonalaa koskevia pakollisia vaatimuksia, jotka perustuvat ympäristöä, hygieniaa ja eläinten hyvinvointia koskevaan Euroopan unionin ja kansalliseen lainsäädäntöön. Hakijalta voidaan edellyttää selvitystä vaatimusten noudattamisesta. Tarvittaessa vaatimusten noudattaminen voidaan todeta tuen myöntäneen viranomaisen tai eläinlääkärin suorittamalla tarkastuksella.

Valtioneuvoston asetuksella säädetään vaatimusten noudattamista koskevasta selvityksestä.

5 luku

**Elinkeinon harjoittajan investointituki**

24 §

*Elinkeinonharjoittajan investointituen edellytykset*

Porotalouden harjoittajalle voidaan myöntää tukea porotaloudessa tarpeellisiin investointeihin, jotka lisäävät tehokkuutta, parantavat laatua, turvaavat toimintaedellytyksiä tai helpottavat elinkeinon sopeutumista uusiin olosuhteisiin tai vaatimuksiin. Tukea voidaan myöntää sekä irtaimen että kiinteän omaisuuden hankintaa koskeviin investointeihin. Vastaaviin tarkoituksiin voidaan myöntää tukea myös muun luontaiselinkeinon harjoittamisessa tarpeellisiin investointeihin.

Tukea voidaan myöntää 1 momentissa tarkoitetusta investoinnista aiheutuviin tarpeellisiin ja kohtuullisiin kustannuksiin. Hyväksyttävien kustannusten enimmäismäärä voidaan määrittää investoinnin kohteeseen sovellettavien maa- ja metsätalousministeriön asetuksella säädettävien yksikkökustannusten avulla. Jollei yksikkökustannuksista ole säädetty, voidaan edellyttää selvitystä kustannusten perustumisesta tavanomaiseen hintatasoon.

Investointituella tuettavasta toiminnasta ja hyväksyttävistä kustannuksista annetaan tarkempia säännöksiä valtioneuvoston asetuksella.

25 §

*Investointituen määrä*

Investointituki myönnetään prosentuaalisena osuutena tuettavan toimenpiteen hyväksyttävistä kustannuksista. Tukea voidaan kohdentaa sekä tuen muoto, taso ja enimmäismäärä määrittää kohdealueen, elinkeinon, tuen kohderyhmän tai kohteen perusteella ottaen huomioon 1 §:ssä säädetyt tavoitteet, porotaloudessa tai muussa luontaiselinkeinossa vallitseva markkinatilanne ja tuen rahoitukseen käytettävissä olevat varat. Toimenpidettä voidaan rahoittaa avustuksella, valtionlainalla tai korkotukilainalla.

Investointituen tasosta ja enimmäismäärästä, tuen muodosta sekä siitä, milloin valtionlaina voidaan myöntää kokonaan tai osaksi ilman tavanomaista pankkitoiminnassa käytettyä vakuutta, annetaan tarkemmat säännökset valtioneuvoston asetuksella Euroopan unionin lainsäädännön asettamissa rajoissa.

6 luku

**Nuoren elinkeinonharjoittajan aloitustuki**

26 §

*Nuoren elinkeinonharjoittajan aloitustuen edellytykset*

Nuoren elinkeinonharjoittajan aloitustukea voidaan myöntää porotalouden harjoittajalle, joka saa hallintaansa porotaloustilan ja joka ensimmäistä kertaa ryhtyy poronhoidosta vastaavaksi elinkeinonharjoittajaksi. Tukea voidaan myöntää myös muun luontaiselinkeinon harjoittajalle, joka saa hallintaansa muun luontaiselinkeinon harjoittamiseen soveltuvan tilan ja ryhtyy ensimmäistä kertaa porotalouden yhteydessä muun luontaiselinkeinon harjoittajaksi.

Aloitustukea ei myönnetä sille, joka tukea hakiessaan on täyttänyt 40 vuotta.

Valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkemmat säännökset aloitustuella tuettavasta toiminnasta.

27 §

*Aloitustuen määrä*

Aloitustuki voidaan myöntää kiinteänä tasamääräisenä tukena tai prosentuaalisena osuutena tuettavan toimenpiteen hyväksyttävistä kustannuksista taikka näiden yhdistelmänä. Tuen muoto, taso ja enimmäismäärä voidaan määrittää kohdealueen, tuotannonalan tai tuen kohderyhmän perusteella ottaen huomioon 1 §:ssä säädetyt tavoitteet, porotaloudessa ja muissa luontaiselinkeinoissa tuotannonalalla vallitseva markkinatilanne ja tuen rahoitukseen käytettävissä olevat varat.

Valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkemmat säännökset tuen muodosta ja enimmäismäärästä Euroopan unionin lainsäädännön asettamissa rajoissa. Aloitustuen tasosta ja hyväksyttävistä kustannuksista voidaan säätää valtioneuvoston asetuksella edellä tarkoitetuissa rajoissa.

7 luku

**Elinkeinonharjoittajan asunnonrakentamistuki**

28 §

*Asunnonrakentamistuen edellytykset*

Asunnonrakentamistukea voidaan myöntää porotalouden tai muun luontaiselinkeinon harjoittajalle sellaiseen investointiin, jonka tarkoituksena on porotaloustilan tai luontaiselinkeinotilan asunto-olojen parantaminen. Tukea ei myönnetä, jos samaan tarkoitukseen voidaan myöntää muuta tukea julkisista varoista.

Asunnonrakentamistuen myöntämisen edellytyksenä on, että tuen kohteena olevaa asuntoa käytetään hakijan, tämän perheenjäsenten tai tilan sukupolvenvaihdoksen yhteydessä elinkeinon harjoittamisesta luopuvan henkilön vakinaisena asuntona, jos luopuja on tällöin pidättänyt itselleen oikeuden asua tilalla. Asunnon tulee olla kooltaan ja varustelultaan tarkoituksenmukaisessa suhteessa edellä tarkoitettuun käyttötarkoitukseen sekä sijaita elinkeinon harjoittamisen kannalta tarkoituksenmukaisesti. Lisäksi tuen tarkoituksenmukaisuutta arvioitaessa voidaan ottaa huomioon asuinrakennuksen vaatimat tie-, sähköistys- ja vesihuoltojärjestelyt.

Valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkemmat säännökset tuen myöntämisen edellytyksistä, tuen kohteena olevan asunnon koosta ja käyttötarkoituksesta sekä hyväksyttävistä kustannuksista.

29 §

*Taloudellinen tarkoituksenmukaisuus*

Asunnonrakentamistuen myöntämisen tulee olla hakijan taloudelliset olosuhteet huomioon ottaen tarkoituksenmukaista. Tällöin tarkastellaan hakijan ja hänen puolisonsa kokonaistuloja.

30 §

*Asunnonrakentamistuen määrä*

Asunnonrakentamistuki myönnetään asuntorakentamisesta ja siihen liittyvistä sähköistys- ja vesihuoltotoimenpiteistä aiheutuviin tarpeellisiin ja kohtuullisiin kustannuksiin. Tuki myönnetään prosentuaalisena osuutena tuettavan toimenpiteen hyväksyttävistä kustannuksista. Hyväksyttävien kustannusten enimmäismäärä voidaan määritellä investoinnin kohteeseen sovellettavien maa- ja metsätalousministeriön asetuksella säädettävien yksikkökustannusten avulla. Jollei yksikkökustannuksia ole annettu, voidaan edellyttää selvitystä kustannusten perustumisesta tavanomaiseen hintatasoon.

Valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkemmat säännökset hyväksyttävistä kustannuksista sekä tukitasosta, tuen määrästä ja sen muodosta.

8 luku

**Paliskunnan tuet**

31 §

*Paliskunnan investointituki*

Paliskunnalle voidaan myöntää tukea investointiin, joka on tarpeellinen sellaisen poronhoitoon liittyvän tehtävän suorittamiseksi, joka poronhoitolaissa säädetään paliskunnan velvollisuudeksi tai joka muuten on paliskunnan poronhoidossa tarpeen.

Investointitukea voidaan myöntää:

1) poronhoidossa tarpeellisen aidan rakentamiseen ja peruskorjaamiseen;

2) teurastamon peruskorjaamiseen;

3) poronhoidossa tarpeellisen muun rakennuksen kuin teurastamon rakentamiseen, laajentamiseen ja peruskorjaamiseen;

4) teurastamon tai muun rakennuksen, rakenteen tai rakennelman käyttämisessä välttämättömän tie- tai vesihuoltoliittymän tai vastaavan muun liittymän hankintaan ja rakentamiseen;

5) sellaisen irtaimiston hankintaan, jolla helpotetaan poronhoitotöitä, mahdollistetaan investointien käyttäminen tai vähennetään poronhoidosta aiheutuvia kustannuksia.

Tukea ei myönnetä valtakunnan rajalle rakennettavien esteaitojen rakentamiseen eikä niiden kunnossapitoon.

Valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkemmat säännökset tuettavasta toiminnasta, hyväksyttävistä kustannuksista sekä tuen muodosta ja enimmäismäärästä.

32 §

*Paliskunnan aitojen kunnossapitotuki*

Paliskunnalle voidaan myöntää tukea 31 §:n 2 momentin 1 kohdassa tarkoitetun aidan kunnossapitoon. Tuen tarve arvioidaan paliskunnan hoidettavina olevien aitojen määrän, iän, kunnon ja tarpeellisuuden perusteella.

Tuki myönnetään hyväksyttyjen kustannusten perusteella.

Valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkemmat säännökset tuen edellytyksistä, hyväksyttävistä kustannuksista sekä tuen muodosta ja enimmäismäärästä.

9 luku

**Tutkimusrahoitus**

33 §

*Rahoitettavat tutkimukset ja selvitykset*

Tämän lain nojalla voidaan maatilatalouden kehittämisrahaston varoin rahoittaa porotalouden ja luontaiselinkeinojen toimintaedellytyksiä ja kehittämistä koskevia tutkimuksia ja selvityksiä.

Tutkimusten ja selvitysten rahoittamisen ohjaamista ja seurantaa varten voidaan asettaa neuvottelukunta.

Sen lisäksi, mitä 49 §:ssä, 50 §:n 1 momentissa, 53 §:n 1 momentissa sekä 54 ja 58 §:ssä säädetään, rahoituksesta tiedottamiseen sekä sen hakemiseen, myöntämiseen, maksamiseen, valvontaan ja takaisinperintään sovelletaan, mitä valtionavustuslaissa (688/2001) säädetään.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan lisäksi antaa tarkempia säännöksiä rahoituksesta, tuettavista tutkimuksista ja selvityksistä, hyväksyttävistä kustannuksista, rahoituksen muodosta ja enimmäismäärästä sekä neuvottelukunnasta ja sen tehtävistä.

10 luku

**Tukimuodot**

34 §

*Tukimuodot*

Tämän lain mukainen tuki elinkeinonharjoittajalle voidaan myöntää:

1) avustuksena;

2) valtionlainaan liittyvänä tukena, joka voi olla korkoetuus, korkovapaus, lyhennyksen vapaavuosi, lyhennyksen lykkäys tai valtionlainan täysi tai osittainen vakuudettomuus;

3) korkotukilainan korkotukena;

4) valtiontakaukseen liittyvänä tukena;

5) luottojen ehtojen muutoksena vapaaehtoisessa velkajärjestelyssä;

6) valtionmaan käyttöön liittyvänä etuutena.

Paliskunnalle tuki voidaan myöntää avustuksena.

Tutkimuksen suorittajalle rahoitus voidaan myöntää avustuksena tai tutkimusrahoitus voidaan toteuttaa siirtona maatilatalouden kehittämisrahastosta.

11 luku

## Lainaan liittyvän tuen myöntämisen erityiset edellytykset

35 §

*Luotonantaja*

Lainaan liittyvää tukea voidaan myöntää sellaista lainaa varten, jonka myöntää hyväksytty luotonantaja.

Hyväksytty luotonantaja voi myöntää lainan valtionlainana maa- ja metsätalousministeriön osoittamista maatilatalouden kehittämisrahaston varoista (*valtionlainat*) tai muuna lainana, johon liittyy tuki, sen jälkeen, kun tukipäätös on tehty.

36 §

*Valtionlainan myöntämisen edellytykset*

Valtionlaina voidaan myöntää maatilatalouden kehittämisrahaston vuosittain vahvistetun käyttösuunnitelman myöntämisvaltuuden rajoissa. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus päättää tukipäätöksellään valtionlainan enimmäismäärästä. Enimmäismäärä ei saa ylittää luotonantajan hyväksymää enimmäismäärää.

Luotonantaja voi myöntää valtionlainana sellaisen lainan:

1) jonka laina-aika on enintään 30 vuotta;

2) jonka vuotuinen kokonaiskorko on enintään valtioneuvoston asetuksella säädettävän viitekoron ja siihen lisättävän kiinteän prosenttiyksikkömäärän summa;

3) josta lainansaaja maksaa korkoetuuden verran kokonaiskorkoa alempaa korkoa, kuitenkin vähintään yhden prosentin vuotuista korkoa; ja

4) jonka lainamäärä ei yhdessä samaan tarkoitukseen myönnetyn avustuksen ja muun kuin lainaan liittyvän tuen kanssa ylitä tuettavan toimenpiteen hyväksyttäviä kustannuksia.

Valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkemmat säännökset valtionlainan enimmäismäärästä, viitekorosta, kiinteästä viitekorkoon lisättävästä prosenttiyksiköstä sekä koron ja lainansaajan maksaman koron muuttumisesta.

37 §

*Valtionlainaan sisältyvä tuki*

Valtionlainaan sisältyvänä tukena voidaan myöntää korkoetuus, korkovapaus, lyhennyksen vapaavuosi ja vapautus velvollisuudesta hankkia valtionlainalla vakuus. Valtionlainan tukimuotoja voidaan yhdistää samassa valtionlainassa.

Korkoetuus on valtionlainan kokonaiskoron ja lainansaajan maksaman koron erotus. Korkoetuuden määrä on viisi prosenttiyksikköä, jollei 36 §:n 2 momentin 3 kohdassa tarkoitetusta vähimmäiskorosta muuta johdu. Valtionlainaan liittyvän tuen loputtua tuensaajan on maksettava valtionlainasta kokonaiskoron suuruista korkoa.

Korkoetuuden myöntämisen edellytyksenä on, että luotonantaja on hyväksynyt tukihakemukseen sisältyvän valtionlainan määrän ja lainaehdot.

Valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkemmat säännökset korkoetuuden, korkovapauden, vapaavuosien ja vakuudettomuuden arvon määrittelystä, vapaavuosien määrästä, lainaan liittyvän tuen enimmäismäärästä, tuen käytöstä laina-aikana sekä luotonantajan lainaehtoja koskevasta hyväksynnästä.

38 §

*Korkotuen myöntämisen edellytykset*

Korkotukea voidaan myöntää valtion talousarviossa vuosittain vahvistetun korkotukilainojen myöntämisvaltuuden rajoissa sellaista luottoa varten, jonka:

1) laina-aika on enintään 30 vuotta;

2) kokonaiskorko on enintään sellaisen koron suuruinen, joka vastaa hyväksytyn luotonantajan samanlaisiin tarkoituksiin myöntämien normaaliehtoisten lainojen korkoa ja johon on lisätty korkotukilainojen myöntämisestä ja hoitamisesta aiheutuvat ylimääräiset kustannukset; ja

3) lainamäärä yhdessä samaan tarkoitukseen myönnetyn avustuksen ja muun kuin lainaan liittyvän tuen kanssa ei ylitä tuettavan toimenpiteen hyväksyttäviä kustannuksia.

39 §

*Korkotuki*

Korkotuen määrä on neljä prosenttiyksikköä. Edellytyksenä on kuitenkin, että lainansaaja maksaa lainasta vähintään yhden prosentin vuotuista korkoa. Korkotuen loputtua lainansaajan on maksettava lainasta luotonantajan kanssa sovittua korkoa. Korkotukea ei myönnetä kustannuksiin, jotka aiheutuvat ulkomaan valuutan määräisen luoton valuuttakurssin muutoksesta.

Korkotuen myöntämisen edellytyksenä on, että luotonantaja on hyväksynyt tukihakemukseen sisältyvät korkotukilainan määrän ja lainaehdot.

Valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkemmat säännökset korkotukilainan enimmäismäärästä, korkotuen määrittelystä, korkotuen käytöstä sekä luotonantajan lainaehtoja koskevasta hyväksynnästä.

40 §

*Korkotukilainan koron arviointi*

Jos elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksella on aihetta epäillä lainan koron ylittävän 38 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitetun koron, se voi pyytää Maaseutuvirastoa arvioimaan, täyttääkö lainan korko edellä mainitussa lainkohdassa tarkoitetun edellytyksen. Luotonantajan on toimitettava Maaseutuvirastolle sen asiassa pyytämä selvitys.

12 luku

**Valtiontakauksen myöntäminen**

41 §

*Valtiontakausten enimmäismäärä*

Valtiontakaus voidaan myöntää maatilatalouden kehittämisrahaston käyttösuunnitelmassa vuosittain vahvistetun lainojen pääoman enimmäismäärän rajoissa. Valtiontakauksen kohteena olevien lainojen pääomaa saa samanaikaisesti olla maksamatta enintään 80 miljoonaa euroa mukaan lukien lainat, jotka on myönnetty maatalouden rakennetuista annetun lain ja sitä vastaavan aikaisemman lainsäädännön nojalla. Edellä mainittua määrää laskettaessa otetaan lisäksi huomioon sellaisten lainojen pääoma, johon kohdistuvan takaajan vastuun toteutumisesta aiheutuvat menot katetaan maatilatalouden kehittämisrahaston varoista.

42 §

*Valtiontakauksen myöntämisen edellytykset*

Valtiontakaus voidaan myöntää korkotukilainan tai muun normaaliehtoisen lainan pääoman, koron sekä muiden luottoehtojen mukaisten maksujen suoritusten vakuudeksi. Valtiontakauksen määrä ei saa ylittää tuettavan toimenpiteen hyväksyttäviä kokonaiskustannuksia.

Valtiontakaus voidaan myöntää sellaiselle hakijalle, jolla ei ole porotaloustilan tai luontaiselinkeinotilan hallintaan, sijaintiin tai muihin vastaaviin syihin liittyen lainan saamiseksi riittäviä vakuuksia.

Valtiontakauksen myöntämisen edellytyksenä on, ettei takauksen kohteena olevaan toimintaan liity merkittäviä riskejä ja että takaukselle asetetaan vastavakuus. Vastavakuuden ei tarvitse olla turvaava. Lisäksi edellytyksenä on, että luotonantaja antaa tukihakemuksessa esitetyistä lainaa koskevista tiedoista puoltavan lausunnon.

Valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkemmat säännökset valtiontakauksella tuettavasta toiminnasta, valtiontakauksen enimmäismäärästä, valtiontakaukseen sisältyvän tuen määrittelystä, vastavakuudesta sekä valtiontakauksen myöntämiseen liittyvien riskien arvioinnista.

13 luku

**Tuen ehdot**

43 §

*Toimenpiteen toteutusaika*

Muu tuettava toimenpide kuin vapaaehtoi-

nen velkajärjestely ja tutkimus- tai selvityshanke on kokonaisuudessaan toteutettava kahden vuoden kuluessa tuen myöntämisestä. Nuorelle porotalouden tai luontaiselinkeinon harjoittajalle elinkeinon aloittamiseen myönnetyn tuen tuettavana toimenpiteenä pidetään tällöin tilan ja porojen hankintaa. Tuettavan toimenpiteen toteuttamiselle voidaan kuitenkin asettaa lyhyempi määräaika, jos se on toimenpiteen toteutustavan tai toiminnan luonteen kannalta perusteltua. Jos tukea on myönnetty rakentamisinvestoinnin yhteydessä irtaimiston hankintaan eikä hankintaa voida toteuttaa ennen rakentamisinvestoinnin valmistumista, lasketaan määräaika rakentamisinvestoinnin valmistumisesta.

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus voi pidentää 1 momentissa tarkoitettua määräaikaa hakemuksesta, joka on tehty ennen määräajan päättymistä. Edellytyksenä on, että tuettavan toimenpiteen toteuttaminen on aloitettu 1 momentissa tarkoitetussa määräajassa ja että määräajan pidentämiseen on hyväksyttävä syy. Määräaikaa voidaan pidentää kahdesti enintään vuodeksi kerrallaan.

Tarkempia säännöksiä tuettavan toimenpiteen toteuttamiselle asetettavasta määräajasta voidaan antaa valtioneuvoston asetuksella.

44 §

*Tuen käyttöä koskevat ehdot*

Tuen käyttämisestä tavaroiden tai palveluiden hankinnasta taikka urakalla teettämisestä säädetään julkisista hankinnoista annetussa laissa (348/2007). Tuen saajan on esitettävä selvitys hankinnan toteuttamisesta mainitussa laissa edellytetyllä tavalla.

Tuetun investoinnin kohdetta ei saa pysyvästi tai merkittävässä määrin käyttää muuhun kuin tuen kohteena olevaan elinkeinotoimintaan tai paliskunnan toimintaan eikä tuetun asuinrakennuksen käyttötarkoitusta muuttaa ennen kuin viisi vuotta on kulunut avustusmuotoisen tuen viimeisen erän maksamisesta tai, jos tuki on lainaan liittyvää tukea, lainan tai sen viimeisen erän nostamisesta. Jos tuetun investoinnin kohteen omistus- tai hallintaoikeus luovutetaan toiselle ennen edellä tarkoitetun määräajan päättymistä, tuen saajan on ennen luovutusta hankittava elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen lupa. Luvan myöntämisen edellytyksenä on, että luovutuksen saaja täyttää tuen myöntämisen edellytykset ja että tuen kohteena olevan toiminnan luonne ei olennaisesti muutu.

Tuen kohteena olevaa elinkeinotoimintaa tai muuta toimintaa ei saa lopettaa eikä olennaisesti supistaa ennen kuin viisi vuotta on kulunut avustusmuotoisen tuen viimeisen erän maksamisesta tai, jos tuki on lainaan liittyvää tukea, lainan tai sen viimeisen erän nostamisesta. Jos tuen kohteena oleva elinkeinotoiminta tai siihen liittyvien varojen omistus- tai hallintaoikeus merkittäviltä osin luovutetaan toiselle ennen edellä tarkoitetun määräajan päättymistä, tuen saajan on ennen luovutusta hankittava elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen lupa. Luvan myöntämisen edellytyksenä on, että luovutuksen saaja täyttää tuen myöntämisen edellytykset ja että tuen kohteena olevan elinkeinotoiminnan tai muun toiminnan luonne ei olennaisesti muutu.

Edellä 2 ja 3 momentissa tarkoitettuna luovutuksena ei pidetä tuetun investoinnin kohteen tai tuen kohteena olevan elinkeinotoiminnan siirtymistä perintöoikeudellisen saannon tai sellaisen sukupolvenvaihdoksen kautta, jonka yhteydessä on maksettu tukea porotalouden tai luontaiselinkeinon harjoittamisesta luopumiseen tai myönnetty porotalouden tai luontaiselinkeinon harjoittajan aloitustukea.

45 §

*Kirjanpitovelvollisuus*

Tuen saajan on pidettävä tuettavasta toimenpiteestä kirjaa. Kirjanpito on järjestettävä osaksi tuen saajan kirjanpitolain (1336/1997) mukaista kirjanpitoa siten, että tuettavan toimenpiteen kirjanpito voidaan vaikeudetta tunnistaa ja erottaa muusta kirjanpidosta.

Jos tuen saaja on henkilö, jota verotetaan maatilatalouden tuloverolain (543/1967) mukaisesti tai osana porotalouden harjoittajan kirjanpitoa, pidetään tuettavan toimenpiteen riittävänä kirjanpitona, mitä tuen saajan muulta tilinpidolta verotuksen toimittamiseksi edellytetään. Tällöin on tilinpito kuitenkin järjestettävä siten, että tuettavan toimen-

piteen kustannukset voidaan vaikeudetta tunnistaa ja erottaa muusta tilinpidosta.

Tuen saajan on säilytettävä tuettavaa toimenpidettä koskeva kirjanpitoaineisto siten kuin kirjanpitolain 2 luvun 9 ja 10 §:ssä säädetään. Jos kysymys on Euroopan unionin kokonaan tai osaksi rahoittamaan ohjelmaan sisältyvästä tuesta, kirjanpitoon liittyvä aineisto on säilytettävä vähintään kolme vuotta siitä, kun Euroopan unionin komissio suorittaa ohjelman viimeisen yhteisön rahoitusosuuden maksun.

46 §

*Tiedonanto- ja avustamisvelvollisuus*

Tuen saaja on velvollinen antamaan tuen myöntäneelle viranomaiselle tuettavaa toimenpidettä, sen edistymistä sekä tuen käyttöä koskevat oikeat ja riittävät tiedot.

Tuen saajan on viivytyksettä ilmoitettava toimivaltaiselle elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle sellaisista asemaansa, toimintaansa tai tuettavaa toimenpidettä koskevista muutoksista, joilla voi olla vaikutusta tuen maksamisen edellytyksiin tai jotka voivat johtaa tuen takaisinperintään.

Tuen saaja on velvollinen avustamaan 93 ja 94 §:ssä tarkoitetun tarkastuksen suorittajaa antamalla korvauksetta tarkastustehtävän suorittamiseksi välttämättömät tiedot ja tarkastuksen kohdetta koskevat selvitykset sekä tarvittaessa esittelemällä tuettavaa kohdetta ja toimenpidettä.

14 luku

## Tuen hakeminen ja myöntäminen

47 §

*Hakumahdollisuudesta tiedottaminen*

Maaseutuviraston on tarkoituksenmukaisessa laajuudessa tiedotettava mahdollisuudesta hakea 5—8 luvussa tarkoitettua tukea, tuen hakemiselle asetettavasta määräajasta, hakemisessa noudatettavasta menettelystä sekä myöntämisen pääasiallisista edellytyksistä ja ehdoista.

48 §

*Tukihakemus*

Tukea on haettava kirjallisesti. Muuta kuin tutkimusrahoitusta koskeva tukihakemus on tehtävä tarkoitusta varten vahvistetulle lomakkeelle. Hakemus on allekirjoitettava. Hakemukseen on liitettävä tuen myöntämisen edellytysten arvioinnin kannalta välttämättömät asiakirjat, selvitykset sekä suunnitelmat. Hakemuksessa on esitettävä myös selvitys tuettavan toimenpiteen toteuttamiseen käytettävästä yksityisestä rahoituksesta.

Maaseutuvirasto antaa tarkemmat määräykset 1 momentissa tarkoitetun tuen hakemisessa käytettävistä lomakkeista, hakemukseen liitettävistä asiakirjoista sekä selvitysten ja suunnitelmien esitystavasta.

49 §

*Tuen hakeminen*

Tuen hakemiselle voidaan asettaa määräaika. Tukihakemus on toimitettava Lapin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle.

Tuen hakemiselle asetettavasta määräajasta voidaan antaa tarkempia säännöksiä valtioneuvoston asetuksella.

Toimivaltainen viranomainen on Lapin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus, jollei jäljempänä 119 §:ssä tai 127 §:n nojalla toisin säädetä.

50 §

*Tukihakemuksen arviointi*

Ennen tuen myöntämistä koskevan päätöksen tekemistä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus voi pyytää muilta viranomaisilta, Paliskuntain yhdistykseltä tai saamelaiskäräjiltä lausunnon tuen saajaan ja tuettavaan toimenpiteeseen liittyvistä seikoista, jos tämä on tarpeen tuen myöntämisen edellytysten arvioimisessa.

Jos porotaloutta koskevan investoinnin kustannukset ylittävät valtioneuvoston asetuksella säädetyn määrän, Paliskuntain yhdistykseltä on pyydettävä lausunto. Jos investointi lisäksi toteutetaan saamelaisten kotiseutualueella, lausunto on pyydettävä myös saamelaiskäräjiltä.

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus voi ennen tuen myöntämistä suorittaa tuen myöntämisen edellytysten sekä tuettavan toimenpiteen arvioimiseksi tilakäynnin porotaloustilalla, luontaiselinkeinotilalla tai muussa kohteessa, jossa elinkeinonharjoittaja tai paliskunta aikoo toteuttaa investoinnin. Tilakäynnin havainnot on kirjattava, ja ne on annettava tiedoksi hakijalle. Tilakäynti porotalous- ja luontaiselinkeinotilalla ei saa koskea pysyväisluonteiseen asumiseen käytettyjä tiloja.

51 §

*Tuen myöntämisen keskeyttäminen*

Maa- ja metsätalousministeriöllä on oikeus keskeyttää tuen myöntäminen koko poronhoitoalueella tai alueellisesti, jos Euroopan unionin lainsäädäntö tätä edellyttää.

Tuen myöntäminen voidaan keskeyttää määräajaksi tai toistaiseksi. Ennen keskeyttämistä asiasta on neuvoteltava porotalouden osalta Paliskuntain yhdistyksen kanssa ja muiden luontaiselinkeinojen osalta niiden tuottaja- ja elinkeinojärjestöjen kanssa, joita asia koskee. Jos keskeyttäminen koskee saamelaisten kotiseutualuetta, keskeytyksestä on neuvoteltava saamelaiskäräjien kanssa. Keskeytyksestä on tiedotettava asianmukaisessa laajuudessa, ja ilmoitus siitä on julkaistava Virallisessa lehdessä.

52 §

*Neuvottelu saamelaiskäräjien kanssa*

Saatuaan käyttöönsä vuotuiset määrärahat elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen on neuvoteltava saamelaiskäräjien kanssa periaatteista, joita tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten lisäksi noudatetaan tuettavista kohteista päätettäessä.

Neuvotteluissa on käsiteltävä seuraavia asioita:

1) varojen alueellinen ohjaaminen saamelaisalueelle;

2) varojen ohjaaminen porotalouteen ja luontaiselinkeinoihin;

3) varojen ohjaaminen asuntorakentamiseen ja elinkeinojen tukemiseen saamelaisalueella;

4) varojen ohjaaminen paliskuntien ja elinkeinojen harjoittajien hankkeisiin saamelaisalueella.

Neuvotteluihin sovelletaan, mitä saamelaiskäräjistä annetun lain 9 §:ssä säädetään.

Neuvottelun tulos on toimitettava tiedoksi maa- ja metsätalousministeriölle ja Maaseutuvirastolle.

53 §

*Tukipäätös*

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus päättää tuen ja valtiontakauksen myöntämisestä.

Tukipäätökseen on otettava 5—8 luvussa tarkoitetun tuen myönnetty määrä, tässä laissa säädetyt tuen ehdot, sen maksamisen ja takaisinperinnän edellytykset sekä takauksen ehdot. Päätökseen tulee lisäksi ottaa Euroopan unionin lainsäädännössä asetetut ehdot ja edellytykset. Rakentamisinvestointia koskevalla päätöksellä hyväksytään rakentamista koskeva suunnitelma.

Lainaan liittyvää tukea koskevalla päätöksellä hyväksytään valtionlainan tai korkotukilainan taikka valtiontakauksen kohteena olevan lainan määrä ja lainaehdot sekä valtiontakauksen määrä ja ehdot. Jos valtionlainaa, korkotukea tai valtiontakausta koskeva päätös valituksen johdosta muuttuu, lainan määrän ja ehtojen muuttaminen edellyttää luotonantajan suostumusta.

Jos tuettava toimenpide edellyttää luvan hankkimista ja hakija ei ole tukipäätöksen tekohetkeen mennessä esittänyt lainvoimaista lupaa, tukipäätökseen voidaan ottaa ehto, jonka mukaan päätös raukeaa, jollei hakija esitä määräajassa sellaista lainvoimaista lupaa, joka mahdollistaa toimenpiteen toteuttamisen tukipäätöksen mukaisena.

Nuoren elinkeinon harjoittajan aloitustukea koskeva päätös on tehtävä 18 kuukauden kuluessa tilanpidon aloittamisesta.

54 §

*Saamelaiskäräjien lausunto*

Saamelaiskäräjien lausunto on pyydettävä tutkimus- tai selvityshankkeen rahoittamista

koskevasta hakemuksesta, jos hanke toteutetaan tai sen pääasiallinen tutkimuskohde sijaitsee saamelaisten kotiseutualueella tai hanke koskee olennaisesti saamelaisten perinteisiä elinkeinoja. Lausunto on aina pyydettävä merkittävistä porotaloutta koskevista tutkimus- tai selvityshankkeista.

55 §

*Tukipäätöksen mukaisen oikeuden siirtäminen*

Edellä 5—9 luvussa tarkoitettua tukea koskeva tukipäätöksen mukainen oikeus tukeen voidaan siirtää toiselle 4 luvussa säädetyt edellytykset täyttävälle, jos kyseisen tuen myöntämisen edellytykset täyttyvät. Siirron saajan on haettava päätöksen mukaisen oikeuden siirtämistä 48 §:ssä tarkoitettua menettelyä noudattaen. Tukipäätöksen siirtämisestä päättää elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus.

15 luku

**Tuen maksaminen**

56 §

*Avustusmuotoisen aloitustuen maksaminen*

Avustusmuotoinen elinkeinon harjoittajan aloitustuki maksetaan ilman erillistä hakemusta. Avustus maksetaan enintään kahtena vuotuisena eränä.

Jos aloitustuki on myönnetty ennen porotalouden tai luontaiselinkeinon harjoittamisen aloittamista, avustuksen ensimmäisen erän maksamisen edellytyksenä on, että tuen saaja esittää selvityksen tuen perusteena olevan elinkeinon harjoittamisen aloittamisesta porotalous- tai luontaiselinkeinotilalla. Jos tukea on myönnetty 17 §:n 1 momentissa tarkoitetun sitoumuksen perusteella, avustuksen toisen erän maksamisen edellytyksenä on lisäksi, että tuen saaja osoittaa toteuttaneensa 22 §:n 1 momentissa tarkoitetut toimenpiteet.

Tarkempia säännöksiä avustusmuotoisen aloitustuen maksueristä sekä 2 momentissa tarkoitettujen selvitysten toimittamiselle asetettavasta määräajasta annetaan valtioneuvoston asetuksella. Maaseutuvirasto antaa tarkemmat määräykset edellä tarkoitetuista selvityksistä.

57 §

*Avustusmuotoisen investointituen, asunnonrakentamistuen ja paliskunnalle aitojen kunnossapitoon myönnetyn tuen maksaminen*

Porotalous- tai luontaiselinkeinoyritystä varten myönnetyn investointituen tai asunnonrakentamistuen taikka paliskunnan investointituen ja aitojen kunnossapitotuen saajan on haettava avustuksen maksua kirjallisesti tarkoitusta varten vahvistetulla lomakkeella. Maksuhakemus on allekirjoitettava. Hakemuksen jättämiselle voidaan asettaa kohtuullinen määräaika, joka lasketaan tukipäätöksen tekemisestä tai, jos kyse on tuettavan toimenpiteen viimeisestä maksuhakemuksesta, tuettavan toimenpiteen toteutuksen päättymisestä. Hakemus on toimitettava elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle.

Avustus voidaan maksaa enintään viidessä erässä. Avustusta maksetaan enintään tukitasoa sekä myönnetyn tuen määrää vastaava osuus maksuhakemukseen sisältyvistä hyväksyttävistä kustannuksista. Tuen saajan on tarvittaessa esitettävä selvitys yksityisen rahoituksen toteutumisesta.

Avustuksen maksamisen edellytyksenä on, että tuen saaja on noudattanut tuen ehtoja. Lisäksi maksamisen edellytyksenä on tuen saajalle aiheutuneen menon tosiasiallisuus, lopullisuus ja todennettavuus sekä kohdentuminen tuettavaan toimenpiteeseen. Jos avustusta on myönnetty rakentamisinvestointiin, viimeisen erän maksamisen edellytyksenä on, että rakentamisinvestointi on kokonaisuudessaan toteutunut tukipäätöksen mukaisena. Maksuhakemukseen on liitettävä avustuksen maksamisen edellytysten kannalta välttämättömät tilinpitoasiakirjat ja selvitykset.

Tarkemmat säännökset menon tosiasiallisuuden, lopullisuuden ja todennettavuuden arvioinnissa käytettävistä perusteista annetaan valtioneuvoston asetuksella. Avustusmuotoisen investointituen maksueristä ja maksuhakemuksen jättämiselle asetettavasta määräajasta voidaan antaa tarkempia säännöksiä valtioneuvoston asetuksella. Tarkem-

mat määräykset maksun hakemisessa käytettävistä lomakkeista sekä maksuhakemukseen liitettävistä asiakirjoista ja selvityksistä antaa Maaseutuvirasto.

58 §

*Avustusmuotoisen tuen maksun suorittaminen*

Edellä 5—9 luvussa tarkoitetun avustuksen maksamisesta päättää elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus kokoaa myöntämiensä tukien maksupäätöksiä koskevat tiedot ja toimittaa ne Maaseutuvirastolle. Maaseutuvirasto vastaa maksupäätöksiin sisältyvien menojen tarkastamisesta ja hyväksymisestä sekä maksujen teknisestä suorittamisesta.

16 luku

**Lainaan liittyvää tukea koskevat erityiset ehdot**

59 §

*Valtionlainan ja korkotukilainan myöntäminen*

Luotonantaja voi myöntää valtionlainan tai, jos tuki myönnetään korkotukena, korkotukilainan, ja lainaa koskeva velkakirja saadaan allekirjoittaa, kun tukipäätös on tehty. Lainaa ei saa myöntää tukipäätöksestä poikkeavin ehdoin. Velkakirjaan on otettava ehto, jonka mukaan tukipäätöksen mukaiset lainaehdot ovat ensisijaisia velkakirjan ehtoihin nähden. Tukipäätös on liitettävä velkakirjaan.

60 §

*Valtionlainan ja korkotukilainan nostaminen*

Valtionlainan ja korkotukilainan saa nostaa ennen kuin tukipäätös on lainvoimainen. Lainan saa nostaa enintään kahdessa erässä. Jos valtionlainaa tai korkotukea on myönnetty rakentamisinvestointia varten, lainan saa kuitenkin nostaa enintään viidessä erässä.

Valtionlaina ja korkotukilaina tai lainan ensimmäinen erä on nostettava 43 §:ssä tarkoitetun määräajan kuluessa. Jos valtionlainaa tai korkotukea on myönnetty rakentamisinvestointia varten, valtionlainan tai korkotukilainan viimeistä erää ei saa nostaa ennen kuin rakentamisinvestointi on kokonaisuudessaan toteutunut tukipäätöksen mukaisena. Lainan viimeinen erä on tällöin nostettava viimeistään viiden kuukauden kuluessa 43 §:ssä tarkoitetun määräajan päättymisestä.

Valtionlainan tai korkotukilainan taikka sen erän nostamista varten tuen saajan on hankittava nostolupa. Lupa on esitettävä lainan myöntäneelle luotonantajalle ennen nostoa.

Tarkemmat säännökset lainan nostoeristä annetaan valtioneuvoston asetuksella.

61 §

*Nostolupa*

Luvan tuen kohteena olevan lainan tai sen erän nostamiseen myöntää hakemuksesta elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus. Hakemukseen on liitettävä luvan myöntämiseen tarvittavat tilinpitoasiakirjat ja selvitykset. Nostoluvan hakemiselle voidaan asettaa määräaika, jota voidaan pidentää kerran ennen määräajan päättymistä tehdystä hakemuksesta. Määräajan pidentämiseen tulee olla hyväksyttävä syy.

Tuen kohteena olevaa lainaa voidaan nostaa kerrallaan enintään toteutuneita kustannuksia vastaava osuus. Nostoluvan myöntämisen edellytyksenä on, että tuen ehtoja on noudatettu. Lisäksi edellytyksenä on tuen saajalle aiheutuneen menon lopullisuus ja todennettavuus sekä kohdentuminen tuettavaan toimenpiteeseen. Tuen saajan on tarvittaessa esitettävä selvitys yksityisen rahoituksen toteutumisesta.

Jos kyse on nuoren elinkeinon harjoittajan aloitustuen kohteena olevasta lainasta ja tuki on myönnetty ennen elinkeinon harjoittamisen aloittamista, nostoluvan myöntämisen edellytyksenä on, että tuen saaja esittää selvityksen elinkeinon harjoittamisen aloittamisesta tilalla. Jos tuki on myönnetty 17 §:n 1 momentissa tarkoitetun sitoumuksen perusteella, nostoluvan myöntämisen edellytyksenä on, että tuen saaja osoittaa toteuttaneensa 22 §:n 2 momentissa tarkoitetut toimenpiteet. Jos laina nostetaan kahdessa erässä, on viimeksi mainittu selvitys esitet-

tävä toisen erän nostamista varten. Erityisestä syystä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus voi myöntää nostoluvan ennen toimenpiteiden toteuttamista.

Valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkempia säännöksiä menon tosiasiallisuuden, lopullisuuden ja todennettavuuden arvioinnissa käytettävistä perusteista sekä nostoluvan hankkimiselle asetettavasta määräajasta. Tarkemmat määräykset luvan hakemisessa käytettävistä lomakkeista sekä hakemukseen liitettävistä asiakirjoista ja selvityksistä antaa Maaseutuvirasto.

62 §

*Valtionlainan vakuus*

Valtionlainalla tulee lainaa nostettaessa olla pankkitoiminnassa yleisesti käytetty vakuus, jollei elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus erityisestä syystä myönnä vakuuden hankkimisesta vapautusta.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä siitä, millä edellytyksillä valtionlainan saa myöntää kokonaan tai osittain ilman 1 momentissa tarkoitettua vakuutta.

63 §

*Valtionlainan lyhentäminen ja koron suorittaminen*

Valtionlainaa on lyhennettävä puolivuosittain yhtä suurina maksuerinä. Lyhennysmaksujen eräpäivät ovat 30 päivänä huhtikuuta ja 31 päivänä lokakuuta.

Ensimmäinen lyhennysmaksu erääntyy suoritettavaksi viimeistään sinä eräpäivänä, joka ensiksi seuraa vuoden kuluttua lainan tai sen ensimmäisen erän nostamisesta. Jos valtionlaina on myönnetty rakentamisinvestointiin, erääntyy ensimmäinen lyhennysmaksu kuitenkin viimeistään sinä eräpäivänä, joka ensiksi seuraa kahden vuoden kuluttua lainan tai sen ensimmäisen erän nostamisesta. Korkoa on suoritettava puolivuosittain lainan tai kunkin lainaerän nostopäivästä lukien eräpäivinä.

Luotonantaja ja tuen saaja voivat sopia ylimääräisistä lyhennysmaksuista, niiden vaikutuksesta jäljellä oleviin lyhennysmaksuihin sekä koko lainan ennenaikaisesta takaisinmaksusta.

Luotonantaja voi myöntää lyhennysmaksuille lykkäystä, jos tämä on tarpeen tuen saajan tilapäisten taloudellisten vaikeuksien vuoksi. Lykkäystä voidaan myöntää enintään vuodeksi kerrallaan ja yhteensä enintään viideksi vuodeksi. Jos lykkäystä tulisi myönnettäväksi yhteensä enemmän kuin kolme vuotta, luotonantajan on pyydettävä lykkäykseen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen lupa. Lykkäyksen johdosta laina-aikaa voidaan pidentää 36 §:n 2 momentin 1 kohdassa ja 38 §:n 1 kohdassa säädetyn enimmäisajan rajoissa tai jäljellä olevia lyhennysmaksuja korottaa.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä lykkäyksen myöntämisen edellytyksistä ja lykkäyksen vaikutuksesta tukeen.

64 §

*Korkotukilainan lyhentäminen ja koron suorittaminen*

Korkotukilainaa on lyhennettävä puolivuosittain tai neljännesvuosittain yhtä suurina maksuerinä.

Ensimmäinen lyhennysmaksu erääntyy suoritettavaksi viimeistään sinä eräpäivänä, joka ensiksi seuraa vuoden kuluttua lainan tai sen ensimmäisen erän nostamisesta. Jos korkotukilaina on myönnetty rakentamisinvestointiin, ensimmäinen lyhennysmaksu erääntyy kuitenkin viimeistään sinä eräpäivänä, joka ensiksi seuraa kahden vuoden kuluttua lainan tai sen ensimmäisen erän nostamisesta. Korkoa on suoritettava puolivuosittain tai neljännesvuosittain lainan tai kunkin lainaerän nostopäivästä lukien.

Luotonantaja ja tuen saaja voivat sopia ylimääräisistä lyhennysmaksuista, niiden vaikutuksesta jäljellä oleviin lyhennysmaksuihin sekä koko lainan ennenaikaisesta takaisinmaksusta.

Luotonantaja voi myöntää lyhennysmaksuille lykkäystä, jos se on tarpeen tuen saajan

tilapäisten taloudellisten vaikeuksien vuoksi. Lykkäystä voidaan myöntää enintään vuodeksi kerrallaan ja yhteensä enintään viideksi vuodeksi. Lykkäyksen johdosta laina-aikaa voidaan pidentää 36 §:n 2 momentin 1 kohdassa ja 38 §:n 1 kohdassa säädetyn enimmäisajan rajoissa tai jäljellä olevia lyhennysmaksuja korottaa.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä lykkäyksen myöntämisen edellytyksistä ja lykkäyksen vaikutuksesta tukeen.

65 §

*Lainan siirtäminen ja lainaehtojen muuttaminen*

Valtionlaina tai tuen kohteena oleva muu laina saadaan siirtää toiselle hyväksytylle luotonantajalle. Laina saadaan siirtää toiselle tuen saajalle, jos elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus tämän hyväksyy 55 §:ssä tarkoitetun päätöksen yhteydessä.

Valtionlainan ehtoja ei saa muuttaa ilman elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen lupaa.

Tuen kohteena olevan muun lainan ehtoja saadaan muuttaa edellyttäen, ettei tällä ole vaikutusta tuen myöntämisen edellytysten tai ehtojen täyttämiseen taikka valtion asemaan takaajana. Muussa tapauksessa tuen saajan on hankittava lainan ehtojen muuttamiseen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen lupa. Jollei korkotukilainaan kohdistu valtiontakausta, laina saadaan siirtää ja sen ehtoja muuttaa rajoituksetta sen jälkeen, kun korkotuen maksaminen on päättynyt.

Lupaa lainan ehtojen muuttamiseen ei voida myöntää, jos lainan ehtojen muuttaminen vaikuttaa tuen myöntämisen edellytysten täyttämiseen taikka lisää olennaisesti valtionvastuuseen tai valtiontakaukseen perustuvaa valtion vastuuta lainasta.

Valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkemmat säännökset tilanteista, joissa lainan ehtojen muuttaminen edellyttää luvan hankkimista, sekä luvan hankkimiselle asetettavasta määräajasta. Maaseutuvirasto antaa tarkemmat määräykset luvan hankkimisessa käytettävistä lomakkeista.

66 §

*Valtionlainan korkoetuuden ja muun lainaan liittyvän tuen sekä valtiontakaukseen sisältyvän tuen käyttäminen*

Valtionlainaan liittyvästä tuesta vähennetään heti lainaa nostettaessa vakuudettomuuden arvon osuus tuesta. Myönnettyjen vapaavuosien, korkovapauden ja korkoetuuden yhteenlasketusta nimellisarvoisesta määrästä vähennetään kultakin korkojaksolta kyseistä jaksoa koskeva vapaavuoteen kuuluvan puolen vuoden lyhennyksen määrä sekä korkovapauden tai korkoetuuden määrä. Jos tuki ei jonakin korkojaksona riitä kaikkiin tuen osiin, vähennetään tuen osat edellä mainitussa järjestyksessä.

Korkoetuutta vähennetään 37 §:n 2 momentissa tarkoitettua määrää vastaava osuus kullakin korkojaksolla voimassa olevasta valtionlainan kokonaiskorosta. Korkoetuutta vähennetään yhteensä enintään myönnetyn tuen nimellisarvoista määrää vastaava osuus.

Korkotukilainaa tai muuta lainaa varten myönnettyyn valtiontakaukseen liittyvästä tuesta vähennetään heti lainaa nostettaessa valtiontakaukseen sisältyvän tuen osuus lainaan liittyvästä tuesta.

Maaseutuvirasto antaa tarkemmat määräykset menettelystä, jota luotonantajan on noudatettava käyttäessään lainaan liittyvää tukea myöntämäänsä valtionlainaan.

67 §

*Lainan myöntäminen maatilatalouden kehittämisrahaston varoista luotonantajalle*

Maaseutuvirasto päättää luotonantajan hakemuksesta lainan myöntämisestä luotonantajalle valtionlainojen myöntämistä varten. Lainaa voi hakea keskusrahalaitoksen välityksellä.

Maaseutuvirasto laatii valtion ja yhden tai usean luotonantajan välisen velkakirjan, allekirjoittaa sen valtion puolesta sekä huolehtii velkakirjan säilyttämisestä ja luovuttamisesta lainansaajalle lainan tultua maksetuksi tai korvatuksi uudella velkakirjalla.

Maaseutuvirasto antaa tarkemmat määräykset menettelystä varoja valtiolta haetta-

essa, myönnettäessä ja maksettaessa sekä siitä, milloin luotonantaja voi toimia ilman keskusrahalaitoksen välitystä.

68 §

*Valtionlainan tilittäminen*

Luotonantaja on velvollinen maksamaan erääntyneet valtionlainan lyhennykset ja korot valtiolle sitä mukaa ja sen suuruisina kuin lainansaajat ovat velvolliset suorittamaan velkansa luotonantajalle. Tilitykset on suoritettava seitsemän pankkipäivän kuluessa siitä, kun laina on velalliseen nähden erääntynyt tai velallinen on maksanut ylimääräisen lyhennyksen.

Luotonantajan hyvityshakemuksen johdosta annetun Maaseutuviraston päätöksen mukaiset maksut on maksettava seitsemän pankkipäivän kuluessa siitä, kun luotonantaja on saanut päätöksestä tiedon.

69 §

*Luotonantajan kulujen korvaaminen*

Lainanantajille suoritetaan valtionlainojen hoitamisesta aiheutuvista kuluista korvausta, jonka suuruudesta ja maksuehdoista säädetään valtioneuvoston asetuksella.

Maaseutuvirasto päättää valtionlainan hoitamisesta luottolaitokselle maksettujen 1 momentissa tarkoitettujen korvauksien perimisestä luottolaitokselta takaisin osaksi tai kokonaan, jos luottolaitos ei ole hoitanut valtionlainaa tässä laissa tai sen nojalla säädetyllä tavalla tai hyvän pankkitavan edellyttämällä tavalla. Takaisinperimiseen voidaan 95 §:n estämättä ryhtyä koko laina-ajan.

70 §

*Valtionlainojen varojen välittäminen*

Maaseutuvirasto maksaa valtion luotonantajalle myöntämän lainan keskusrahalaitoksen välityksellä.

Maaseutuvirasto maksaa hakemuksesta valtionlainan hoitopalkkion keskusrahalaitoksen välityksellä luotonantajalle.

Luotonantajan on maksettava keskusrahalaitoksen välityksellä valtionlainan lyhennykset ja korot Maaseutuvirastolle maatilatalouden kehittämisrahastoon tuloutettaviksi.

Muutokset, jotka tehdään valtionlainaan tämän lain mukaisessa vapaaehtoisessa velkajärjestelyssä, yrityksen saneerauksesta annetun lain (47/1993) mukaisessa järjestelyssä sekä yksityishenkilön velkajärjestelystä annetun lain (57/1993) mukaisessa järjestelyssä, tehdään myös luottolaitoksen ja valtion väliseen velkaan.

Maaseutuvirasto voi antaa määräyksiä siitä, missä tapauksessa luotonantajat voivat toimittaa edellä mainitut tehtävät ilman keskusrahalaitosta.

71 §

*Korkotuen maksaminen*

Korkotukea maksetaan 39 §:n 1 momentissa tarkoitettua määrää vastaava osuus kullakin korkojaksolla voimassa olevasta korkotukilainan kokonaiskorosta. Korkotukea maksetaan kuitenkin yhteensä enintään myönnetyn tuen nimellisarvoista määrää vastaava osuus.

Jos korkotukilaina maksetaan kokonaan takaisin, korkotuen maksaminen lakkaa lainan takaisinmaksupäivästä lukien. Korkotukea ei makseta erääntyneen lainapääoman osalta, jollei kysymys ole yrityssaneerausta tai yksityishenkilön velkajärjestelyä koskevan menettelyn vireilläolosta. Jos edellä tarkoitetussa tai siihen rinnastettavassa järjestelyssä korkotukilainan kokonaiskorkoa alennetaan, vahvistettu lainansaajan maksaman koron alentaminen ei vaikuta korkotuen määrään.

Luotonantajan on haettava korkotuen maksua kultakin korkojaksolta erikseen, kuitenkin enintään kerran kuukaudessa. Maaseutuviraston hyväksymä keskusrahalaitos välittää hakemuksen Maaseutuvirastolle, joka suorittaa maksun keskusrahalaitokselle. Keskusrahalaitos välittää korkotuen luotonantajalle.

Tarkemmat määräykset korkotuen maksun hakemisessa ja välittämisessä noudatettavasta menettelystä antaa Maaseutuvirasto.

72 §

*Vähäisen pääomamäärän suorittaminen kerralla*

Pääomamäärältään vähäinen valtionlaina ja korkotukilaina on maksettava takaisin yhtenä tai kahtena eränä seuraavana tai kahtena seuraavana eräpäivänä.

Valtioneuvoston asetuksella säädetään erien enimmäismäärästä ja menettelystä niitä perittäessä.

17 luku

**Valtionlainan valtionvastuu**

73 §

*Valtionvastuu*

Valtio on vastuussa luotonantajalle tämän lain nojalla myönnettyjen valtionlainojen niistä pääoman ja koron lopullisista menetyksistä, jotka johtuvat velallisen maksukyvyttömyydestä siltä osin kuin lainan vakuuksista kertyvät varat eivät riitä kattamaan valtionlainasta maksamatta olevia lyhennyksiä ja korkoja.

Valtionvastuun voimassaolon edellytyksenä on, että luotonantaja huolehtii lainasta ja sen vakuuksista tämän lain mukaisesti sekä hyvää pankkitapaa noudattaen. Lainan myöntänyt luotonantaja on myös velvollinen valvomaan valtion etua, kun lainan vakuutena oleva omaisuus muutetaan rahaksi yrityssaneerauksessa, yksityishenkilön velkajärjestelyssä, pakkohuutokaupassa tai konkurssimenettelyn yhteydessä.

Vapaaehtoinen velkajärjestely tai siihen verrattava muu järjestely taikka lainan vakuutena olevan omaisuuden vapaaehtoinen rahaksi muuttaminen lainan takaisinperintää vaarantavalla tavalla saadaan tehdä vain elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen suostumuksella.

Maaseutuvirasto voi antaa tarkempia määräyksiä valtion edun valvomiseen liittyvästä menettelystä.

74 §

*Valtionlainoista maksettavat hyvitykset*

Maaseutuvirasto päättää luotonantajalle valtionvastuun perusteella suoritettavasta pääoman ja korkojen hyvityksestä. Ennen hyvityksen vahvistamista Maaseutuviraston on selvitettävä, että velallisen ja mahdollisen takaajan maksukyvyttömyydestä johtuva lopullinen menetys on todettu ja ettei menetystä ole voitu kattaa vakuutena olevan omaisuuden myynnistä saaduilla varoilla taikka, jos vakuutena on muu kuin henkilötakaus, muusta vakuudesta. Vakuuden myyntiä ei kuitenkaan vaadita silloin, kun velallinen tai lainasta vastuussa oleva kolmas henkilö saa yrityssaneerauksessa tai yksityishenkilön velkajärjestelyssä tai muussa vastaavassa järjestelyssä tai vakuusvastuun järjestelyssä säilyttää vakuutena olevan omaisuuden. Maaseutuvirasto suorittaa hyvityksen luotonantajalle maatilatalouden kehittämisrahaston varoista.

Lyhennykset ja korot, jotka lainansaaja hyvityksen maksamisen jälkeen suorittaa luotonantajalle, on tilitettävä Maaseutuvirastolle.

Maaseutuvirasto päättää luotonantajalle maksetun hyvityksen perimisestä takaisin lainansaajalta siltä osin kuin lainaa tai sen korkoja ei ole maksettu valtiolle. Lainansaajalta voidaan periä luotonantajalle hyvityshakemuksen perusteella maksetusta hyvityksestä vuotuista korkoa korkolain (633/1982) 4 §:ssä tarkoitetun korkokannan mukaan. Tästä on tehtävä merkintä tukipäätökseen.

Hyvitys menetyksistä voidaan jättää suorittamatta luotonantajalle tai hyvityksen määrää alentaa, jos lainan hoitamisessa ei ole noudatettu tätä lakia taikka hyvää pankkitapaa.

Maaseutuvirasto antaa tarkemmat määräykset hyvityksen hakemista ja maksamista koskevasta menettelystä.

75 §

*Hyvityshakemusten käsittelyaika ja hyvityksiä koskevat viivästyskorot*

Maaseutuviraston on käsiteltävä valtionlainaa koskeva hyvityshakemus kolmen kuukauden kuluessa siitä, kun luotonantajan hakemus on saapunut Maaseutuvirastolle ja ve-

lallisen ja mahdollisen takaajan maksukyvyttömyydestä johtunut lopullinen menetys on todettu. Jollei hakemusta sellaisenaan voida ratkaista, määräaika lasketaan siitä, kun viimeinen hakemuksen ratkaisemiseksi välttämätön Maaseutuviraston pyytämä lisäselvitys luotonantajalta on saapunut. Jos määräaika ylitetään, valtio on velvollinen suorittamaan ylitysajalta viivästyskorkoa korkolain 4 §:ssä tarkoitetun korkokannan mukaan.

18 luku

**Valtiontakauksen ehdot**

76 §

*Valtiontakauksen ehdot*

Valtiontakaus myönnetään täytetakauksena. Takauksen kohteena olevan lainan tai sen erän nostamista varten tuen saajan on hankittava 61 §:ssä tarkoitettu lupa. Lupa on esitettävä lainan myöntäneelle luotonantajalle ennen nostoa.

Valtiontakaus tulee voimaan sen jälkeen, kun tuen kohteena oleva laina tai sen ensimmäinen erä on nostettu, 106 §:n 1 momentissa tarkoitettu kertamaksu on suoritettu ja vastavakuus on asetettu. Takaussitoumus ei sido valtiota, jos edellä tarkoitettuja toimenpiteitä ei ole toteutettu kahden vuoden kuluessa valtiontakauksen myöntämisestä tai 65 §:ssä säädettyjä ehtoja ei noudateta.

Sen lisäksi, mitä tässä laissa säädetään, valtiontakaukseen sovelletaan, mitä takauksesta ja vierasvelkapanttauksesta annetussa laissa (361/1999) säädetään. Valtiontakauksen vanhentumiseen ei kuitenkaan sovelleta, mitä mainitun lain 19 §:n 3 momentissa säädetään.

19 luku

**Vapaaehtoinen velkajärjestely**

77 §

*Valtionlainojen ja valtion myyntihintasaamisten vapaaehtoinen velkajärjestely*

Sen estämättä mitä muualla tässä laissa säädetään, voidaan pysyviin taloudellisiin vaikeuksiin joutuneen lainansaajan taloudellisen tilanteen helpottamiseksi vapaaehtoisesti järjestellä valtionlainoja ja valtion myyntihintasaamisia.

Lainansaajan voidaan katsoa joutuneen pysyviin taloudellisiin vaikeuksiin, jos hän on tullut tai on ilmeisessä vaarassa tulla maksukyvyttömäksi eikä maksukykyä voida pysyvästi palauttaa:

1) myöntämällä korkotukilainojen ja valtionlainojen lyhennysmaksuille lykkäystä tai valtionlainoille korkovapautta; taikka

2) sellaisilla varoilla, jotka ovat saatavissa hakijan yrityspääomia haitallisesti vähentämättä.

Järjesteltävät lainat ja myyntihintasaamiset voivat perustua:

1) tähän lakiin;

2) porotalouden ja luontaiselinkeinojen rahoituslakiin tai sitä vastaavaan aikaisempaan lainsäädäntöön;

3) maaseutuelinkeinojen rahoituslakiin (329/1999) tai sitä vastaavaan aikaisempaan lainsäädäntöön;

4) maatilatalouden kehittämisrahastosta annettuun lakiin (657/1966);

5) muuhun lainsäädäntöön, joka koskee maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalalla valtion varoista myönnettyjä Valtiokonttorin hoidettaviksi siirrettyjä lainoja.

78 §

*Vapaaehtoisen velkajärjestelyn edellytykset*

Edellytyksenä velkajärjestelylle on, että sen odotetaan olennaisesti parantavan lainansaajan taloudellista tilannetta, velallisen tilanteesta ja toimenpiteistä sen parantamiseksi on laadittu toteutettavissa oleva suunnitelma ja velallinen osallistuu itse toimenpiteisiin.

Ellei erityisiä syitä ole, velkajärjestelyä ei voida myöntää, jos hakijalle on jo aikaisemmin myönnetty vapaaehtoinen velkajärjestely. Uutta velkajärjestelyä ei kuitenkaan myönnetä viiden vuoden kuluessa edellisen velkajärjestelyn myöntämisestä.

Valtionlainoja ja valtion myyntihintasaamisia voidaan järjestellä vain, jos lainansaajalle korkotukilainaa tai muuta lainaa myöntäneistä velkojista merkittävimmät omalta osaltaan osallistuvat velkojen järjestelyyn toi-

menpiteillä, jotka merkittävällä tavalla alentavat lainansaajan velanhoitokuluja. Muiden osallistumista järjestelyyn ei kuitenkaan edellytetä, jos sanotut luotonantajat ovat viiden edeltäneen vuoden aikana jo olennaisesti järjestelleet saamisiaan lainansaajan lainanhoitokyvyn palauttamiseksi tai kysymys on suuresta määrästä pienten lyhytaikaisten velkojen velkojia.

Valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkemmat säännökset vapaaehtoisen velkajärjestelyn ja siihen sisältyvän tuen myöntämisen edellytyksistä.

79 §

*Elinkeinotoiminnan lopettaneen henkilön velkajärjestelyn edellytykset*

Elinkeinotoimintansa lopettaneen tai lopettavan lainansaajan velkoja voidaan vapaaehtoisesti järjestellä vain, jos lainansaajan asunnon säilyttämistä ei voida muutoin turvata. Vapaaehtoinen velkajärjestely ei estä suostumasta yrityksen saneerauksesta annetun lain 97 §:ssä tai yksityishenkilön velkajärjestelystä annetun lain 78 §:ssä tarkoitettuun menettelyyn.

80 §

*Toimenpiteet valtionlainan ja myyntihintasaamisen velkajärjestelyssä*

Vapaaehtoisessa velkajärjestelyssä voidaan pidentää valtionlainojen ja valtion myyntihintasaamisten takaisinmaksuaikaa, alentaa korkoa sekä myöntää lyhennysten ja korkojen suorittamisesta maksuvapautusta tai lykkäystä. Tarkemmat säännökset velkajärjestelykeinojen käyttämisestä annetaan valtioneuvoston asetuksella. Laina-aikaa voidaan erittäin painavasta syystä pidentää yli 36 §:n 2 momentin 1 kohdassa säädetyn enimmäislaina-ajan.

Vapaaehtoisessa velkajärjestelyssä sovitut velkasuhteen ehtojen muutokset koskevat myös takaajaa, muuta velasta vastuussa olevaa sekä velasta vakuuden asettanutta. Näiden asemaa ei kuitenkaan saa ilman asianomaisen suostumusta heikentää.

81 §

*Korkotukilainojen vapaaehtoinen velkajärjestely*

Porotalous- ja luontaiselinkeinon harjoittajille tämän lain tai muiden säädösten nojalla myönnettyjä korkotukilainoja voidaan vapaaehtoisesti järjestellä siten kuin 80 §:ssä säädetään.

Korkotukilainan koron järjestely alentaa lainansaajan maksamaa korkoa. Korkotuen määrä lasketaan velkakirjaehtojen mukaisesta korosta. Velkajärjestely voidaan suorittaa, jos lainansaaja ja lainan myöntänyt luottolaitos ovat yksimielisiä velkajärjestelyn ehdoista ja elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus on antanut suostumuksen korkotukilainojen järjestelyyn.

82 §

*Valtiontakaus vapaaehtoisessa velkajärjestelyssä*

Vapaaehtoisessa velkajärjestelyssä voidaan velalliselle myöntää valtiontakaus lyhytaikaisten velkojen korvaamiseksi tavanomaisin ehdoin myönnettävällä pankkilainalla. Valtiontakaus voi kattaa enintään 80 prosenttia lainan kokonaismäärästä.

Valtioneuvoston asetuksella säädetään takauksen myöntämisen edellytyksistä ja menettelystä.

83 §

*Vapaaehtoisen velkajärjestelyn rajoitukset*

Maksuvapautusta valtionlainan lyhennyksille ei myönnetä, jos lainan esinevakuus tai lainalle liike- tai siihen verrattavassa toiminnassa annettu takaus turvaa lyhennysten maksun. Velallisen asunnon säilyttämiseksi, yrityksen toiminnan jatkumisen turvaamiseksi tai muista erityisen painavista syistä maksuvapautus voidaan kuitenkin myöntää. Hakemus on näissä tapauksissa saatettava Maaseutuviraston ratkaistavaksi.

Jos lainansaaja on lopettanut elinkeinon harjoittamisen, maksuvapautus voidaan 1 momentissa säädetyn estämättä kuitenkin myöntää, jos:

1) lainansaaja on myynyt vakuutena olevan omaisuuden asuinrakennusta ja siihen liittyvää maa-aluetta lukuun ottamatta;

2) lainansaajan ei katsota kohtuudella selviytyvän lainan takaisinmaksusta pysyvän työkyvyttömyyden, pitkäaikaistyöttömyyden, huoltovelvollisuuden tai muun näihin verrattavan syyn vuoksi; ja

3) maksuvapautus tulee täysimääräisesti lainansaajan hyväksi parantamatta samalla muiden velkojien oikeutta saada saamisistaan maksu.

Jos lainansaajalle korkotukilainaa tai muuta luottoa myöntäneet velkojat eivät osaltaan suostu vapaaehtoiseen velkajärjestelyyn, valtionlainat voidaan järjestellä vain erityisestä syystä ja edellyttäen, että valtionlainojen ja muiden valtion saamisten maksamatta oleva määrä on vähintään 60 prosenttia lainansaajan kaikista veloista.

84 §

*Vapaaehtoisessa velkajärjestelyssä myönnettävä tuki*

Vapaaehtoisessa velkajärjestelyssä myönnettävänä tukena ei pidetä toimenpidettä, jonka seurauksena lainaan liittynyt tuki tulee käytetyksi nopeammin ilman, että tuen määrä kasvaa.

Vapaaehtoisessa velkajärjestelyssä voidaan myöntää tukea enintään 20 000 euroa.

Vapaaehtoisessa velkajärjestelyssä myönnettäväksi tueksi katsotaan:

1) sellaisen valtionlainan tai valtion myyntihintasaamisen korkovapaus, lyhennyksen vapaavuosi, koron alentaminen tai olennainen koron tai lyhennyksen maksun lykkääminen, jonka vaikutukset eivät vähennä lainaan tai myyntihintasaamiseen aikaisemmin liittynyttä tukea;

2) valtiontakaukseen sisältyvä tuki;

3) sellainen korkotuki, joka ei vähennä lainaan jo aikaisemmin liittynyttä korkotukea.

Valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkemmat säännökset tuesta, joka lisää aikaisemmin myönnettyä tukea, sekä sen määrän tai arvon määrittämisestä ja tuen seurannasta.

85 §

*Velkajärjestelypäätös ja -sopimus*

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus päättää velallisen hakemuksesta suostumisesta velkajärjestelyyn valtion puolesta sekä suostumuksen edellytyksistä.

Päätöksen tultua lainvoimaiseksi elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus sekä velallinen ja luottolaitos allekirjoittavat yhdessä valtionlainojen ja korkotukilainojen vapaaehtoisen velkajärjestelyn toteuttamista koskevan sopimuksen. Sopimus syrjäyttää lainaa koskevan velkakirjan ja tukipäätöksen ehdot. Sopimuksella ei voi syrjäyttää kuitenkaan sellaisia tukipäätöksen ehtoja, jotka perustuvat Euroopan unionin lainsäädäntöön.

Vapaaehtoisen velkajärjestelyssä noudatettavasta menettelystä ja seurannasta voidaan antaa tarkempia säännöksiä valtioneuvoston asetuksella.

86 §

*Vapaaehtoisen velkajärjestelyn raukeaminen*

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus voi päätöksellään määrätä vapaaehtoisen velkajärjestelyn valtion osalta raukeamaan, jos:

1) velallinen on velkajärjestelyä hakiessaan tai menettelyn kestäessä salannut järjestelyyn olennaisesti vaikuttavia seikkoja tai antanut niistä olennaisesti virheellisen tiedon ja velallisen menettely on ollut sopimuksen muiden osapuolten kannalta erityisen moitittavaa; tai

2) lainansaaja on olennaisesti laiminlyönyt sopimuksen noudattamisen ilman hyväksyttävää syytä.

Vapaaehtoinen velkajärjestely raukeaa myös silloin, kun tuomioistuin vahvistaa lainansaajalle yrityksen saneerauksesta annetun lain tai yksityishenkilön velkajärjestelystä annetun lain mukaisen maksuohjelman. Tuomioistuimen on ohjelmaa vahvistaessaan otettava huomioon vapaaehtoiseen velkajärjestelyyn sisältyneet lainat ja saatavat niiden ehtojen mukaan, joita olisi ollut noudatettava ilman vapaaehtoista velkajärjestelyä.

Jos velkajärjestely on määrätty raukeamaan, sopimukseen osallisella velkojalla on

oikeus vaatia maksua saatavastaan velalliselta niiden ehtojen mukaan, joita olisi ollut noudatettava ilman velkajärjestelyä. Velallisen ei kuitenkaan ole suoritettava velkojalle viivästyskorkoa velkajärjestelyn keston ajalta, jollei elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus velkajärjestelyn raukeamisen syyn vuoksi toisin päätä.

Ennen kuin vapaaehtoinen velkajärjestely määrätään raukeamaan, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen on kuultava muita sopimusosapuolia.

## 20 luku

## Erityiset etuudet

### 87 §

*Erityiset etuudet*

Luontaiselinkeinon harjoittajalla, joka 4 §:n 2 momentissa tarkoitetulla alueella omistukseen perustuen tai muutoin hallitsee porotalous- tai luontaiselinkeinotilaa ja asuu sillä, on ilman eri korvausta oikeus valtion maa- ja vesialueilla:

1) sijoittaa saamelaisten kotiseutualueella tukikohta porotaloutta varten, jos se on välttämätöntä poronhoidon kannalta;

2) sijoittaa tukikohta metsästystä varten, jos siihen on erityisen painavia syitä;

3) sijoittaa kalastusta varten tukikohta sekä kalakellareita ja varastosuojia elinkeinon harjoittamisen kannalta välttämättömille paikoille kalastuselinkeinon kannalta merkittävien vesistöjen välittömään yhteyteen; ja

4) laiduntaa karjaa sekä koota sille heinää, lehdeksiä, järviluhtaa ja -kortetta.

Edellytyksenä 1 momentissa tarkoitetun etuuden käyttämiselle on, että Metsähallitus päätöksellään myöntää siihen hakemuksesta luvan. Lupa voidaan antaa vain, jos asianomaisen rakennuksen sijoittamista tai maan käyttämistä on pidettävä porotalouden tai muun luontaiselinkeinon harjoittamisen kannalta välttämättömänä. Ennen luvan antamista Metsähallituksen on pyydettävä tukikohdan tarpeellisuudesta elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen ja porotaloutta varten tarvittavasta tukikohdasta sen paliskunnan lausunto, jonka alueelle se on tarkoitus sijoittaa. Lisäksi porotaloutta varten tarvittavasta tukikohdasta on pyydettävä saamelaiskäräjien lausunto, jos tukikohta on tarkoitus sijoittaa saamelaisalueelle. Lupa voidaan vastaavaa menettelyä noudattaen siirtää henkilölle, jolle luontaiselinkeinotilan hallinta on siirtynyt ja joka täyttää luvan myöntämisen edellytykset. Metsähallituksen päätöksessä on mainittava myös etuuteen sisältyvän tuen määrä, jos tuen määrästä 3 momentin nojalla säädetään.

Valtioneuvoston asetuksella säädetään luvan voimassaoloajasta sekä luvan myöntämisen edellytyksistä ja ehdoista. Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä myös siitä tuen määrästä, joka lupaan katsotaan sisältyvän, sekä tuen määräytymisperusteista.

### 88 §

*Erityisen etuuden peruuttaminen*

Metsähallitus voi, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen annettua asiasta lausunnon, peruuttaa myönnetyn erityisen etuuden, jos etuutta ei voida pitää porotalouden tai muun luontaiselinkeinon harjoittamisen kannalta enää perusteltuna.

Metsähallitus voi edellyttää, että 87 §:n 1 momentin 1—3 kohdassa tarkoitetulle alueelle pystytetyt rakennukset ja rakenteet on poistettava määräajassa etuuden lakattua.

## 21 luku

## Tuen seuranta

### 89 §

*Elinkeinosuunnitelman seuranta*

Tuen saajan on esitettävä elinkeinosuunnitelmaan sisältyvien tavoitteiden ja toimenpiteiden toteutumista koskevat selvitykset elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle.

Valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkemmat säännökset 1 momentissa tarkoitettujen selvitysten sisällöstä. Maaseutuvirasto antaa tarkemmat määräykset selvitysten esitystavasta sekä niiden toimittamisesta elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle.

90 §

*Valtionlainan, korkotukilainan ja valtiontakauksen kohteena olevan lainan seuranta*

Luotonantajan on järjestettävä valtionlainan, korkotukilainan ja valtiontakauksen kohteena olevan lainan hoitamista sekä valtionlainaan liittyvän tuen ja muun lainan korkotuen sekä muun lainaan liittyvän tuen kulumista koskeva seuranta. Sen on toimitettava määräajoin Maaseutuvirastolle lainan myöntämistä, nostamista, lyhentämistä sekä valtionlainan, korkotukilainan ja valtiontakauksen kohteena olevan lainan koron suorittamista koskevat tiedot sekä lainaan liittyvän tuen käyttämistä koskevat tiedot. Luotonantajan on viivytyksettä huolehdittava valtionlainan ja muuta tuen kohteena olevaa lainaa koskevien muutosten tekemisestä tietojärjestelmiinsä.

Valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkemmat säännökset niistä tiedoista, joita luotonantajan on toimitettava Maaseutuvirastolle. Maaseutuvirasto antaa tarkemmat määräykset tietojen esitystavasta sekä niiden toimittamisessa noudatettavasta menettelystä.

91 §

*Seurannan tietojärjestelmä*

Tukien rahoituksen, myöntämisen, maksamisen, tarkastuksen ja takaisinperinnän sekä niiden vaikutusten seurantaa varten on seurannan tietojärjestelmä, joka koostuu rekistereistä. Rekistereiden ylläpidosta ja käyttämisestä sekä niihin sisältyvien tietojen julkisuudesta ja salassapidosta säädetään maaseutuelinkeinohallinnon tietojärjestelmästä annetussa laissa (284/2008).

Seurannan tietojärjestelmään voidaan tallentaa seuraavat hakijaa, tuen saajaa, tuettavaa toimenpidettä sekä tuen käyttöä koskevat tiedot:

1) hakijan nimi ja yhteystiedot sekä henkilötunnus tai yritys- ja yhteisötunnus;

2) hakijan yhteyshenkilön nimi ja yhteystiedot;

3) elinkeinosuunnitelmaan ja rakentamista koskevaan suunnitelmaan sisältyvät tiedot;

4) tuettavan toimenpiteen rahoitukseen osallistuvaa ohjelmaa koskevat tiedot;

5) tuki- tai maksuhakemusta ja sen ratkaisemista sekä tuen yksilöintiä koskevat tiedot;

6) tiedot tuen saajalle myönnetyistä ja maksetuista tuista sekä valtiontakausta koskevat tiedot;

7) tiedot tukeen liittyvistä sopimuksista;

8) tuettavaan toimenpiteeseen kohdistuvan julkisen tuen määrä;

9) tiedot tarkastuksesta ja siinä tehdyistä havainnoista;

10) tiedot tuen saajalta takaisinperittävistä tuista, takaisinperinnän toteutumisesta ja sopimusten purkautumisesta;

11) 89 §:ssä tarkoitetut seurantaa varten kerättävät tiedot;

12) muita hakemuksen käsittelyssä kertyneitä välttämättömiä tietoja.

Rekisteröidyn oikeuteen tarkastaa häntä koskevat seurannan tietojärjestelmään sisältyvät tiedot, tiedoissa olevien virheiden tai puutteiden oikaisuun sekä vanhentuneiden ja tarpeettomien tietojen poistamiseen sovelletaan henkilötietolakia (523/1999).

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä sellaisista rekisteriin tallennettavista tiedoista, jotka eivät ole henkilötietoja.

92 §

*Tietojen säilyttäminen*

Tietojärjestelmään sisältyviä tietoja säilytetään kymmenen vuotta tuen myöntämistä koskevan päätöksen tekemisestä. Jos tukea on myönnetty, tietoja säilytetään kymmenen vuotta avustuksen viimeisen erän maksamisesta taikka valtionlainan tai korkotuen kohteena olevan lainan viimeisen erän nostamisesta, kuitenkin niin kauan kuin korkotukea maksetaan. Valtiontakausta koskevia tietoja säilytetään takauksen voimassaolon ajan tai, jos takaajan vastuu on toteutunut, niin kauan kuin takautumissaatavaa voidaan periä. Valtionlainaa koskevia tietoja on säilytettävä niin kauan kuin luottolaitoksella on valtionlainaa koskeva saaminen lainansaajalta tai, jos luotonantaja on hakenut valtionlainan hyvitystä Maaseutuvirastolta, kunnes hyvitystä koskeva hakemus on lainvoimaisesti ratkaistu. Jos kysymys on Euroopan unionin osaksi rahoittamaan ohjelmaan sisältyvästä tuesta, tie-

toja säilytetään viisi vuotta siitä, kun Euroopan unionin komissio suorittaa ohjelman viimeisen yhteisön rahoitusosuuden maksun.

22 luku

**Tarkastus**

93 §

*Tarkastusoikeus*

Maa- ja metsätalousministeriö ja Maaseutuvirasto voivat suorittaa tuen myöntämiseen, maksamiseen ja käyttöön liittyvien edellytysten ja ehtojen noudattamisen valvomiseksi tuen myöntäjiin, maksajiin, välittäjiin ja saajiin kohdistuvia tarkastuksia. Vastaava oikeus on tuen välittäjien ja saajien osalta elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksella. Mainituilla viranomaisilla on tiedonsaantioikeus salassapitosäännöksistä riippumatta.

94 §

*Tarkastuksen suorittaminen*

Tarkastus voi koskea valvontatehtävän edellyttämässä laajuudessa tuettavan toimenpiteen ja tuen käytön kannalta merkityksellisiä tiloja, rakennelmia, rakennuksia, välineitä, olosuhteita, tietojärjestelmiä ja asiakirjoja. Tarkastusta ei kuitenkaan saa suorittaa pysyväisluonteiseen asumiseen käytetyissä tiloissa.

Tarkastustehtävän asianmukaiseksi hoitamiseksi ulkopuolinen tilintarkastaja voidaan valtuuttaa suorittamaan tarkastus. Tilintarkastajan tulee olla tilintarkastuslaissa (459/2007) tai julkishallinnon ja -talouden tilintarkastajista annetussa laissa (467/1999) tarkoitettu tilintarkastaja tai tilintarkastusyhteisö. Tilintarkastusyhteisön on nimettävä tilintarkastuksesta vastuullinen tilintarkastaja. Tarkastustehtävää suoritettaessa sovelletaan hallintolakia (434/2003), kielilakia (423/2003), saamen kielilakia (1086/2003) sekä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annettua lakia (621/1999). Tarkastustehtävää suorittavaan tilintarkastajaan sovelletaan rikosoikeudellista virkavastuuta koskevia säännöksiä. Tarkastustehtävää suoritettaessa aiheutettuun vahinkoon sovelletaan, mitä vahingonkorvauslaissa (412/1974) säädetään.

Tarkastuksesta on laadittava tarkastuskertomus, joka toimitetaan viipymättä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle sekä Maaseutuvirastolle.

Tarkastusta suorittavalla on oikeus ottaa asiakirjat ja muu tuen käyttöön liittyvä aineisto haltuunsa, jos tarkastuksen päämäärän saavuttaminen tätä edellyttää. Asiakirjat ja muu aineisto tulee viipymättä palauttaa, kun tarkastuksen suorittaminen ei enää edellytä niiden hallussapitoa.

Poliisin velvollisuudesta antaa virka-apua säädetään poliisilain (493/1995) 40 §:ssä.

23 luku

**Tuen maksamisen keskeyttäminen ja takaisinperintä**

95 §

*Tuen maksamisen keskeyttäminen ja takaisinperintä*

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus on velvollinen keskeyttämään 5—8 luvussa tarkoitetun tuen maksamisen ja perimään tuen takaisin, jos:

1) tuen myöntämisen tai maksamisen edellytykset eivät ole täyttyneet;

2) tuen saaja on antanut sellaisen virheellisen tai puutteellisen tiedon, joka on olennaisesti vaikuttanut tuen myöntämiseen tai maksamiseen;

3) tuen ehtoja ei ole noudatettu;

4) tuen saaja ei ole täyttänyt 17 §:n 1 momentissa tarkoitettua sitoumusta;

5) tuen saaja on luovuttanut ilman elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen lupaa tuen kohteena olevan elinkeinotoiminnan tai tuetun investoinnin kohteen taikka asuntorahoituksella tuetun asuinrakennuksen ennen 44 §:n 2 momentissa säädetyn määräajan päättymistä;

6) tuen saaja on kieltäytynyt avustamasta tarkastuksessa; tai

7) Euroopan unionin kokonaan tai osaksi rahoittamia tai kokonaan kansallisista varoista rahoitettuja maatalouden rakennetukia koskeva Euroopan unionin lainsäädäntö tätä edellyttää.

Perimättä voidaan kuitenkin jättää määrä, joka on enintään 25 euroa.

Jos tuki on myönnetty yhteisesti useammalle, vastaavat kaikki tuen saajat yhteisvastuullisesti tuen palauttamisesta. Tuen saajien kesken vastuu jakautuu siinä suhteessa kuin tuen saaja on osallistunut tuen palautusvelvollisuuden perusteena olleeseen toimintaan.

Takaisinperittäväksi määrätty tuki on maksettava takaisin viimeistään vuoden kuluessa elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen päätöksestä.

96 §

*Valtionlainan määrääminen irtisanottavaksi*

Valtionlainaan liittyvään tukeen sovelletaan, mitä 95 §:ssä säädetään.

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus voi myös määrätä luotonantajan irtisanomaan valtionlainan, jos jokin 95 §:n 1 momentissa säädetyistä edellytyksistä täyttyy.

Valtionlaina voidaan lisäksi määrätä irtisanottavaksi tai luotonantaja voi irtisanoa lainan, jos:

1) lainoitettu tila tai sen osa myydään ulosottotoimin;

2) vakuuden arvo on hakijasta riippumattomasta syystä siinä määrin alentunut, että lainasta maksamatta olevan pääoman periminen vaarantuu;

3) koron tai lyhennyksen suorittaminen on viivästynyt enemmän kuin kolme kuukautta;

4) lainansaaja tai takaaja on asetettu konkurssiin taikka jos takaajan liiketoiminta on lakannut eikä lainansaaja ole kehotuksista huolimatta asettanut lainan antajan hyväksymää riittävää vakuutta.

Irtisanottavaksi määrätty valtionlaina on maksettava takaisin enintään kahdessa erässä viimeistään puolen vuoden kuluessa elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen päätöksestä.

97 §

*Tuen saajan ilmoitusvelvollisuus ja ennakkotieto*

Tuen saajan on välittömästi ilmoitettava tuen myöntäjälle 95 §:n 1 momentissa tai 96 §:ssä tarkoitetusta sellaisesta tuen, valtionlainan tai valtiontakauksen myöntämisen perusteena olleiden tai tuen maksun taikka lainan nostamisen edellytyksenä olevien olosuhteiden muutoksesta, joka saattaa aiheuttaa tuen takaisinperimisen tai lakkauttamisen taikka valtionlainan irtisanomisen.

Tuen saajalle voidaan pyynnöstä antaa sitova ennakkotieto siitä, aiheuttaako suunniteltu toimenpide, joka koskee 17 §:n 1 momentissa tarkoitettua sitoumusta, elinkeinosuunnitelmaa, harjoitettua elinkeinoa tai tuen kohteena olleen omaisuuden muutosta tai luovutusta, 95 §:n 1 momentissa tai 96 §:ssä tarkoitetun seuraamuksen. Hakemuksessa on ilmoitettava yksilöitynä kysymys, josta ennakkotietoa haetaan, ja esitettävä asian ratkaisemiseksi tarvittava selvitys. Ennakkotietoa koskeva elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen päätös on voimassa vuoden sen antamisesta. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus ei voi poiketa antamastaan ennakkotiedosta, jollei hakija ole toteuttanut toimenpidettään olennaisesti toisin kuin ennakkotietoa koskevassa hakemuksessaan on esittänyt tai on esittänyt ennakkotiedon saamiseksi olennaisesti virheellisen tai puutteellisen tiedon.

Ennakkotietoa ei anneta, jos muu hakemus asiassa on vireillä tai asia on viranomaisen toimesta ratkaistu taikka asian ratkaisu kuuluu Euroopan unionin toimielimelle.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä menettelystä ennakkotietoa pyydettäessä ja annettaessa.

98 §

*Korkotukilainan irtisanominen*

Jos korkotuki on lainvoimaisella päätöksellä päätetty periä takaisin tuen saajalta, luo-

tonantaja voi irtisanoa korkotukilainan osaksi tai kokonaan.

99 §

*Takaisinmaksettavan määrän korko*

Tuen saajan on maksettava palautettavalle tai takaisinperittävälle määrälle korkolain 3 §:n 2 momentissa tarkoitettua vuotuista korkoa lisättynä kolmella prosenttiyksiköllä. Korkoa on suoritettava tuen maksupäivästä tai, jos takaisin maksettava määrä on valtionlaina tai takaisinperittävä tuki on korkoon liittyvä tuki, lainan nostopäivästä, kunnes takaisinperittävä määrä on tullut kokonaan maksetuksi. Valtionlainalle on kuitenkin maksettava edellä tarkoitettua korkoa takaisinperintää koskevan päätöksen tekemisestä, jos takaisinperintä perustuu 96 §:n 3 momenttiin. Jos tuki on laskennallinen ja muu kuin valtionlainan korkoon liittyvä tuki, koron maksuvelvollisuus alkaa tuen käyttöönottopäivästä.

Jos valtionlaina irtisanotaan ja samalla lainaan liittyvä tuki peritään takaisin, takaisinperittävälle lainan korkoon liittyvälle tuelle ei lasketa korkoa ja lainan takaisinperintäkorosta on vähennettävä lainansaajan jo maksama korko.

100 §

*Viivästyskorko*

Jos takaisinperittävää määrää ei makseta viimeistään 102 §:n 1 momentissa tarkoitettuna eräpäivänä, sille on suoritettava vuotuista viivästyskorkoa korkolain 4 §:n 1 momentissa tarkoitetun korkokannan mukaan.

101 §

*Takaisinperinnän kohtuullistaminen*

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus voi jättää virheellisesti tai perusteetta maksetun määrän tai sille suoritettavan koron kokonaan tai osaksi perimättä, jos perinnän suorittaminen täysimääräisenä olisi tuen saajan olosuhteet ja toiminta huomioon ottaen kokonaisuutena tarkastellen kohtuutonta. Takaisinperintä ja korkojen periminen on kuitenkin suoritettava täysimääräisenä, jos Euroopan unionin kokonaan tai osaksi rahoittamia tai kokonaan kansallisista varoista rahoitettuja maatalouden tai kalastuksen rakennetukia koskeva Euroopan unionin lainsäädäntö tätä edellyttää.

102 §

*Takaisinperintää ja maksamisen keskeyttämistä koskeva päätös*

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen on tehtävä takaisinperinnästä ja tuen maksamisen keskeyttämisestä sekä valtionlainan määräämisestä irtisanottavaksi päätös. Päätöksellä vahvistetaan takaisinperittävä tai irtisanottava määrä, 99 §:ssä tarkoitettu korko sekä niiden suorittamiselle asetettava eräpäivä.

Takaisinperintää koskeva päätös on tehtävä ilman aiheetonta viivytystä sen jälkeen, kun elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus sai tiedon 95 §:ssä säädetystä perusteesta, ja viimeistään kymmenen vuoden kuluttua tuen viimeisen erän maksamisesta. Valtionlainaan liittyvä tuki katsotaan käytetyksi, kun viimeinen lainan korkoon liittyvä tukierä on tullut käytetyksi.

103 §

*Takaisinperintäpäätöksen täytäntöönpano*

Maaseutuvirasto vastaa tuen takaisinperintää koskevan päätöksen täytäntöönpanosta. Takaisinperintä lainvoimaisen päätöksen perusteella voidaan suorittaa siten, että takaisinperittävä määrä korkoineen vähennetään muusta tuen saajalle maksettavasta tuesta. Valtionlainan ja sen koron perinnästä vastaa kuitenkin lainan myöntänyt luottolaitos.

Takaisinperintäpäätös voidaan ulosottotoimin panna täytäntöön sen jälkeen, kun päätös on saanut lainvoiman. Päätöksen täytäntöönpanoon sovelletaan, mitä verojen ja maksujen täytäntöönpanosta annetussa laissa (706/2007) säädetään.

Valtionlainan irtisanominen ja takaisinperintäkoron periminen kuuluvat kuitenkin lainan myöntäneelle luottolaitokselle.

24 luku

**Lainaan liittyvää tukea koskevat menettelyt**

104 §

*Luotonantajan ja keskusrahalaitoksen tehtävien hoitaminen*

Luotonantajan tai keskusrahalaitoksen palveluksessa olevaan henkilöön sovelletaan rikosoikeudellista virkavastuuta koskevia säännöksiä tämän hoitaessa tässä laissa säädettyjä tehtäviä. Edellä tarkoitettuja tehtäviä hoidettaessa aiheutettuun vahinkoon sovelletaan vahingonkorvauslakia.

105 §

*Luotonantajan avustamis- ja tiedonantovelvollisuus*

Luotonantajan on ilmoitettava elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle tuen kohteena olevan lainan siirtämisestä toiselle luotonantajalle sekä sellaisista 65 §:n 3 momentissa tarkoitetuista lainan ehtojen muutoksista, jotka eivät edellytä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen lupaa.

Luotonantajan tulee ottaa huomioon valtionlainaa hoitaessaan valtion etu luotonantajana samoin kuin takauksen kohteena olevaa lainaa hoitaessaan valtion etu takaajana. Luotonantajan on viivytyksettä ilmoitettava Maaseutuvirastolle sellaisista tuen saajan taloudellista asemaa, tuen kohteena olevaa lainaa tai lainan vakuutena olevan omaisuuden arvoa koskevasta muutoksesta, jolla voi olla vaikutusta valtion asemaan luotonantajana tai takaajana.

Luotonantajalla ja keskusrahalaitoksella on velvollisuus yksilöidystä pyynnöstä luovuttaa maa- ja metsätalousministeriölle, Maaseutuvirastolle sekä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle sellaisia tuen saajaa koskevia tietoja, jotka ovat välttämättömiä lainaan liittyvän tuen myöntämisen edellytysten ja ehtojen noudattamisen valvomiseksi.

Luotonantajan ja keskusrahalaitoksen tiedonantovelvollisuus koskee myös salassapidettäviä tietoja. Tietoja ei saa käyttää muuhun kuin siihen tarkoitukseen, johon ne on viranomaiselle säädettyjen tehtävien hoitamiseksi luovutettu.

106 §

*Valtiontakauksesta perittävät maksut*

Valtiontakauksesta peritään tuen saajalta maksu, jonka määräytymisen perusteena voi olla takauksen prosentuaalinen osuus takauksen kohteena olevan lainan määrästä, takaukseen sisältyvän riskin määrä tai takauksen hallinnolliset kustannukset taikka niiden yhdistelmä. Valtiontakauksesta peritään lisäksi kahdesti vuodessa maksu, joka määräytyy samoin perustein kuin takauksen kertamaksu. Maksut tuloutetaan maatilatalouden kehittämisrahastoon.

Edellä 1 momentissa tarkoitetun maksun välittää valtiolle luotonantaja. Maaseutuvirasto suorittaa luotonantajalle korvauksen edellä tarkoitetun tehtävän hoitamisesta. Korvaus maksetaan maatilatalouden kehittämisrahaston varoista.

Valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkemmat säännökset takauksesta perittävien maksujen määrästä ja määräytymistavasta sekä luotonantajalle suoritettavan korvauksen määrästä. Maaseutuvirasto voi antaa tarkempia määräyksiä maksujen välittämisessä noudatettavasta menettelystä.

107 §

*Valtion takaajan vastuun toteutuminen*

Valtion takaajan vastuuseen sekä takautumisoikeuteen liittyvästä edunvalvonnasta vastaa Maaseutuvirasto.

Maaseutuvirasto voi päättää, että valtion takautumissaatavaa ei peritä sellaiselta tuen saajalta, jonka ei voida katsoa kohtuudella selviytyvän maksusta pysyvän työkyvyttömyyden, pitkäaikaisen työttömyyden, huoltovelvollisuuden tai muun näihin verrattavan syyn perusteella.

Takaajan vastuun toteutumisesta aiheutuvat maksut suoritetaan maatilatalouden kehittämisrahaston varoista. Takautumisoikeuden perusteella saadut korvaukset tilitetään mainittuun rahastoon.

108 §

*Luotonantajan tiedonsäilytysvelvollisuus*

Sen lisäksi, mitä muualla säädetään luotonantajan velvollisuudesta säilyttää asiakirjoja, luotonantajan on säilytettävä vähintään lainaajan asiakirjat, jotka koskevat:

1) lainaehtoja ja lainaehtojen muuttamista maksuhelpotukset mukaan lukien;

2) valtionlainan vakuusarviota;

3) vakuuden rasituksia sinä ajankohtana, jona valtionlainan tai takauksen vakuudeksi osoitettuun omaisuuteen vahvistettiin panttitai muu oikeus;

4) lainan irtisanomista.

Asiakirjat on säilytettävä, kunnes valtionlaina tai valtiontakauksen kohteena oleva laina on maksettu takaisin. Jos luottolaitos on hakenut hyvitystä valtionlainasta tai maksua valtiontakauksen perusteella, 1 momentissa tarkoitetut asiakirjat on säilytettävä, kunnes hyvitys on maksettu tai maksu valtiontakauksen perusteella suoritettu tai lainvoimainen päätös hyvityshakemuksen tai takaukseen perustuvan maksuhakemuksen hylkäämisestä tehty.

25 luku

**Erinäiset säännökset**

109 §

*Tietojensaantioikeus ja tietojen luovuttaminen*

Maa- ja metsätalousministeriöllä, Maaseutuvirastolla sekä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksella on salassapitosäännösten estämättä oikeus saada muulta viranomaiselta tai julkista tehtävää hoitavalta taholta sellaisia hakijaa tai tuen saajaa, tämän terveydentilaa, taloudellista asemaa ja liike- tai ammattitoimintaa, julkisista varoista myönnettyä rahoitusta tai muuta tuen kannalta merkityksellistä olosuhdetta koskevia tietoja, jotka ovat välttämättömiä tukea koskevan asian käsittelemiseksi.

Maa- ja metsätalousministeriöllä, Maaseutuvirastolla sekä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksella on salassapitosäännösten estämättä oikeus luovuttaa muulle viranomaiselle tai julkista tehtävää hoitavalle taikka Euroopan unionin toimielimelle sellaisia tässä laissa säädettyä tehtävää hoidettaessa saatuja tuen saajaa koskevia tietoja, jotka ovat välttämättömiä viranomaiselle tai toimielimelle säädetyn tarkastustehtävän suorittamiseksi tai sen valvomiseksi, että Euroopan unionin lainsäädäntöä on noudatettu.

Edellä 1 ja 2 momentin perusteella saatuja tietoja ei saa käyttää muuhun kuin siihen tarkoitukseen, johon niitä on pyydetty.

110 §

*Päätöksen tiedoksianto*

Tässä laissa tarkoitettu päätös voidaan antaa tiedoksi hallintolain 59 §:ssä säädetyllä tavalla.

Tuen takaisinperintää koskeva päätös on kuitenkin annettava tiedoksi hallintolain 60 §:ssä säädetyllä tavalla.

111 §

*Päätöksen maksullisuus*

Tässä laissa tarkoitettu päätös on hakijalle tai tuen saajalle maksuton. Metsähallituksen päätökseen erityisestä etuudesta sovelletaan, mitä valtion maksuperustelaissa (150/1992) säädetään, kuitenkin niin, että siltä osin kuin päätös koskee erityiseen etuuteen sisältyvää tukea, päätös on maksuton.

112 §

*Varojen alueellinen kohdentaminen*

Maa- ja metsätalousministeriö vastaa 7 §:n 1 momentissa tarkoitetun myöntämisvaltuuden tai määrärahan suuntaamisesta tässä laissa tarkoitettuihin tukiin ja päättää niiden osoittamisesta elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen käyttöön.

113 §

*Maatilatalouden kehittämisrahaston varojen käyttäminen*

Maatilatalouden kehittämisrahaston varoja voidaan sen lisäksi, mitä niiden käyttämisestä

säädetään edellä, käyttää:

1) kehittämisrahaston varoin hankitun tai rahastoon siirretyn maan ja muun omaisuuden hoitamiseen ja kunnostamiseen;

2) lainoituksesta aiheutuviin hoitopalkkioihin ja muihin menoihin;

3) tämän lain mukaisiin tukitoimenpiteisiin ja valtionlainoihin;

4) porotalouden ja luontaiselinkeinojen kehittämistoimintaa koskevien tutkimusten ja selvitysten suorittamiseen.

Maatilatalouden kehittämisrahaston varoista saadaan maksaa palkkioita ja korvausta vapaaehtoiseen velkajärjestelyyn tarkoitettuun menettelyyn liittyvistä kustannuksista.

114 §

*Tekninen apu*

Teknisen avun käyttämisestä tässä laissa tarkoitetun tuen toimeenpanoon sovelletaan, mitä teknisen avun käyttämisestä maaseudun kehittämiseen myönnettävistä tuista annetun lain 54 §:ssä säädetään.

115 §

*Muutoksenhaku*

Maaseutuviraston, Metsähallituksen sekä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen tässä laissa tarkoitettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla maaseutuelinkeinojen valituslautakuntaan siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Valituskirjelmä voidaan toimittaa myös sille viranomaiselle, jonka päätökseen haetaan muutosta. Viranomaisen on toimitettava valituskirjelmä sekä asiassa kertyneet asiakirjat ja lausuntonsa muutoksenhakuviranomaiselle.

Maaseutuelinkeinojen valituslautakunnan päätökseen asiassa, joka koskee tuen maksamisen keskeyttämistä tai takaisinperintää, saa hakea muutosta valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Muutoin valituslautakunnan päätökseen saa hakea muutosta valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

116 §

*Hankinnan toteuttamista koskevat oikeusturvakeinot*

Julkisista hankinnoista annetun lain 6 §:n 1 momentin 5 kohdassa tarkoitetun hankintayksikön tekemään hankintaan, johon on myönnetty tukea tämän lain nojalla ja jossa hankinta ylittää julkisista hankinnoista annetun lain 15 §:ssä tarkoitetut kynnysarvot, sovelletaan, mitä mainitun lain 11 luvussa säädetään.

26 luku

**Voimaantulo- ja siirtymäsäännökset**

117 §

*Voimaantulo*

Tämä laki tulee voimaan valtioneuvoston asetuksella säädettävänä ajankohtana.

Tällä lailla kumotaan porotalouden ja luontaiselinkeinojen rahoituslaki (45/2000).

Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimiin.

118 §

*Varojen käyttö*

Maatilatalouden kehittämisrahaston varoja voidaan edelleen käyttää myös sellaisiin porotalouden ja luontaiselinkeinojen rahoituslain ja sitä aikaisemman lainsäädännön mukaisesti loppuun saatettaviin hankkeisiin, joihin niitä on voitu käyttää tämän lain voimaan tullessa voimassa olleiden säännösten mukaan.

Lisäksi porotilalain, porotalouslain tai luontaiselinkeinolain tarkoituksiin hankittua tai muulla tavoin saatua omaisuutta käytetään tämän lain voimaan tultua maatilatalouden kehittämisrahastosta annetun lain 3 §:ssä säädettyihin tarkoituksiin.

119 §

*Aikaisemman lainsäädännön soveltaminen*

Porotalouden ja luontaiselinkeinojen rahoi-

tuslain ja sitä aikaisemman lainsäädännön nojalla vireillä olevat asiat käsitellään loppuun mainittujen lakien mukaisesti siinä viranomaisessa, jossa ne ovat vireillä tämän lain tullessa voimaan. Myönnetyn avustuksen maksaa sen myöntänyt viranomainen.

Porotalouden ja luontaiselinkeinojen rahoituslain, porotalouslain ja luontaiselinkeinolain sekä muun ennen tämän lain voimaantuloa voimassa olleen lainsäädännön täytäntöönpanon osalta sekä mainitun lainsäädännön nojalla syntyneen valtion, kunnan ja luottolaitoksen saamisen osalta noudatetaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä ja niiden mukaisia sopimusehtoja, kuitenkin niin, että elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen toimivaltaan kuuluneen asian käsittelee ja ratkaisee Lapin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus.

120 §

*Aikaisemman lainsäädännön mukaiset maksuhelpotukset*

Porotalouden ja luontaiselinkeinojen rahoituslain ja sitä aikaisemman lainsäädännön mukaisen valtion myyntihintasaamista taikka valtionlainaa tai korkotukilainaa koskevan maksuhelpotuksen edellytyksiin sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä. Menettelyyn korkotukilainojen maksuhelpotuksia myönnettäessä sovelletaan kuitenkin, mitä 64 §:n 4 momentissa säädetään.

121 §

*Aikaisemman lainsäädännön mukaiset ohjelmaperusteiset tuet*

Ennen tämän lain voimaantuloa voimassa olleen lainsäädännön mukaisten EU-osarahoitteisten ohjelmaperusteisten avustusten ja muiden tukien myöntämisessä ja maksamisessa, valvonnassa ja muissa menettelyissä noudatetaan asianomaista ohjelmakautta koskevia tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä ja määräyksiä, jollei Euroopan unionin lainsäädännöstä muuta johdu.

122 §

*Aikaisemmin myönnettyjen valtionlainojen hoitopalkkiot*

Porotalouden ja luontaiselinkeinojen rahoituslain ja sitä aikaisemman lainsäädännön nojalla myönnettyjen valtionlainojen hoitamisesta maksetaan luottolaitoksille kohtuullinen korvaus hoitokustannuksista ja muista kustannuksista. Tarkemmat säännökset korvauksen perusteista ja määrästä annetaan valtioneuvoston asetuksella.

123 §

*Muutoksenhaku aikaisemman lainsäädännön nojalla tehdyistä ratkaisuista*

Tämän lain voimaan tultua elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen, Maaseutuviraston ja maaseutuelinkeinojen valituslautakunnan antamiin päätöksiin porotalouden ja luontaiselinkeinojen rahoituslain, porotalouslain ja luontaiselinkeinolain sekä sitä aikaisemman lainsäädännön mukaisissa asioissa haetaan muutosta siten kuin tämän lain 115 §:ssä vastaavien asioiden osalta säädetään sen estämättä, mitä muutoksenhausta on aikaisemmin säädetty.

124 §

*Viittaussäännökset*

Jos muussa laissa tai sen nojalla annetussa säännöksessä viitataan porotalouden ja luontaiselinkeinojen rahoituslakiin, viittauksen katsotaan tarkoittavan viittausta tämän lain vastaaviin säännöksiin, jollei tästä laista muuta johdu.

125 §

*Rakennuspaikka*

Metsähallitus voi päätöksellään myöntää paliskunnalle, joka porotilalain mukaisella hallintaoikeudella hallitsee rakennuspaikka-aluetta, luvan vaihtaa sijainniltaan epätarkoituksenmukainen tai sijainniltaan tarpeettomaksi käynyt rakennuspaikka-alue Metsähallituksen osoittamaan porotalouden kannalta

soveliaaseen paikkaan. Paliskunnan on siirrettävä omistamansa rakennukset alueelta kahden vuoden kuluessa Metsähallituksen päätöksestä lukien. Metsähallitus voi tehostaa päätöstä uhkasakolla tai teettämisuhalla siten kuin niistä uhkasakkolaissa (1113/1990) säädetään.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä lupamenettelystä rakennuspaikkaa vaihdettaessa.

126 §

*Eräät aikaisemman lainsäädännön mukaiset toimenpiteet ja oikeussuhteet*

Porotilalain, luontaiselinkeinolain ja porotalouslain säännöksiä noudatetaan niiden asioiden osalta, jotka liittyvät mainittujen lakien täytäntöönpanoon ja joista ei tässä laissa säädetä toisin. Sanottu koskee myös maksuhelpotuksia sekä tilojen rajoituksia. Valtion saamisten siirtäminen, valtion saamisten sekä avustusten takaisin periminen, tilan tai sen osan rajoituksista ja panttivastuusta vapauttaminen, luovutuslupien myöntäminen sekä maksuhelpotusten myöntäminen valtion saamisten osalta kuuluu kuitenkin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen toimivaltaan. Maa- ja metsätalousministeriön myöntämän avustuksen perii kuitenkin takaisin tuen myöntänyt ministeriö. Mainittuja lakeja noudatetaan soveltuvin osin myös lainojen osalta. Maksuhelpotukset ja lainojen siirrot ratkaisee kuitenkin lainan myöntänyt luottolaitos, jonka tulee tällöin noudattaa, mitä ennen tämän lain voimaantuloa voimassa olleessa lainsäädännössä on säädetty.

127 §

*Menettelyä koskevat poikkeukset*

Valtioneuvoston asetuksella voidaan kuitenkin säätää tuen tai muun etuuden hakemista, maksamista, siirtoa tai takaisinperintää taikka niitä vastaavaa toimenpidettä koskevaan menettelyyn liittyvistä poikkeuksista 118—126 §:ää sovellettaessa, jos aikaisemman lainsäädännön tarkoituksenmukainen soveltaminen tässä laissa säädettyihin tukijärjestelmiin nähden sitä edellyttää.

Maaseutuvirasto voi antaa 118—126 §:ssä tarkoitettuja asioita käsiteltäessä tarvittavista asiakirjoista tarkempia määräyksiä.

Helsingissä 26 päivänä elokuuta 2011

**Tasavallan Presidentti**

**TARJA HALONEN**

Maa- ja metsätalousministeri *Jari Koskinen*

*Liite* *Saamenkielinen käännös*

# 986/2011

# Láhka

**boazodoalu ja luonddualáhusaid struktuvradoarjagis**

Addojuvvon Helssegis borgemánu 26. beaivve 2011

Riikkabeivviid mearrádusa mielde ásahuvvo:

1 lohku

**Almmolaš njuolggadusat**

1 §

*Lága ulbmilat*

Dán lága ulbmilin lea buoridit boazodoalu ja eará luonddualáhusaid struktuvrra ja doaibmavejolašvuođaid sihke ovddidit dáiguin ealáhusaiguin bargi olbmuid ealáhusdoaimma ja ovddidit boazodoallo- ja luonddualáhusguovllu bistevaš ovdáneami prinsihpaid mielde.

Lága vuollásaš doaibmabijuin galgá giddet erenoamáš fuopmášumi sámiid vejolašvuođaide álgoálbmogin bajásdoallat ja ovddidit iežaset kulturhápmái gullevaš ealáhusaid sámiid ruovttuguovllus.

2 §

*Heivehansuorgi*

Dát láhka heivehuvvo dan doarjagii, mii mieđihuvvo boazodoalu ja eará luonddualáhusaid struktuvrra ja doaibmavejolašvuođaid buoridan ja ovddidan dihte ja ruhtaduvvo ollásit dahje muhtumassii Eurohpá Uniovnna ruđaiguin dahje aivve riikkadási ruđaiguin.

Daid doarjagiid hárrái, mat mieđihuvvojit eanadoalu struktuvrra buoridan dihte, mearriduvvo eanadoalu struktuvradoarjjalágas (1476/2007). Dán lága sáhttá goittotge heivehit, jos eará álgobuvttadusa go boazodoalu boađut báhcet dan vuolimusmeari vuolábeallai, mii gáibiduvvo doarjaga mieđiheapmái dán lága vuođul. Álgobuvttadeamis fitnašuvvi boađuide eai dalle goittotge lohkkojuvvo vuovdedoalu boađut.

Daid doarjagiid birra, mat mieđihuvvojit boazodoallobuktaga ja eará eanadoallobuktaga vuosttasceahki ovddosdikšumii ja márkanastimii sihke boazodálu dahje luonddualáhusdálu doaimma viiddideapmái boazodoalu dahje eará luonddualáhusa olggobeallai, mearriduvvo dálonguovllu ovddidandoarjjalágas (1443/2006). Dát láhka heivehuvvo goittotge bálgosiid njuovahagaid divodaninvesteremiidda ja dálus dáhpáhuvvi dakkár doibmii, masa lea dárbu ealli- dahje šaddobuktaga válmmaštan dihte vuosttas vuovdima várás.

Láhka ii heivehuvvo doarjagii dahje buhtadussii, mii mieđihuvvo eanadoallái buvttadandoaimmas luohpama várás. Láhka ii heivehuvvo fidnui dahje doaibmabidjui, mii lea dorjojuvvon nuortalašlága (253/1995) vuođul.

Láhka ii maiddái heivehuvvo dan doarjagii, mii ruhtaduvvo Eurohpá Uniovnna struktuvrafoanddaid dahje Eurohpá guolledoallofoandda ruđaiguin, iige maiddái Eurohpá Uniovnna oktasaš guolástuspolitihka suorgái gullevaš dakkár doaibmabidjui, masa sáhttá mieđihit doarjaga guolledoallodoarjagii guoskevaš eará láhkamearrádusaid vuođul.

HE 247/2010
MmVM 34/2010
EV 353/2010

3 §

*Doarjjavuogádagat*

Dán lágas doarjjavuogádagain oaivvildit:
1) ealáhusbargi investerendoarjaga;
2) nuorra ealáhusbargi álggahandoarjaga;
3) ealáhusbargi vistehuksendoarjaga;
4) bálgosa investerendoarjaga;
5) bálgosa áiddiid divodandoarjaga;
6) eaktodáhtolaš vealgeordnestallama;
7) dutkandoaimma ruhtadeami; ja
8) sierra ovdduid.

4 §

*Eatnandieđalaš heivehansuorgi*

Dát láhka heivehuvvo, go dorjojuvvo boazodoaluin bargan boazodoallolágas (848/1990) oaivvilduvvon boazodoalloguovllus.

Eará luondduealáhusaide go boazodollui dát láhka heivehuvvo Eanodaga, Anára, Ohcejoga ja Suovvaguoikka gielddain sihke Muoná, Gihttela, Soađegili ja Salla gielddaid dain osiin, mat leat Kajanki, Tepasto, Pomovaara, Peurasuvanto, Suovvaguoikka Seitajärvi, Ruotsukainena, Pulkkaviita ja Ylirovanvaara hábmen rádjelinnjá davábealde. Jos rádjelinnjá manná vistejoavkku bokte, de heivehuvvo láhka oppa vistejovkui.

5 §

*Gaskavuohta Eurohpá Uniovnna láhkamearrádusaide*

Dát láhka heivehuvvo Eurohpá Uniovnna ollásit dahje muhtumassii ruhtadan doarjagiid mieđiheapmái, máksimii, čuovvumii, dárkkisteapmái ja ruovttoluottabearramii, jos Eurohpá Uniovnna láhkamearrádusain ii nuppeláhkai daddjojuvvo.

Doarjaga mieđihettiin heivehuvvo maiddái, mii stáhtadoarjaga mieđihaneavttuid ja ráddjehusaid birra eanadoallosuorggis ja eará ealáhusaid suorggis Eurohpá Uniovnna láhkamearrádusain ásahuvvo dahje mearriduvvo. Dalle váldojuvvo goittotge vuhtii, mii boazodoalu birra lea sierra sohppojuvvon, go Suopma searvvai Eurohpá Uniovdnii.

Stáhtadoarjagii guoskevaš Eurohpá Uniovnna láhkamearrádusaid heiveheamis dán lága vuollásaš doarjjavuogádahkii addojuvvojit dárkilet njuolggadusat stáhtaráđi ásahusa vuođul. Doarjjavuogádaga atnuiváldimis ja bistináiggis mearriduvvo stáhtaráđi ásahusa vuođul. Dát dáhpáhuvvá Eurohpá Uniovnna ollásit dahje muhtumassii ruhtadan dahje ollásit riikkadásis ruhtaduvvon eanadoalu struktuvradoarjagiidda guoskevaš Eurohpá Uniovnna láhkamearrádusaid, eará ealáhusaide guoskevaš láhkamearrádusaid ja stáhtabušeahtas dahje eanadállodoalu ovddidanfoandda geavahanplánas doarjjavuogádaga ruhtadeami várás čujuhuvvon ruđaid olis.

6 §

*Meroštallamat*

Dán lágas oaivvildit:

1) boazodoaluin boazodoallolágas oaivvilduvvon bohccuiguin bargama;

2) luondduealáhusaiguin boazodoalu, guolástusa ja meahccebivddu ja eará smávva eana- ja vuovdedoalu, mii jođihuvvo luondduealáhusaid oktavuođas sihke luonddu jotkkolaš buvttadannávccaide vuođđuduvvi luondduriggodagaid eará ávkinatnima dego ámmátlágan murjema ja guoppardeami;

3) luondduealáhussii guoskevaš ealáhusain dakkár ealáhusdoaimma, mii jođihuvvo luondduealáhusaid oktavuođas dakko bokte go dat guoská ealáhusas dárbbašlaš bargoneavvuid válmmašteapmái ja divodeapmái, luondduealáhusa ávkinadni bálvalandoibmii dahje luondduealáhusbuktagiid ovddosdikšumii;

4) boazodáluin boazodállolága (590/1969) dahje boazoekonomiijalága (161/1990) vuođul vuođđuduvvon dahje daid, boazodoalu ja luondduealáhusaid ruhtadanlága (45/2000) dahje dán lága vuođul huksendoarjagiin ruhtaduvvon dálu, mii lea oaivvilduvvon boazodoalli orohahkan. Boazodáluin sáhttet oaivvildit maiddái doaimma ja ekonomiija dáfus eará iehčanas ovttadaga, mii čohkiida ovtta

giddodagas dahje moanain giddodagain dahje giddodatosiin dahje buvttadanvisttis ja daidda gullevaš eanavuođus ja mii geavahuvvo boazodoalu dárbbuide ja hálddašuvvo oktan ollisvuohtan oamasteami dahje láigoheami vuođul;

5) boazodoallofitnodagain ealáhusdoaimma, mas bargojuvvo aivve boazodoaluin dahje boazodoalu lassin boazodoallobuktagiid ovddosdikšumiin dahje daidda guoskevaš bálvalandoaimmain;

6) luonddualáhusdáluin luonddualáhuslága (610/1984) vuođul vuođđuduvvon, lasseeatnama addimiin čohkkejuvvon dahje máinnašuvvon lága, boazodoalu ja luonddualáhusaid ruhtadanlága ja dán lága vuođul huksemii mieđihuvvon doarjagiin ruhtaduvvon dálu, mii lea oaivvilduvvon luonddualáhusbargi orohahkan. Luonddualáhusdáluin sáhttet oaivvildit maiddái doaimma ja ekonomiija dáfus eará iehčanas ovttadaga (4 §:a 2 momeanttas oaivvilduvvon guovllus), mii čohkiida ovtta giddodagas dahje moanain giddodagain dahje giddodatosiin dahje buvttadanvisttis ja daidda gullevaš eanavuođus ja mii geavahuvvo luonddualáhusa dárbbuide ja hálddašuvvo oktan ollisvuohtan oamasteami dahje láigoheami vuođul;

7) luonddualáhusfitnodagain ealáhusdoaimma, mas bargojuvvo aivve ovttain dahje moanaiguin luonddualáhusaiguin dahje luonddualáhusa oktavuođas 3 čuoggás oaivvilduvvon doaimmain;

8) sámiid ruovttuguovlluin sámediggelága (974/1995) 4 §:s oaivvilduvvon guovllu.

9) ruhtademiin ruhtadoarjjan, loatnan, eará vealgin dahje oaiveopmodatinvesteremin fitnodahkii addojuvvon guhkálaš atnui oaivvilduvvon oaiveopmodaga;

10) almmolaš ruhtademiin Eurohpá Uniovnna, stáhta dahje eará almmosservoša ruđain mieđihuvvon ruhtadeami dahje dakkár ruhtadeami, mas lea mearridan almmolaš oassebealli;

11) priváhta ruhtademiin eará go 10 čuoggás oaivvilduvvon ruhtadeami;

12) doarjagiin dán lága vuođul Eurohpá Uniovnna ruđain dahje stáhtabušehttii gullevaš dahje eanadállodoalu ovddidanfoandda ruđain mieđihuvvon ruhtadoarjaga, reantodoarjaga, stáhtaloatnadoarjaga dahje dakkár doarjaga, mii gullá eanadállodoalu ovddidanfoandda vásttuin mieđihuvvon dáhkádussii, dahje eará ovddu, mii mieđihuvvo dán lága vuođul;

13) eará doarjagiin eará go 12 čuoggás oaivvilduvvon Eurohpá Uniovnna, stáhta dahje eará almmosservoša ruđain dahje almmosservošii oskkilduvvon ruđain mieđihuvvon ruhtadoarjaga, reantodoarjaga, reantoovddu ja stáhtadáhkádusa. Dasa lassin jos stáhtadáhkádussii lea gullan rehketlaš doarjja, de eará doarjagiin oaivvildit maiddái stáhtadáhkádusa rehketlaš doarjaga ja lotnii dahje dáhkádussii gullevaš eará doarjjaossodaga sihke ohcci oažžun dahje ohccái gullevaš dahje eará eiseválddi dahje almmosservoša mieđihan man beare eará doarjaga dahje ovddu, mii lea geahpedan ohcci boazodoallo- ja luonddualáhusfitnodaga goluid, láhčán dasa geavahanvuoigatvuođa dahje eará vuoigatvuođa. Dákkár vuoigatvuohta ii sáhte leat fitnodaga várás mieđihuvvon ruhtadeapmi. Doarjjan eai goittotge gehččojuvvo vearrogeahpádusat, jos geahpádus ii gula Eurohpá Uniovnna vuođđudansoahpamuša 107 artihkkala mielde dohkkehuvvon doarjjavuogádahkii;

14) doarjunvuloš doaibmabijuin boazodoalu dahje eará luonddualáhusa álggahan- ja jođihandoaimma, masa doarjja lea ohccojuvvon dahje masa doarjja lea mieđihuvvon;

15) investeremiin vistti, rusttega dahje ráhkadusa huksema, viiddideami, divodeami dahje háhkama sihke geavahanáiggi dáfus eará guhkálaš ávnnaslaš ja ávnnasmeahttun opmodaga háhkama;

16) dohkkehuvvon loatnaaddiin eanadoalu struktuvradoarjjalága 52 §:a 1 momeanttas oaivvilduvvon loatnalágádusa, mii lea dohkkehuvvon loatnaaddin;

17) guovddášruhtalágádusain eanadoalu struktuvradoarjjalága 52 §:a 2 momeanttas oaivvilduvvon loatnalágádusa dahje eará servoša, man Dálonguovlovirgebáiki lea dohkkehan doaibmat guovddášruhtalágádussan.

Ovdalis 1 momeantta 4 ja 6 čuoggás giddodatosiin oaivvildit mearreoasi dahje mearreviidodaga.

Stáhtaráđi ásahusa vuođul mearriduvvo das, goas eana- ja vuovdedoallu adnojuvvo smávisin ja goas boazodállun dahje luonddualáhusdállun sáhttá atnit huksehahtti giddodaga, ja dasa lassin mearriduvvo boazodálu ja luonddualáhusdálu alimusturrodagas. Stáhtaráđi ásahusa vuođul addojuvvojit maiddái dárkilet njuolggadusat sierra luonddualáhusain.

2 lohku

## Doarjaga ruhtadeapmi

7 §

*Doarjaga ruhtadeapmái ja mearrái guoskevaš eavttut*

Doarjja mieđihuvvo dalle, jos stáhtabušeahtas dahje eanadállodoalu ovddidanfoandda geavahanplánas lea čujuhuvvon ulbmila várás mieđihanvuoigatvuohta dahje mearreruhta.

Doarjaga ii sáhte mieđihit dakko bokte go almmolaš doarjaga ossodat doarjunvuloš dohkálaš goluin manná badjel dan almmolaš doarjaga alimusmeari, mii lea mearriduvvon Eurohpá Uniovnna láhkamearrádusain. Jos jearaldat lea prográmmii vuođđuduvvi doarjagis, de doarjagii gullevaš almmolaš ruhtadeami mearri ii oačču mannat badjel prográmmas meroštallon almmolaš ruhtadeami alimusmeari.

Dán lága vuollásaš doarjaga mieđihettiin doarjaga alimusmeari geahpádussan váldojuvvo vuhtii eará doarjja, mii lea mieđihuvvon seamma fidnui doaibmabiju ruhtadeami várás.

Doarjunvuloš doaibmabiju ruhtadanvuogit galget almmuhuvvot. Ruhtamieđiheami lassin priváhta ruhtadeapmin sáhttá dohkkehit almmá buhtadusa haga dahkkojuvvon barggu dahje buvttadanbidjosa luohpadeami.

Stáhtaráđi ásahusa vuođul mearriduvvo almmá buhtadusa haga dahkkojuvvon barggu dahje buvttadanbidjosa luohpadeami geavaheamis priváhta ruhtadeapmin.

8 §

*Prográmmii gullevaš doarjja*

Prográmmii gullevaš doarjagii heivehuvvo, mii lágas (532/2006) (láhka dálonguovllu ovddidanprográmmaid hálddašeamis) mearriduvvo.

3 lohku

## Doarjaga oažžuma oppalaš eavttut

9 §

*Doarjuma vuogasvuohta*

Doarjja mieđihuvvo dalle, jos doaibmabiju gánnáha oppalaččat geahčadettiin doarjut. Doarjaga mieđihettiin galgá erenoamážit váldit vuhtii dan, mo doaibmabidju váikkuha ealáhusain bargama jotkkolašvuhtii ja ealáhusbargiid birgenvejolašvuođaid buorideapmái.

Sámiid ruovttuguovllus sáhttá váldit ekonomalaš áššiid lassin vuhtii doaibmabiju mearkkašumi sámeguovllu boazodollui ja eará luonddualáhusaiguin bargamii oppalaččat.

Doarjja ii goittotge mieđihuvvo, jos maŋŋelis ásahuvvon doarjjamieđihaneavttut eai ollašuva.

10 §

*Doarjjaoažžu*

Ealáhusain bargamii ja eaktodáhtolaš vealgeordnestallamii guoskevaš doarjaga, visteruhtadandoarjaga ja sierra ovdduid sáhttá mieđihit lunddolaš persovdnii. Bálgosii sáhttá mieđihit investerendoarjaga ja boazoáiddiid divodandoarjaga. Dutkanruhtadeami sáhttá mieđihit lunddolaš persovdnii, priváhta- ja almmosvuoigatvuođalaš servošii sihke vuođđudussii.

Doarjaga sáhttá mieđihit seamma doaibmabidjui moanaide lunddolaš persovnnaide oktasaččat, jos dát buohkat devdet doarjaga mieđihaneavttuid. Eaktodáhtolaš vealgeordnestallandoarjaga

sáhttá goittotge mieđihit, jos váldovelggolaš deavdá doarjaga mieđihaneavttuid.

Lunddolaš persovdna galgá leat doarjaga ozadettiin badjel 18-jahkásaš. Eatnama dahje giddodaga háhkamii dahje ássanvistti huksemii, viiddideapmái dahje divodeapmái ii mieđihuvvo doarjja badjel 60-jahkásažžii iige eará doarjja badjel 65-jahkásažžii. Eaktodáhtolaš vealgeordnestallandoarjaga sáhttá mieđihit goittotge ahkeráddjehusain beroškeahttá.

Bálgosii sáhttá mieđihit doarjaga dušše dalle, jos dat deavdá boazodoallolágas dasa ásahuvvon geatnegahttimiid.

11 §

*Doarjunvuloš doaibmabiju álggaheapmi*

Jos ii nuppeláhkai daddjojuvvo, de boazodoalli dahje luonddualáhusbargi dahje bálgosa investerendoarjja, vistehuksendoarjja dahje dutkanruhtadeapmi eai mieđihuvvo dakkár doaibmabidjui, mii lea juo álggahuvvon. Nuorra ealáhusbargi álggahandoarjaga sáhttá goittotge mieđihit guhkimustá 18 mánotbaji sisa das, go olmmoš lea bargagoahtán boazodoaluin dahje eará luonddualáhusain.

Nuppeláhkai go ovdalis 1 momeanttas daddjojuvvo, de bálgosii sáhttá mieđihit doarjaga maiddái dakkár investeremii, man lea ferten ollašuhttigoahtit eará oassebeallái go boazodoallái čuohcci vahága hehtten dihte dahje bálgosis sorjjakeahtes siva dihte bieđganan dahje vihkáduvvan áiddi divvun dihte.

Stáhtaráđi ásahusa vuođul addojuvvojit dárkilet njuolggadusat das, goas doaibmabidju gehččojuvvo álggahuvvon, ja das, goas juo álggahuvvon doaibmabidjui sáhttá sierra siva dihte mieđihit doarjaga.

12 §

*Lobit ja huksenplánat*

Jos doarjunvuloš doaibmabiju dihte galgá ohcat lobi eiseválddis, de doarjaga mieđihaneaktun lea ahte ohccis lea dákkár lohpi.

Jos doarjunvuloš doaibmabidjui gullá hukseninvesteren, de ohcci galgá dasa lassin ovdanbuktit huksenplána, mas čilget hukseninvesterema doaibmivuohta, vuogasvuohta ja birrasii heiven.

Stáhtaráđi ásahusa vuođul addojuvvojit dárkilet njuolggadusat huksenplána sisdoalus.

Eana- ja meahccedoalloministeriija ásahusa vuođul sáhttá mearridit hukseninvesterema teknihkalaš, ekonomalaš ja doaibmivuhtii, dorvvolašvuhtii ja birrasii guoskevaš áššiin.

13 §

*Doarjaga vuolimusmearri*

Hukseninvesteremii ii mieđihuvvo doarjja, jos ohcama vuođul doarjaga mearri livčči eanemustá 1 000 euro. Eará doaibmabijuin doarjaga vuolimusmearri lea 500 euro.

14 §

*Doarjunvuloš doaibmabijuid válljen*

Doarjja mieđihuvvo 7 §:a 1 momeanttas oaivvilduvvon prinsihpaid olis vuosttažettiin dakkár doaibmabijuide, mat ovddidit mealgat 1 §:s ásahuvvon ulbmiliid ja, jos doarjja gullá prográmmii, de doaibmabijut ovddidit prográmmas ásahuvvon ulbmiliid.

Jos ohcamuš guoská investeremiid doarjumii, de doarjunvuloš doaibmabijuid válljemis galget váldojuvvot vuhtii čuovvovaš áššit:

1) doarjunvuloš ealáhusdoaimma ekonomalaš eavttuide váikkuheaddji áššit;

2) doaibmabiju váikkuhusat doarjunvuloš boazodoallo- dahje luonddualáhusfitnodaga ekonomiijai;

3) doaibmabiju váikkuhusat doarjunvuloš boazodálu dahje luonddualáhusdálu buvttadandilálašvuođaide bargobirrasa, luondduriggodagaid bistevaš geavaheami dahje ealliid buorredili dáfus.

Jos ohcamuš guoská nuorra ealáhusbargi álggahandoarjagii, de doarjunvuloš doaibmabijuid válljemis heivehuvvo 2 momeantta 1 čuoggás oaivvilduvvon ágga.

Jos ohcamuš guoská visteruhtadeapmái, de doarjunvuloš doaibmabijuid válljemis váldojuvvojit vuhtii 2 momeantta 1 čuoggás oaivvilduvvon ágga sihke doarjaga váikkuhusat ohcci ássandilálašvuođaide.

Dárkilet njuolggadusat dain ákkain, maid vuođul doarjunvuloš doaibmabijut válljejuvvojit, addojuvvojit stáhtaráđi ásahusa vuođul.

4 lohku

**Ealáhusbargái guoskevaš eavttut**

15 §

*Ealáhusain bargan*

Doarjaga sáhttá mieđihit ohccái, guhte bargá dahje bargagoahtá boazodoaluin boazodálus dahje boazodoaluin dahje eará luonddualáhusain luonddualáhusdálus nu, ahte oažžu das váldooasi áigáiboađustis. Olmmoš, geas leat uhcimustá 80 ealihanbohcco, gehččojuvvo goittotge oažžut váldooasi áigáiboađustis boazodoalus. Olmmoš, guhte bargá eará luonddualáhusain, galgá oažžut jahkásaš boađuinis luonddualáhusain uhcimustá dan meari, mas mearriduvvo stáhtaráđi ásahusa vuođul. Máinnašuvvon meari dárkkista Dálonguovlovirgebáiki jahkásačča vástidit oppalaš dienasovdáneami.

Bálgosa bargimeari lasihan dihte sáhttá vuollel 40-jahkásaš olbmui, geas leat uhcit go 80 ealihanbohcco ja guhte čatnasa bargat bálgosii dihto mearreáiggi, mieđihit doarjaga. Dohkálaš boazodoallobargguin mearrida bálgosa stivra nu go boazodoallolágas mearriduvvo. Dárkilet njuolggadusat doarjagis ja dan mieđihaneavttuin sihke eallinboazologu buhttejeaddji boazobargguin addojuvvojit stáhtaráđi ásahusa vuođul.

Stáhtaráđi ásahusa vuođul mearriduvvo das, goas doarjaga sáhttá sierra siva dihte mieđihit luovos opmodaga háhkamii almmá ahte ohccis lea boazo- dahje luonddualáhusdállu.

16 §

*Ohcci boađut*

Ohcci galgá leat boađuid dáfus doarjaga dárbbus. Boahtun váldojuvvojit vuhtii maiddái ohcci guoimmi boađut. Go guimmežat ohcaba ovttas doarjaga, de váldojuvvojit vuhtii sudno boađut oktiibuot.

Guimmiin oaivvildit dán lágas ealáhusbargi náittosguoimmi dahje olbmo, geainna son ássá seamma dállodoalus náittosdililágan dilis.

Stáhtaráđi ásahusa vuođul mearriduvvo ohcci ja su guoimmi alimusboađuin ja dain boađuin, mat váldojuvvojit alimusboađuin vuhtii. Alimusboađuid sáhttá sierranahttit doarjjačuozáhagaid mielde. Dálonguovlovirgebáiki dárkkista jahkásačča iežas mearrádusa vuođul alimusmeari vástidit almmolaš dienasovdáneami. Stáhtaráđi ásahusa vuođul sáhttá mearridit maiddái dain boađuin, mat eai váldojuvvo vuhtii ollislaš boađuin.

17 §

*Ámmátdáidu*

Doarjja mieđihuvvo dalle, jos ohccis lea doarjunvuloš ealáhussii guoskevaš doarvái buorre ámmátdáidu. Jos ohcci lea nuorra álggahalli ealáhusbargi, geas ii doarjaga ozadettiin leat doarvái buorre ámmátdáidu, de doarjja mieđihuvvo dalle, jos son čatnasa deavdit ohcci ámmátdáidoeavttu 36 mánotbaji sisa doarjaga mieđiheamis.

Stáhtaráđi ásahusa vuođul addojuvvojit dárkilet njuolggadusat doarvái buori ámmátdáiddus.

18 §

*Ássan*

Doarjja mieđihuvvo dalle, jos ohcci ássá boazodoalloguovllus dahje, jos doarjja ohccojuvvo eará luonddualáhussii go boazodollui, de dalle ohcci galgá ássat 4 §:a 2 momeanttas oaivvilduvvon guovllus.

19 §

*Boazo- ja luonddualáhusdálu sajádatbáiki ja servoša ruovttubáiki*

Jos boazo- dahje luonddualáhusdállu čohkiida eanet go ovtta dálus dahje dállooasis, de boazo- ja luonddualáhusdállu gehččojuvvo leat dan gielddas, man siste dan ássanvisti lea; dahje jos huksejuvvon boazo- dahje luonddualáhusdálus ii leat ássanvisti, de dállu lea dan gielddas, man siste dasa gullevaš visti dahje eatnašat dan visttiin leat. Jos giddodat ii leat huksejuvvon, de dat gehččojuvvo leat dan gielddas, mas eanaš oassi giddodagas lea.

Boazodállu galgá leat boazodoalloguovllus ja luonddualáhusdállu 4 §:a 2 momeanttas oaivvilduvvon guovllus. Jos jearaldat lea prográmmii vuođđuduvvi doarjagis, de boazo- dahje luonddualáhusdállu galgá leat prográmma heivehanguovllus. Jos ohccin lea searvvuš, de dán ruovttubáiki galgá leat Eurohpá Uniovnna rájiid siste.

Stáhtaráđi ásahusa vuođul sáhttá addit dárkilet njuolggadusaid das, gos boazo- dahje luonddualáhusdállu gehččojuvvo leat.

20 §

*Boazodoalu ja eará luonddualáhusain bargama várás geavahuvvon dálu hálddašaneavttut*

Doarjja mieđihuvvo dalle, jos ohcci hálddaša doarjunvuloš boazo- dahje luonddualáhusdálu oamasteami dahje láigosoahpamuša vuođul. Jos doarjunvuološ dálu hálddašeapmi gullá oktasaččat guovtte olbmui dahje moanaide olbmuide, de eará doarjaga go ealáhusbargi álggahandoarjaga sáhttá mieđihit, jos máinnašuvvon olbmot ohcet doarjaga ovttas dahje uhcimustá goalmmádasa boazodálus dahje luonddualáhusdálus hálddaša dakkár boazodoalli dahje luonddualáhusbargi, guhte deavdá 15—18 §:ain mearriduvvon eavttuid.

Jos boazodálu dahje luonddualáhusdálu oassi, man várás ohccojuvvo doarjja hukseninvesteremii dahje mii mearkkaša mealgat doarjunvuloš ealáhusdoaimma jotkkolašvuođa dáfus, hálddašuvvo láigosoahpamuša dahje giddodaga hálddašeami juohkinsoahpamuša vuođul, de doarjaga sáhttá mieđihit, jos soahpamuššii vuođđuduvvi vuoigatvuohta lea registrerejuvvon. Láigovuoigatvuođa galgá dasa lassin sáhttit sirdit goalmmádii gulakeahttá giddodaga oamasteaddji, ja dan gustonáigi boahtá joatkašuvvat uhcimustá 10 jagi.

Stáhtaráđi ásahusa vuođul sáhttá addit dárkilet njuolggadusaid hálddašeami árvvoštallamis ovttasoamastandiliin.

21 §

*Doarjunvuloš ealáhusdoibmii guoskevaš eavttut*

Doarjja mieđihuvvo dalle, jos ohcci sáhttá čájehit ahte boazodálus jođihuvvon boazodoallu gánnáha dás duohkoge. Sullasaš eaktu guoská luonddualáhusdálus jođihuvvon boazodollui ja eará luonddualáhussii. Jos ohccojuvvo ealáhusbargi álggahandoarjja, de eavttuid árvvoštaladettiin sáhttet váldojuvvot vuhtii dat luonddualáhussii guoskevaš ealáhushámit, maiguin bargojuvvo doarjunvuloš dálus. Jos doarjaga sáhttá mieđihit almmá ahte ohcci hálddaša boazodálu dahje luonddualáhusdálu dahje jos ohcamuš guoská vistti huksemii, viiddideapmái dahje divodeapmái, de ohcci galgá sáhttit čájehit iežas suitit boađuidisguin sihke almmolaš ja priváhta ruhtadeami bokte vástidit fitnu ollašuhttimis ja dan ruhtadangoluin.

Stáhtaráđi ásahusa vuođul addojuvvojit dárkilet njuolggadusat dain ákkain, mat geavahuvvojit doarjunvuloš ealáhusdoaimma ja boazodoallo- ja luonddualáhusfitnodaga doaibmavejolašvuođaid árvvoštaladettiin.

22 §

*Ealáhusplána*

Doarjja mieđihuvvo dalle, jos ohcci ovdanbuktá plána (ealáhusplána) das, mo doarjunvuloš boazodoaluin lea jurdda bargat. Plánas galget gávdnot luonddualáhussii

guoskevaš ealáhusdieđut, go ohccojuvvo doarjja dállodoalu álggaheapmái. Ealáhusplánas galget gávdnot maiddái 15—21 §:ain mearriduvvon eavttut ja doarjunvuloš doaibmabidjui guoskevaš dieđut. Dasa lassin plánii galget váldojuvvot doaibmabiju dáfus vuogas viidodagas boazodoalu ja eará luondduealáhusaid jođiheapmái guoskevaš ulbmilat, vuogit ulbmiliid ollašuhttin dihte ja árvvoštallan doaimma ovdáneamis.

Ealáhusplánas galget ovdanbuktot dárbbašlaš doaibmabijut 17 §:a 1 momeanttas oaivvilduvvon čatnaseami deavdin dihte.

Stáhtaráđi ásahusa vuođul addojuvvojit dárkilet njuolggadusat ealáhusplána sisdoalus.

23 §

*Boazo- ja luondduealáhusdálu buvttadandilálašvuođat*

Doarjja mieđihuvvo dalle, jos doarjunvuloš boazodoallo- dahje luondduealáhusfitnodagas čuvvojuvvojit áššáigullevaš buvttadansuorgái guoskevaš dakkár bákkolaš gáibádusat, mat vuođđuduvvet birrasii, hygieniijai ja ealliid buorredillái guoskevaš Eurohpá Uniovnna ja riikkadási láhkamearrádusaide. Ohccis sáhttá gáibiduvvot čielggadus máinnašuvvon gáibádusaid čuovvumis. Dárbbu mielde gáibádusaid čuovvuma sáhtášii dárkkistit doarjaga mieđihan ealáhus-, johtalus- ja birasguovddáš dahje šibitdoavttir.

Stáhtaráđi ásahusa vuođul mearriduvvo das, mo gáibádusaid čuovvun čielggaduvvo.

5 lohku

**Ealáhusbargi investerendoarjja**

24 §

*Ealáhusbargi investerendoarjaga eavttut*

Boazodoallái sáhttá mieđihit doarjaga boazodoalus dárbbašlaš investeremiidda, mat beavttálmahttet ealáhusa, buoridit kvalitehta, dorvvastit doaibmavejolašvuođaid dahje álkidahttet ealáhusa vuogáiduvvama ođđa dilálašvuođaide dahje gáibádusaide. Doarjaga sáhttá mieđihit sihke luovos- ja gittaopmodaga háhkaninvesteremiidda. Sullasaš ulbmiliidda sáhttá mieđihit doarjaga maiddái eará luondduealáhusa jođiheamis dárbbašlaš investeremiidda.

Doarjaga sáhttá mieđihit 1 momeanttas oaivvilduvvon investerema dagahan dárbbašlaš ja govttolaš goluide. Dohkálaš goluid alimusmeari sáhttá meroštallat ovttadatgoluid vuođul. Investerenčuozáhahkii heivehit oaivvilduvvon ovttadatgolut mearriduvvojit Eana- ja meahccedoalloministeriija ásahusa vuođul. Jos ovttadatgolut eai leat mearriduvvon, de sáhttá gáibidit čielggadusa das, vuođđuduvvetgo golut virolaš haddedássái.

Dan doaimmas, mii dorjojuvvo investerendoarjaga vuođul, ja dohkálaš goluin addojuvvojit dárkilet njuolggadusat stáhtaráđi ásahusa vuođul.

25 §

*Investerendoarjaga mearri*

Investerendoarjja mieđihuvvo prosentuála ossodahkan doarjunvuloš doaibmabiju dohkálaš goluin. Doarjaga sáhttá mieđihit dihto ulbmiliidda, ja doarjaga hámi, dási ja alimusmeari sáhttá meroštallat čuozáhatguovllu, ealáhusa, doarjaga čuozáhajoavkku dahje čuozáhaga vuođul. Dalle váldojuvvojit vuhtii 1 §:s ásahuvvon ulbmilat, boazodoalu dahje eará luondduealáhusa márkandilli ja ruhtadanruđat. Doaibmabiju sáhttá ruhtadit ruhtadoarjaga, stáhtaloana dahje reantodoarjjaloana vuođul.

Investerendoarjaga dásis ja alimusmearis, doarjaga hámis ja das, goas stáhtaloana sáhttá mieđihit ollásit dahje muhtumassii almmá báŋkodoaimmas geavahuvvon virolaš dáhkádusa haga, addojuvvojit dárkilet njuolggadusat stáhtaráđi ásahusa vuođul Eurohpá Uniovnna láhkamearrádusaid olis.

6 lohku

**Nuorra ealáhusbargi álggahandoarjja**

26 §

*Nuorra ealáhusbargi álggahandoarjaga eavttut*

Nuorra ealáhusbargi álggahandoarjaga sáhttá mieđihit boazodoallái, guhte hálddašišgoahtá boazodálu ja guhte vuosttas háve álgá boazodoalus vástideaddji ealáhusbargin. Doarjaga sáhttá mieđihit maiddái eará luonddualáhusain bargi olbmui, guhte hálddašišgoahtá eará luonddualáhusa jođiheapmái heivvolaš dálu ja bargagoahtá vuosttas háve boazodoalu oktavuođas eará luonddualáhusain.

Álggahandoarjja ii mieđihuvvo dasa, guhte doarjaga ozadettiin lea deavdán 40 jagi.

Stáhtaráđi ásahusa vuođul addojuvvojit dárkilet njuolggadusat dan doaimmas, man sáhttá doarjut álggahandoarjaga vuođul.

27 §

*Álggahandoarjaga mearri*

Álggahandoarjaga sáhttá mieđihit giddes dássemearrásaš doarjjan dahje prosentuála ossodahkan doarjunvuloš dohkálaš goluin dahje dáid oktiibidjun. Doarjaga hámi, dási ja alimusmeari sáhttá meroštallat čuozáhatguovllu, buvttadansuorggi dahje doarjaga čuozáhatjoavkku vuođul. Dalle váldojuvvojit vuhtii 1 §:s ásahuvvon ulbmilat, boazodoalu ja eará luonddualáhusaid buvttadansuorggi márkandilli ja doarjaga ruhtadanruđat.

Stáhtaráđi ásahusa vuođul addojuvvojit dárkilet njuolggadusat doarjaga hámis ja alimusmearis Eurohpá Uniovnna láhkamearrádusaid olis. Álggahandoarjaga dásis ja dohkálaš goluin sáhttá mearridit stáhtaráđi ásahusa vuođul ovdalis oaivvilduvvon mearrádusaid olis.

7 lohku

**Ealáhusbargi vistehuksendoarjja**

28 §

*Vistehuksendoarjaga eavttut*

Vistehuksendoarjaga sáhttá mieđihit boazodoallái dahje eará luonddualáhusbargái dakkár investeremii, mii galggašii buoridit boazodálu dahje luonddualáhusdálu vistedili. Doarjja ii mieđihuvvo, jos seamma ulbmilii sáhttá mieđihit juoga eará doarjaga almmolaš ruđain.

Vistehuksendoarjaga sáhttá mieđihit dalle, jos doarjunvuloš visti geavahuvvo ohcci, dán bearašlahtu dahje dálu buolvadatmolsuma oktavuođas ealáhusas luohppi olbmo fásta vistin, jos luohppi lea seammás doallan alccesis vuoigatvuođa ássat dálus. Visti galgá leat sturrodaga ja rusttegiid dáfus vuogas ovdalis oaivvilduvvon geavahanulbmilii ja ealáhusain bargama dáfus vuogas sajis. Dasa lassin doarjaga vuogasvuođa árvvoštaladettiin sáhttá váldit vuhtii ássanvistti gáibidan geaidno-, šleađgadan- ja čáhcefuolahusordnestallamiid.

Stáhtaráđi ásahusa vuođul addojuvvojit dárkilet njuolggadusat doarjaga mieđihaneavttuin, doarjunvuloš vistti sturrodagas ja geavahanulbmilis sihke dohkálaš goluin.

29 §

*Ekonomalaš vuogasvuohta*

Vistehuksendoarjaga mieđiheapmi galgá leat vuogas ohcci ekonomalaš dilálašvuođaid ektui. Dalle guorahallojit ohcci ja su guoimmi ollislaš boađut.

30 §

*Vistehuksendoarjaga mearri*

Vistehuksendoarjja mieđihuvvo vistehuksema ja dasa guoskevaš šleađgadan- ja čáhcefuolahusdoaimmaid dagahan dárbbašlaš ja govttolaš goluide. Doarjja

mieđihuvvo proseantuála ossodahkan doarjunvuloš doaibmabiju dohkálaš goluin. Dohkálaš goluid alimusmeari sáhttá meroštallat ovttadatgoluid vuođul, mat mearriduvvojit Eana- ja meahccedoalloministeriija ásahusa vuođul. Jos ovttadatgolut eai leat addojuvvon, de sáhttá gáibiduvvot čielggadus das, vuođđuduvvetgo golut virolaš haddedássái.

Stáhtaráđi ásahusa vuođul addojuvvojit dárkilet njuolggadusat dohkálaš goluin sihke doarjjadásis, doarjaga mearis ja dan hámis.

8 lohku

**Bálgosa doarjagat**

31 §

*Bálgosa investerendoarjja*

Bálgosii sáhttá mieđihit doarjaga dárbbašlaš investeremii boazodollui guoskevaš doibmii, mii boazodoallolágas mearriduvvo bálgosa geatnegasvuohtan dahje masa muđui lea dárbu bálgosa boazobargguin.

Investerendoarjaga sáhttá mieđihit:

1) boazodoalus dárbbašlaš áiddi ráhkadeapmái ja divodeapmái;

2) njuovahaga divodeapmái;

3) boazodoalus dárbbašlaš eará vistti go njuovahaga huksemii, viiddideapmái ja divodeapmái;

4) njuovahaga dahje eará vistti, ráhkadusa dahje rusttega geavaheamis vealtameahttun geaidno- dahje čáhcefuolahuslavtta dahje eará sullasaš lavtta háhkamii ja ráhkadeapmái; ja

5) dakkár luovosopmodaga háhkamii, mii álkidahttá boazobargguid, addá vejolašvuođa geavahit investeremiid dahje geahpeda boazodoallogoluid.

Doarjja ii mieđihuvvo cagganáiddiide, mat ráhkaduvvojit riikkaráji ala iige daid bajásdoallamii.

Stáhtaráđi ásahusa vuođul addojuvvojit dárkilet njuolggadusat doarjunvuloš doaimmas, dohkálaš goluin ja doarjaga hámis ja alimusmearis.

32 §

*Bálgosa áiddiid bajásdoallandoarjja*

Bálgosii sáhttá mieđihit doarjaga 31 §:a 2 momeantta 1 čuoggás oaivvilduvvon áiddi bajásdoallamii. Doarjaga dárbu árvvoštallo bálgosa dikšunvuloš áiddiid meari, agi, ortnega ja dárbbu vuođul.

Doarjja mieđihuvvo dohkálaš goluid vuođul.

Stáhtaráđi ásahusa vuođul addojuvvojit dárkilet njuolggadusat doarjaga eavttuin, dohkálaš goluin sihke doarjaga hámis ja alimusmearis.

9 lohku

**Dutkanruhtadeapmi**

33 §

*Ruhtadanvuloš dutkamušat ja čielggadusat*

Dán lága vuođul sáhttá eanadállodoalu ovddidanfoandda ruđaiguin ruhtadit boazodoalu ja luondduealáhusaid doaibmavejolašvuođaide ja ovddideapmái guoskevaš dutkamušaid ja čielggadusaid.

Dutkamušaid ja čielggadusaid ruhtadeami stivrema ja čuovvuma várás sáhttá ásahuvvot ráđđádallangoddi.

Dasa lassin, mii 49 §:s, 50 §:a 1 momeanttas sihke 54 ja 58 §:ain mearriduvvo, de ruhtadeamis dieđiheapmái, ruhtadeami ohcamii, mieđiheapmái, máksimii, goziheapmái ja ruovttoluottabearramii heivehuvvo, mii stáhtadoarjjalágas (688/2001) mearriduvvo.

Stáhtaráđi ásahusa vuođul sáhttá dasa lassin addit dárkilet njuolggadusaid ruhtadeamis, doarjunvuloš dutkamušain ja čielggadusain, dohkálaš goluin, ruhtadeami hámis ja alimusmearis sihke ráđđádallangottis ja dan doaimmain.

10 lohku

**Doarjjahámit**

34 §

*Doarjjahámit*

Dán lága vuollásaš doarjaga ealáhusbargái sáhttá mieđihit:

1) ruhtadoarjjan;

2) stáhtalotnii guoskevaš doarjjan, mii sáhttá leat reantoovdu, reantofriddjavuohta, oanideami friddjajahki, oanideami maŋideapmi dahje stáhtaloana dáhkádusas luoitin ollásit dahje muhtumassii;

3) stáhtadoarjjaloana reantodoarjjan;

4) stáhtadáhkádussii guoskevaš doarjjan;

5) loatnaeavttuid nuppástussan eaktodáhtolaš vealgeordnestallamis;

6) stáhtaeatnama geavahanovdun.

Bálgosii doarjja sáhttá mieđihuvvot ruhtadoarjjan.

Dutkamuša dahkkái sáhttá ruhtadeapmi mieđihuvvot ruhtadoarjjan dahje dutkanruhtadeapmi sáhttá ollašuhttot nu, ahte dat sirdojuvvo eanadállodoalu ovddidanfoanddas.

11 lohku

**Loatnadoarjaga mieđiheami sierraeavttut**

35 §

*Loatnaaddi*

Loatnadoarjaga sáhttá mieđihit dakkár loana várás, man mieđiha dohkkehuvvon loatnaaddi.

Dohkkehuvvon loatnaaddi sáhttá mieđihit loana stáhtaloatnan Eana- ja meahccedoalloministeriija čujuhan eanadállodoalu ovddidanfoandda ruđain (stáhtaloanat) dahje eará doarjjaloatnan dan maŋŋá, go doarjjamearrádus lea dahkkojuvvon.

36 §

*Stáhtaloana mieđihaneavttut*

Stáhtaloana sáhttá mieđihit eanadállodoalu ovddidanfoandda jahkásaččat nannejuvvon geavahanplána mieđihanvuoigatvuođa olis. Ealáhus-, johtalus- ja birasguovddáš mearrida doarjjamearrádusainis stáhtaloana alimusmearis. Alimusmearri ii oaččo mannat badjel loatnaaddi dohkkehan alimusmeari.

Loatnaaddi sáhttá mieđihit stáhtaloatnan dakkár loana:

1) man loatnaáigi lea guhkimustá 30 jagi;

2) man jahkásaš ollislaš reantu lea eanemustá refereansareanttu (mearriduvvo stáhtaráđi ásahusa vuođul) ja giddes proseantaovttadatmeari (lasihuvvo refereansarentui) submi;

3) mas loatnaoažžu máksá reantoovddu mađe ollislaš reanttu vuolit reanttu, goittotge uhcimustá ovtta proseantta jahkásaš reanttu; ja

4) man loatnamearri ii ovttas seamma ulbmilii mieđihuvvon ruhtadoarjagiin ja eará doarjagiin go loatnadoarjagiin mana badjel doarjunvuloš doaibmabiju dohkálaš goluid.

Stáhtaráđi ásahusa vuođul addojuvvojit dárkilet njuolggadusat stáhtaloana alimusmearis, refereansarentui lasihit oaivvilduvvon giddes proseantaovttadagas sihke reanttu ja loatnaoažžu máksin reanttu rievdamis.

37 §

*Stáhtalotnii gullevaš doarjja*

Stáhtalotnii gullevaš doarjjan sáhttá mieđihit reantoovddu, reantofriddjavuođa, oanádusa friddjajagi dahje luoitit geatnegasvuođas háhkat stáhtalotnii dáhkádusa. Stáhtaloana doarjjahámiid sáhttá ovttastahttit seamma stáhtaloanas.

Reantoovdu lea stáhtaloana ollislaš reanttu ja loatnaoažžu máksin reanttu erohus. Reantoovddu mearri lea vihtta proseantaovttadaga, jos 36 §:a 2 momeantta 3 čuoggás oaivvilduvvon vuolimusreanttu birra ii nuppeláhkai mearriduvvo. Dan maŋŋá go stáhtalotnii gullevaš doarjja lea nohkan,

de doarjjaoažžu galgá máksit stáhtaloanas ollislaš reanttu sturrosaš reanttu.

Reantoovdu mieđihuvvo dalle, jos loatnaaddi lea dohkkehan doarjjaohcamuššii gullevaš stáhtaloana meari ja loatnaeavttuid.

Stáhtaráđi ásahusa vuođul addojuvvojit dárkilet njuolggadusat reantoovddu, reantofriddjavuođa, friddjajagiid ja dáhkádusas luitojuvvon árvvu meroštallamis, friddjajagiid mearis, loatnadoarjaga alimusmearis, doarjaga geavaheamis loatnaáigge sihke loatnaaddi loatnaeavttuide guoskevaš dohkkeheamis.

38 §

*Reantoovddu mieđihaneavttut*

Reantoovddu sáhttá mieđihit stáhtabušeahtas jahkásaččat nannejuvvon stáhtadoarjjaloanaid mieđihanvuoigatvuođa olis dakkár loana várás, man:

1) loatnaáigi lea guhkimustá 30 jagi;

2) ollislaš reantu lea eanemustá dakkár reanttu sturrosaš, mii vástida loatnaaddi seammalágan ulbmiliidda mieđihan normálaevttot loanaid reanttu ja masa leat lasihuvvon reantodoarjjaloanaid mieđiheamis ja dikšumis šaddan liigegolut; ja

3) loatnamearri ovttas seamma ulbmilii mieđihuvvon ruhtadoarjagiin ja eará doarjagiin go loatnadoarjagiin ii mana badjel doarjunvuloš doaibmabiju dohkálaš goluid.

39 §

*Reantodoarjja*

Reantodoarjaga mearri lea njeallje proseantaovttadaga. Loatnaoažžu galgá goittotge máksit loanas uhcimustá ovtta proseantta sturrosaš jahkásaš reanttu. Dan maŋŋá go reantodoarjja lea nohkan, de loatnaoažžu galgá máksit loanas loatnaaddiin sohppojuvvon reanttu. Reantodoarjja ii mieđihuvvo goluide, mat šaddet olgoriikka valuhttii čadnojuvvon loana valuhttagurssa rievdamis.

Reantodoarjja mieđihuvvo dalle, jos loatnaaddi lea dohkkehan doarjjaohcamuššii gullevaš reantodoarjjaloana meari ja loatnaeavttuid.

Stáhtaráđi ásahusa vuođul addojuvvojit dárkilet njuolggadusat reantodoarjjaloana alimusmearis, reantodoarjaga meroštallamis, reantodoarjaga geavaheamis ja loatnaaddi loatnaeavttuide guoskevaš dohkkeheamis.

40 §

*Reantodoarjjaloana reanttu árvvoštallan*

Jos ealáhus-, johtalus- ja birasguovddážis leat sivat eahpidit ahte loana reantu manná badjel 38 §:a 1 momeantta 2 čuoggás oaivvilduvvon reanttu, de dat sáhttá bivdit Dálonguovlovirgebáikki árvvoštallat, deavdágo loana reantu ovdalis máinnašuvvon láhkačuoggás oaivvilduvvon eavttu. Loatnaaddi galgá doaimmahit Dálonguovlovirgebáikái čielggadusa, man dat dán áššis bivdá.

12 lohku

**Stáhtadáhkádusa mieđiheapmi**

41 §

*Stáhtadáhkádusaid alimusmearri*

Stáhtadáhkádusa sáhttá mieđihit eanadállodoalu ovddidanfoandda geavahanplánas jahkásaččat nannejuvvon loanaid oaiveopmodaga alimusmeari olis. Loanaid, maid stáhta dáhkida, oaiveopmodat oažžu leat oktanaga mávssekeahttá eanemustá 80 miljovnna euro oktan daiguin loanaiguin, mat leat mieđihuvvon eanadoalu struktuvradoarjjalága ja dan vástideaddji ovddit láhkamearrádusaid vuođul. Ovdalis máinnašuvvon meari rehkenasttedettiin galgá dasa lassin váldit vuhtii dakkár loanaid oaiveopmodaga, masa guoskevaš dáhkideaddjivásttus šaddan golut gokčojuvvojit eanadállodoalu ovddidanfoandda ruđaiguin.

42 §

*Stáhtadáhkádusa mieđihaneavttut*

Stáhtadáhkádusa sáhttá mieđihit reantodoarjjaloana dahje eará normálaevttot loana oaiveopmodaga, reanttu ja eará loatnaeavttuid vuollásaš mávssuid máksima dáhkádussan. Stáhtadáhkádusa mearri ii oaččo mannat badjel doarjunvuloš doaibmabiju ollislaš goluid.

Stáhtadáhkádusa sáhttá mieđihit dakkár ohccái, geas eai leat boazodálu dahje luonddualáhusdálu hálddašeapmái, sajádatbáikái dahje eará sullasaš áššiide guoskevaš sivaid dihte doarvái dáhkádusat loana oažžun dihte.

Stáhtadáhkádusa sáhttá mieđihit, jos dáhkádusvuloš doibmii eai čuoze mearkkašahtti riskkat ja jos dáhkádussii ásahuvvo vuostedáhkádus. Vuostedáhkádus ii dárbbaš leat dorvvasteaddji. Dasa lassin loatnaaddi galgá addit doarjjaohcamušas ovdanbukton loatnadieđuid birra guottiheaddji cealkámuša.

Stáhtaráđi ásahusa vuođul addojuvvojit dárkilet njuolggadusat dan doaimmas, mii dorjojuvvo stáhtadáhkádusa vuođul, stáhtadáhkádusa alimusmearis, stáhtadáhkádussii gullevaš meari meroštallamis, vuostedáhkádusas sihke stáhtadáhkádusa mieđiheapmái guoskevaš riskkaid árvvoštallamis.

13 lohku

**Doarjaga eavttut**

43 §

*Doaibmabiju ollašuhttináigi*

Eará doarjunvuloš doaibmabiju go eaktodáhtolaš vealgeordnestallama ja dutkan- dahje čielggadanfitnu galgá ollásit ollašuhttit guovtte jagi sisa doarjaga mieđiheamis. Nuorra boazodoallái dahje luonddualáhusbargái ealáhusa álggaheapmái mieđihuvvon doarjaga doarjunvuloš doaibmabidjun adnojuvvo dalle dálu dahje bohccuid háhkan. Doarjunvuloš doaibmabiju ollašuhttin dihte sáhttá goittotge ásahit oanehet mearreáiggi, jos dasa gávdnojit sivat doaibmabiju ollašuhttinvuogi dahje doaimma ieš lágidáfus. Jos doarjja lea mieđihuvvon hukseninvesterema oktavuođas luovosopmodaga háhkamii iige luovosopmodaga sáhte háhkat ovdal hukseninvesterema gergema, de rehkenasto mearreáigi hukseninvesterema gergema rájes.

Ealáhus-, johtalus- ja birasguovddáš sáhttá guhkidit 1 momeanttas oaivvilduvvon mearreáiggi ohcama vuođul. Ohcamuš galgá leat dahkkojuvvon ovdal mearreáiggi nohkama. Doarjunvuloš doaibmabiju ollašuhttin galgá leat álggahuvvon 1 momeanttas oaivvilduvvon mearreáiggi sisa ja mearreáiggi guhkideapmái galgá leat dohkálaš sivva. Mearreáiggi sáhttá guhkidit guktii guhkimustá jahkái hávil.

Dárkilet njuolggadusaid dan mearreáiggis, mii ásahuvvo doarjunvuloš doaibmabiju ollašuhttimii, sáhttá addit stáhtaráđi ásahusa vuođul.

44 §

*Doarjaga geavahaneavttut*

Doarjaga geavaheamis, gálvvuid dahje bálvalusaid háhkamis dahje agoarttain barggaheamis mearriduvvo almmolaš háhkamiid birra addojuvvon lágas (348/2007). Doarjjaoažžu galgá ovdanbuktit čielggadusa háhkama ollašuvvamis máinnašuvvon lágas gáibiduvvon vuogi mielde.

Dorjojuvvon investerenčuozáhaga ii oaččo bissovaččat dahje mearkkašahttiláhkai geavahit eará ulbmilii go doarjunvuloš ealáhusdoibmii dahje bálgosa doibmii iige dorjojuvvon ássanvistti geavahanulbmila oaččo rievdadit ovdalgo leat vássán vihtta jagi ruhtadoarjaga maŋimuš eari máksimis, dahje jos doarjja lea loatnadoarjja, de loana dahje dan maŋimuš eari loktema rájes. Jos dorjojuvvon investerenčuozáhaga oamastan- ja hálddašanvuoigatvuohta luohpaduvvo nubbái ovdalgo ovdalis oaivvilduvvon mearreáigi lea vássán, de doarjjaoažžu galgá ovdal luohpadeami háhkat ealáhus-, johtalus- ja birasguovddáža lobi. Lohpi mieđihuvvo,

jos luohpadeamioažžu deavdá doarjaga mieđihaneavttuid iige doarjunvuloš doaibma mearkkašahttiláhkai rievdda.

Doarjunvuloš ealáhusdoaimma dahje eará doaimma ii oačču loahpahit iige mearkkašahttiláhkai gáržžidit ovdalgo leat vássán vihtta jagi ruhtadoarjaga maŋimuš eará máksimis, dahje jos doarjja lea loatnadoarjja, de loana dahje dan maŋimuš eari loktemis. Jos doarjunvuloš ealáhusdoaibma dahje dasa guoskevaš ruđaid oamastan- dahje hálddašanvuoigatvuohta buorre muddui luohpaduvvo nubbái ovdalgo ovdalis máinnašuvvon mearreáigi lea vássán, de doarjjaoažžu galgá ovdal luohpadeami háhkat ealáhus-, johtalus- ja birasguovddáža lobi. Lohpi mieđihuvvo, jos luohpadeamioažžu deavdá doarjaga mieđihaneavttuid iige doarjunvuloš doaibma mearkkašahttiláhkai rievdda.

Ovdalis 2 ja 3 momeanttas oaivvilduvvon luohpadeapmin ii adnojuvvo dorjojuvvon investerenčuozáhaga dahje doarjunvuloš ealáhusdoaimma sirdašuvvan árbevuoigatvuođalaš oažžumuša dahje dakkár buolvadatmolsuma bokte, man oktavuođas lea máksojuvvon doarjja boazodoalus dahje luondduealáhusas heaitimii dahje mieđihuvvon boazodoalli dahje luondduealáhusbargi álggahandoarjja.

45 §

*Ruhtadoallogeatnegasvuohta*

Doarjjaoažžu galgá doallat doarjunvuloš doaibmabijus ruhtadoalu. Ruhtadoalu galgá lágidit oassin doarjjaoažžu ruhtadoallolága (1336/1997) vuollásaš ruhtadoalus nu, ahte doarjunvuloš doaibmabiju ruhtadoalu lea álki oaidnit ja earuhit eará ruhtadoalus.

Jos doarjjaoažžun lea olmmoš, guhte vearuhuvvo eanadállodoalu dienasvearrolága (543/1967) mielde dahje oassin boazodoalli ruhtadoalus, de adnojuvvo doarjunvuloš doaibmabiju doarvái buorrin ruhtadoallun dat, mii doarjjaoažžu eará ruhtadoalus vearuhusa doaimmahan dihte gáibiduvvo. Dalle galgá ruhtadoalu goittotge lágidit nu, ahte doarjunvuloš doaibmabiju goluid lea álki oaidnit ja earuhit eará ruhtadoalus.

Doarjjaoažžu galgá vurkkodit doarjunvuloš doaibmabidjui guoskevaš ruhtadoallomateriála nugo ruhtadoallolága 2 logu 9 ja 10 §:ain mearriduvvo. Jos jearaldat lea Eurohpá Uniovnna ollásit ja muhtumassii ruhtadan prográmmii gullevaš doarjagis, de ruhtadoallomateriála galgá vurkkodit uhcimustá golbma jagi das, go Eurohpá Uniovnna kommišuvdna máksá Uniovdnii gullevaš maŋimuš ruhtadanossodatmávssu.

46 §

*Diehtoaddin- ja veahkehangeatnegasvuohta*

Doarjjaoažžu galgá addit doarjaga mieđihan eiseváldái doarjunvuloš doaibmabidjui, dan ovdáneapmái sihke doarjaga geavaheapmái guoskevaš rivttes ja doarvái vuđolaš dieđuid.

Doarjjaoažžu galgá farggamusat almmuhit ealáhus-, johtalus- ja birasguovddážii iežas sajádahkii, doibmii dahje doarjunvuloš doaibmabidjui guoskevaš dakkár nuppástusain, mat sáhttet váikkuhit doarjaga máksinvejolašvuođaide dahje mat sáhttet dagahit doarjaga ruovttoluottabearrama.

Doarjjaoažžu galgá veahkehit 93 ja 94 §:ain oaivvilduvvon dárkkisteaddji nu, ahte addá nuvttá dárkkistanbarggu čađahan dihte vealtameahttun dieđuid ja dárkkistanvuloš čuozáhahkii guoskevaš čielggadusaid ja dárbbu mielde muitala doarjunvuloš čuozáhagas ja doaibmabijus.

14 lohku

**Doarjaga ohcan ja mieđiheapmi**

47 §

*Ohcanvejolašvuođas dieđiheapmi*

Dálonguovlovirgebáiki galgá vuogas viidodagas dieđihit, mo 5-8 loguin oaivvilduvvon doarjja ohccojuvvo, ja dieđihit maiddái doarjaga ohcama mearreáiggis, ohcama čuovvunmeannudeamis sihke mieđiheami váldogáibádusain ja -eavttuin.

48 §

*Doarjjaohcamuš*

Doarjja galgá ohccojuvvot čálalaččat. Eará go dutkanruhtadeapmái guoskevaš doarjjaohcamuš galgá dahkkojuvvot dán ulbmila várás nannejuvvon skovvái. Ohcamuš galgá vuolláičállojuvvot. Ohcamuššii galget laktojuvvot doarjaga mieđihaneavttuid árvvoštallama dáfus vealtameahttun áššegirjjit, čielggadusat ja plánat. Ohcamušas galgá ovdanbuktit maiddái čielggadusa dan priváhta ruhtadeamis, mii geavahuvvo doarjunvuloš doaibmabiju ollašuhttimii.

Dálonguovlovirgebáiki addá dárkilet mearrádusaid 1 momeanttas oaivvilduvvon doarjaga ohcanskoviin, ohcamuššii gullevaš áššegirjjiin ja plánaid ovdanbuktinvuogis.

49 §

*Doarjaga ohcan*

Doarjaga ohcamii sáhttá ásahuvvot mearreáigi. Doarjjaohcamuš galgá doaimmahuvvot Lappi ealáhus-, johtalus- ja birasguovddážii.

Doarjaga ohcamii ásahit oaivvilduvvon mearreáiggis sáhttá addit dárkilet njuolggadusaid stáhtaráđi ásahusa vuođul.

Doaibmaválddálaš eiseválddin lea Lappi ealáhus-, johtalus- ja birasguovddáš, jos maŋŋelis 119 §:a dahje 127 §:a vuođul ii nuppeláhkai mearriduvvo.

50 §

*Doarjjaohcamuša árvvoštallan*

Ovdalgo mearriduvvo doarjaga mieđiheamis, de ealáhus-, johtalus- ja birasguovddáš sáhttá bivdit eará eiseválddiin, Bálgosiid Ovttastusas dahje Sámedikkis cealkámuša doarjjaoažžui ja doarjunvuloš doaibmabidjui guoskevaš áššiin, jos dát lea vealtameahttun doarjaga mieđihaneavttuid árvvoštallamis.

Jos boazodoalloinvesterema golut mannet badjel stáhtaráđi ásahusa vuođul mearriduvvon meari, de galgá bivdit cealkámuša Bálgosiid Ovttastusas. Jos investeren dasa lassin ollašuhtto sámiid ruovttuguovllus, de cealkámuša galgá bivdit maiddái Sámedikkis.

Ovdalgo doarjja mieđihuvvo, de doarjaga mieđihaneavttuid ja doarjunvuloš doaibmabiju árvvoštallan dihte ealáhus-, johtalus- ja birasguovddáža ovddasteaddji sáhttá fitnat boazodálus, luonddueallahusdálus dahje eará čuozáhagas, mas ealáhusbargi dahje bálggus áigu investeret. Fitnama oktavuođas áicojuvvon áššit merkejuvvojit bajás ja daid galgá addit diehtun ohccái. Boazo- ja luonddueallahusdálus fitnama oktavuođas ii oačč̌o dutkat bissovaš ássama várás geavahuvvon lanjaid.

51 §

*Doarjaga mieđiheami gaskkalduhttin*

Eana- ja meahccedoalloministeriijas lea vuoigatvuohta gaskkalduhttit doarjaga mieđiheami oppa boazodoalloguovllus dahje guvllolaččat, jos Eurohpá Uniovnna láhkamearrádusat dan gáibidit.

Doarjaga mieđiheami sáhttá gaskkalduhttit mearreáigái dahje doaisttážii. Ovdal gaskkalduhttima ášši birra galgá ráđđádallat boazodoalu hárrái Bálgosiid Ovttastusain ja eará luonddueallahusaid hárrái daiguin buvttadeaddji- ja ealáhusorganisašuvnnaiguin, maidda ášši guoská. Jos gaskkalduhttin guoská sámiid ruovttuguvlui, de gaskkalduhttimis galgá ráđđádallat Sámedikkiin. Gaskkalduhttimis galgá dieđihit vuogas viidodagas, ja almmuhus das galgá almmustuhttot Virggálaš bláđis.

52 §

*Sámedikkiin ráđđádallan*

Dan maŋŋá go ealáhus-, johtalus- ja birasguovddáš lea ožžon iežas atnui jahkásaš mearreruđaid, de dat galgá ráđđádallat Sámedikkiin dain prinsihpain, mat dán lága ja dan vuođul addojuvvon ásahusaid lassin čuvvojuvvojit doarjunvuloš čuozáhagain mearridettiin.

Ráđđádallamiin galget gieđahallot čuovvovaš áššit:

1) ruđaid guvllolaš stivren sámeguvlui;

2) ruđaid stivren boazodollui ja luonddualáhusaide;

3) ruđaid stivren vistehuksemii ja ealáhusaid doarjumii; ja

4) ruđaid stivren bálgosiid ja ealáhusbargiid fitnuide sámeguovllus.

Ráđđádallamiidda heivehuvvo, mii sámediggelága 9 §:s mearriduvvo.

Ráđđádallamiid bohtosa galgá doaimmahit diehtun Eana- ja meahccedoalloministeriijai ja Dálonguovlovirgebáikái.

53 §

*Doarjjamearrádus*

Ealáhus-, johtalus- ja birasguovddáš mearrida doarjaga ja stáhtadáhkádusa mieđiheamis.

Doarjjamearrádussii galgá váldit mielde 5—8 loguin oaivvilduvvon doarjaga mieđihuvvon meari, dán lágas mearriduvvon doarjjaeavttuid ja doarjaga máksin- ja ruovttoluottabearraneavttuid sihke dáhkáduseavttuid. Mearrádussii galgá dasa lassin váldit Eurohpá Uniovnna láhkamearrádusain ásahuvvon eavttuid ja gáibádusaid. Hukseninvesteremii guoskevaš mearrádusa vuođul dohkkehuvvo huksenplána.

Loatnadoarjagii guoskevaš mearrádusa vuođul dohkkehuvvojit stáhtaloana dahje reantodoarjjaloana dahje stáhtadáhkádusa vuollásaš loana mearri ja loatnaeavttut sihke stáhtadáhkádusa mearri ja eavttut. Jos stáhtalotnii, reantodoarjagii dahje stáhtadáhkádussii guoskevaš mearrádus váidaga dihte rievdá, de loana meari ja eavttuid rievdadeapmái dárbbašuvvo loatnaaddi lohpi.

Jos doarjunvuloš doaibmabiju várás galgá háhkat lobi ja ohcci ii leat doarjjamearrádusa dahkanbottu rádjai ovdanbuktán lágafámolaš lobi, de doarjjamearrádussii sáhttá laktit eavttu, man mielde mearrádus healbá, jos ohcci ii ovdanbuvtte mearreáiggi sisa dakkár lágafámolaš lobi, mii dahká vejolažžan doaibmabiju ollašuhttima doarjjamearrádusa mielde.

Nuorra ealáhusbargi álggahandoarjjamearrádusa galgá dahkat 18 mánotbaji sisa dállodoalu álggaheamis.

54 §

*Sámedikki cealkámuš*

Sámedikki cealkámuša galgá bivdit dutkandahje čielggadanfitnu ruhtadanohcamušas, jos fidnu ollašuhtto dahje dan váldodutkančuozáhat lea sámiid ruovttuguovllus dahje fidnu guoská buorre muddui sámiid árbevirolaš ealáhusaide. Cealkámuša galgá álo bivdit mearkkašahtti boazodoallodutkan- dahje čielggadanfitnuid birra.

55 §

*Doarjjamearrádusa vuollásaš vuoigatvuođa sirdin*

Ovdalis 5—9 loguin oaivvilduvvon doarjagii guoskevaš doarjjamearrádusa vuollásaš vuoigatvuođa doarjagii sáhttá sirdit nubbái, guhte deavdá 4 logus ásahuvvon eavttuid, jos guoskevaš doarjaga mieđihaneavttut ollašuvvet. Sirdimaoažžu galgá ohcat mearrádusa vuollásaš vuoigatvuođa sirdimis 48 §:s oaivvilduvvon vuogi mielde. Doarjjamearrádusa sirdimis mearrida ealáhus-, johtalus- ja birasguovddáš.

15 lohku

**Doarjaga máksin**

56 §

*Álggahandoarjaga máksin ruhtadoarjjan*

Álggahandoarjja nuorra boazodoallái dahje eará luonddualáhusbargái máksojuvvo ruhtadoarjjan almmá sierra ohcama haga. Ruhtadoarjja máksojuvvo eanemustá guoktin jahkásaš earrin.

Jos álggahandoarjja lea mieđihuvvon ovdalgo olmmoš lea bargagoahtán boazodoaluin dahje luonddualáhusain, de ruhtadoarjaga vuosttas earri máksojuvvo, jos

doarjjaoažžu ovdanbuktá čielggadusa das, ahte boazo- dahje luonddualáhusdálus leat bargagoahtán doarjunvuloš ealáhusain. Jos doarjja lea mieđihuvvon 17 §:a 1 momeanttas oaivvilduvvon čatnaseami vuođul, de ruhtadoarjaga nuppi eari máksineaktun lea dasa lassin dat, ahte doarjjaoažžu čájeha iežas ollašuhttán 22 §:a 1 momeanttas oaivvilduvvon doaibmabijuid.

Dárkilet njuolggadusat ruhtadoarjjahápmásaš álggahandoarjaga máksineriin sihke 2 momeanttas oaivvilduvvon čielggadusaid doaimmaheapmái ásahit oaivvilduvvon mearreáiggis addojuvvojit stáhtaráđi ásahusa vuođul. Dálonguovlovirgebáiki addá dárkilet mearrádusaid ovdalis oaivvilduvvon čielggadusaid birra.

57 §

*Ruhtadoarjjahápmásaš investerendoarjaga, vistehuksendoarjaga ja bálgosiid áiddiid bajásdoallamii mieđihuvvon doarjaga máksin*

Dat, guhte oažžu boazodoallo- dahje luonddualáhusfitnodaga várás mieđihuvvon investerendoarjaga dahje vistehuksendoarjaga dahje bálgosa áiddiid divodandoarjaga, galgá ohcat doarjaga máksima čálalaččat dán ulbmila várás nannejuvvon skoviin. Máksinohcamuš galgá vuolláičállojuvvot. Ohcamuša guođđimii sáhttá ásahuvvot govttolaš mearreáigi, mii rehkenasto doarjjamearrádusa dahkama rájes dahje, jos jearaldat lea doarjunvuloš doaibmabiju maŋimuš máksinohcamušas, de doarjunvuloš doaibmabiju ollašuhttima gergema rájes. Ohcamuš galgá doaimmahuvvot ealáhus-, johtalus- ja birasguovddážii.

Ruhtadoarjaga sáhttá máksit eanemustá viđa earis. Ruhtadoarjja máksojuvvo eanemustá doarjjadási ja mieđihuvvon doarjaga meari vástideaddji ossodat máksinohcamuššii gullevaš dohkálaš goluin. Doarjjaoažžu galgá dárbbu mielde ovdanbuktit čielggadusa priváhtaruhtadeami ollašuvvamis.

Ruhtadoarjja máksojuvvo, jos doarjjaoažžu lea čuvvon doarjjaeavttuid. Dasa lassin máksineaktun lea dat, ahte doarjjaohccái lea čuohcán duođalaš ja loahpalaš gollu, man sáhttá gávnnahit, ja ruhtadoarjja manná doarjunvuloš doaibmabiju várás. Jos ruhtadoarjja lea mieđihuvvon hukseninvesteremii, de maŋimuš eari máksineaktun lea dat, ahte hukseninvesteren lea ollásit ollašuvvan nugo doarjjamearrádusas lea gáibiduvvon. Máksinohcamuššii galget laktojuvvot ruhtadoarjaga máksineavttuid dáfus vealtameahttun ruhtadoalloáššegirjjit ja -čielggadusat.

Dárkilet njuolggadusat golu duođalašvuođa, loahpalašvuođa ja gávnnahahttivuođa árvvoštallanákkaid birra addojuvvojit stáhtaráđi ásahusa vuođul. Ruhtadoarjjahápmásaš investerendoarjaga máksineriin ja máksinohcamuša guođđimii ásahit oaivvilduvvon mearreáiggis sáhttá mearridit dárkileappot stáhtaráđi ásahusa vuođul. Dárkilet mearrádusaid máksima ohcanskoviin sihke máksinohcamuššii gullevaš áššegirjjiin ja čielggadusain addá Dálonguovlovirgebáiki.

58 §

*Doarjaga máksin ruhtadoarjjan*

Ovdalis 5—9 loguin oaivvilduvvon ruhtadoarjaga máksimis mearrida ealáhus-, johtalus- ja birasguovddáš. Dat čohkke iežas mieđihan doarjagiid máksinmearrádusdieđuid ja doaimmaha daid Dálonguovlovirgebáikái.

Dálonguovlovirgebáiki vástida máksinmearrádusaide gullevaš goluid dárkkisteamis ja dohkkeheamis sihke mávssuid teknihkalaš čađaheamis.

16 lohku

**Loatnadoarjagii guoskevaš sierraeavttut**

59 §

*Stáhtaloana ja reantodoarjjaloana mieđiheapmi*

Loatnaaddi sáhttá mieđihit stáhtaloana dahje, jos doarjja mieđihuvvo reantodoarjjan,

de reantodoarjjaloana ja lotnii guoskevaš vealgegirjji oažžu vuolláičállit dan maŋŋá, go doarjjamearrádus lea dahkkojuvvon. Loana ii oaččo mieđihit dakkár eavttuiguin, mat spiehkastit doarjjamearrádusa eavttuin. Vealgegirjái galgá laktojuvvot eaktu, man mielde doarjjamearrádusa vuollásaš loatnaeavttut mannet vealgegirjeeavttuid ovddabeallai. Doarjjamearrádusa galgá laktit vealgegirjái.

60 §

*Stáhtaloana ja reantodoarjjaloana lokten*

Stáhtaloana ja reantodoarjjaloana oažžu loktet ovdalgo doarjjamearrádus lea lágafámolaš. Loana oažžu loktet eanemustá guovtte earis. Jos reantodoarjja lea mieđihuvvon hukseninvesterema várás, de loana oažžu goittotge loktet eanemustá viđa earis.

Stáhtaloana ja reantodoarjjaloana dahje loana vuosttas eari galgá loktet 43 §:s oaivvilduvvon mearreáiggi sisa. Jos stáhtaloatna dahje reantodoarjja lea mieđihuvvon hukseninvesterema várás, de stáhtaloana dahje reantodoarjjaloana maŋimuš eari ii oaččo loktet ovdalgo hukseninvesteren lea ollásit gergejuvvon doarjjamearrádusa eavttuid mielde. Loana maŋimuš eari galgá dalle loktet maŋimustá golmma mánotbaji sisa 43 §:s oaivvilduvvon mearreáiggi nohkamis.

Stáhtaloana dahje reantodoarjjaloana dahje loana eari loktema várás doarjjaoažžu galgá háhkat loktenlobi. Lobi galgá ovdanbuktit loana mieđihan loatnaaddái ovdal loktema.

Dárkilet mearrádusat loana lokteneriin addojuvvojit stáhtaráđi ásahusa vuođul.

61 §

*Loktenlohpi*

Lobi doarjunvuloš loana dahje dan eari loktemii mieđiha ohcamuša vuođul ealáhus-, johtalus- ja birasguovddáš. Ohcamuššii galgá laktit lobi mieđiheapmái dárbbašlaš ruhtadoalloáššegirjjiid ja čielggadusaid. Loktenlobi ohcamii sáhttá ásahuvvot mearreáigi, mii sáhttá guhkiduvvot oktii ovdal mearreáiggi nohkama dahkkojuvvon ohcamuša vuođul. Mearreáiggi guhkideapmái galgá leat dohkálaš sivva.

Doarjunvuloš loanas sáhttá loktet hávil eanemustá dan ossodaga, mii vástida ollašuvvan goluid. Loktenlohpi mieđihuvvo, jos doarjjaeavttut leat čuvvojuvvon. Dasa lassin loktenlobi mieđihaneaktun lea golu loahpalašvuohta ja gávnnahahttivuohta ja dat ahte doarjja manná doarjunvuloš doaibmabidjui. Doarjjaoažžu galgá dárbbu mielde ovdanbuktit čielggadusa priváhtaruhtadeami ollašuvvamis.

Jos jearaldat lea nuorra ealáhusbargi álggahandoarjaga vuollásaš loanas ja doarjja lea mieđihuvvon ovdalgo olmmoš lea bargagoahtán ealáhusain, de loktenlobi mieđihaneaktun lea ahte doarjjaoažžu ovdanbuktá čielggadusa das, ahte dálus leat bargagoahtán ealáhusain. Jos doarjja lea mieđihuvvon 17 §:a 1 momeanttas oaivvilduvvon čatnaseami vuođul, de loktenlohpi mieđihuvvo, jos doarjjaoažžu čájeha iežas ollašuhttán 22 §:a 2 momeanttas oaivvilduvvon doaibmabijuid. Jos loatna loktejuvvo guovtte earis, de maŋimuš máinnašuvvon čielggadus galgá ovdanbuktot nuppi eari loktema várás. Erenoamáš siva dihte ealáhus-, johtalus- ja birasguovddáš sáhttá mieđihit loktenlobi ovdalgo doaibmabijut leat ollašuhtton.

Stáhtaráđi ásahusa vuođul addojuvvojit dárkilet njuolggadusat dain ákkain, mat geavahuvvojit golu duođalašvuođa, loahpalašvuođa ja gávnnahahttivuođa árvvoštallamis ja loktenlobi háhkamii ásahit oaivvilduvvon mearreáiggis. Dárkilet mearrádusaid lobi ohcanskoviin ja ohcamuššii gullevaš áššegirjjiin ja čielggadusain addá Dálonguovlovirgebáiki.

62 §

*Stáhtaloana dáhkádus*

Stáhtaloanas galgá leat loana loktedettiin báŋkodoaimmas virolaččat geavahuvvon dáhkádus, jos ealáhus-, johtalus- ja birasguovddáš ii leat sierra siva dihte mieđihan luoitit dáhkádusa háhkamis.

Stáhtaráđi ásahusa vuođul sáhttá addit dárkilet njuolggadusaid das, maiguin

eavttuiguin stáhtaloana sáhttá mieđihit ollásit dahje muhtumassii almmá 1 momeanttas oaivvilduvvon dáhkádusa haga.

63 §

*Stáhtaloana oanideapmi ja reanttu máksin*

Stáhtaloana galgá oanidit jahkebeliid mielde ovttasturrosaš máksineriiguin. Oanidanmávssuid máksinbeaivvit leat cuoŋománu 30. beaivi ja golggotmánu 31. beaivi.

Vuosttas oanidanmáksu šaddá máksimassii maŋimustá dan máksinbeaivve, mii vuosttasin boahtá jagi geažes loana dahje dan vuosttas eari loktema maŋŋá. Jos stáhtaloatna lea mieđihuvvon hukseninvesteremii, de šaddá vuosttas oanidanmáksu goittotge máksimassii maŋimustá dan máksinbeaivve, mii vuosttasin boahtá guovtte jagi geažes loana dahje dan vuosttas eari loktema maŋŋá. Reanttu galgá máksit jahkebeliid mielde dahje guđege loatnaeari loktenbeaivvi rájes máksinbeivviid.

Loatnaaddi ja doarjjaoažžu sáhttiba soahpat badjelmearálaš oanidanmávssuin, daid váikkuhusas loahppaoanidanmávssuide sihke oppa loana ruovttoluottamáksimis ovdal áiggiid.

Loatnaaddi sáhttá mieđihit oanidanmávssuid máksimii maŋideami, jos dása lea dárbu doarjjaoažžu gaskaboddosaš ekonomalaš váttisvuođaid dihte. Maŋideami sáhttá mieđihit guhkimustá jahkái hávil ja oktiibuot guhkimustá viđa jahkái. Jos maŋideami šattašii mieđihit oktiibuot eanet go golbma jagi, de loatnaaddi galgá bivdit maŋideapmái ealáhus-, johtalus- ja birasguovddáža lobi. Maŋideami dihte loatnaáiggi sáhttá guhkidit 36 §:a 2 momeantta 1 čuoggás ja 38 §:a 2 momeantta 1 čuoggás mearriduvvon guhkimusáiggi olis dahje loahppaoanidanmávssuid sáhttá bajidit.

Stáhtaráđi ásahusa vuođul sáhttá addit dárkilet njuolggadusaid maŋideami mieđihaneavttuin ja maŋideami váikkuhusas doarjagii.

64 §

*Reantodoarjjaloana oanideapmi ja reanttu máksin*

Reantodoarjjaloana galgá oanidit jahkebeliid dahje njealjádasjagiid mielde ovttasturrosaš máksineriiguin.

Vuosttas oanidanmáksu šaddá máksimassii maŋimustá dan máksinbeaivve, mii vuosttasin boahtá jagi geažes loana dahje dan vuosttas eari loktema maŋŋá. Jos reantodoarjjaloatna lea mieđihuvvon hukseninvesteremii, de šaddá vuosttas oanidanmáksu goittotge máksimassii maŋimustá dan máksinbeaivve, mii vuosttasin boahtá guovtte jagi geažes loana dahje dan vuosttas eari loktema maŋŋá. Reanttu galgá máksit jahkebeliid dahje njealjádasjagiid mielde loana dahje guđege loatnaeari loktenbeaivvi rájes.

Loatnaaddi ja doarjjaoažžu sáhttiba soahpat badjelmearálaš oanidanmávssuin, daid váikkuhusas loahppaoanidanmávssuide sihke oppa loana ruovttoluottamáksimis ovdal áiggiid.

Loatnaaddi sáhttá mieđihit oanidanmávssuid máksimii maŋideami, jos dása lea dárbu doarjjaoažžu gaskaboddosaš ekonomalaš váttisvuođaid dihte. Maŋideami sáhttá mieđihit guhkimustá jahkái hávil ja oktiibuot guhkimustá viđa jahkái. Maŋideami dihte loatnaáiggi sáhttá guhkidit 36 §:a 2 momentta 1 čuoggás ja 38 §:a 2 momeantta 1 čuoggás mearriduvvon guhkimusáiggi olis dahje loahppaoanidanmávssuid sáhttá bajidit.

Stáhtaráđi ásahusa vuođul sáhttá addit dárkilet njuolggadusaid maŋideami mieđihaneavttuin ja maŋideami váikkuhusas doarjagii.

65 §

*Loana sirdin ja loatnaeavttuid rievdadeapmi*

Stáhtaloana ja doarjunvuloš eará loana oažžu sirdit eará dohkkehuvvon loatnaaddái. Loana oažžu sirdit eará doarjjaoažžui, jos ealáhus-, johtalus- ja birasguovddáš dán dohkkeha 55 §:s oaivvilduvvon mearrádusa oktavuođas.

Stáhtaloana eavttuid ii oaččo rievdadit, jos rievdadeapmái ii leat ealáhus-, johtalus- ja birasguovddáža lohpi.

Doarjunvuloš eará loana eavttuid oažžu rievdadit, jos dát ii váikkut doarjaga mieđihaneavttuid deavdimii dahje stáhta sajádahkii dáhkideaddjin. Muđui doarjjaoažžu galgá háhkat loatnaeavttuid rievdadeami várás ealáhus-, johtalus- ja birasguovddáža lobi. Jos reantodoarjjaloanas ii leat stáhtadáhkádus, de loana sáhttá sirdit ja dan eavttuid rievdadit ráddjehusaid haga dan maŋŋá, go reantodoarjja ii šat máksojuvvo.

Loatnaeavttuid ii oaččo rievdadit, jos loana rievdadeapmi čuohcá doarjaga mieđihaneavttuid deavdimii dahje lasiha mealgat stáhtavástui dahje stáhtadáhkádussii vuođđuduvvi stáhtavásttu loanas.

Stáhtaráđi ásahusa vuođul addojuvvojit dárkilet njuolggadusat das, goas loatnaeavttuid rievdadeami várás galgá leat lohpi, ja dan mearreáiggis, mii ásahuvvo lobi háhkamii. Dálonguovlovirgebáiki áddá dárkilet mearrádusaid das, maiguin skoviiguin lohpi háhkkojuvvo.

66 §

*Stáhtaloana reantoovddu ja lotnii guoskevaš eará doarjaga sihke stáhtadáhkádussii gullevaš doarjaga geavaheapmi*

Stáhtalotnii guoskevaš doarjagis geahpeduvvo dalán loana loktedettiin dat árvu doarjagis, masa ii leat dáhkádus. Mieđihuvvon friddjajagiid, reantofriddjavuođa ja reantoovddu oktiirehkenaston nominálaárvosaš mearis geahpeduvvo guđege reantobaji hárrái dán badjái guoskevaš friddjajahkái gullevaš jahkebeali oanideami mearri sihke reantofriddjavuođa dahje reantoovddu mearri. Jos doarjja ii juoga reantobaji áigge reahkká doarjaga buot osiide, de geahpeduvvojit doarjaga oasit ovdalis máinnašuvvon ortnega mielde.

Reantoovdu geahpeduvvo 37 §:a 2 momeanttas oaivvilduvvon meari vástideaddji ossodat guđege reantobaji hárrái stáhtaloana gustojeaddji ollislaš reanttus. Reantoovdu geahpeduvvo oktiibuot eanemustá dat ossodat, mii vástida mieđihuvvon doarjaga nominálaárvosaš meari.

Reantodoarjjaloana dahje eará loana várás mieđihuvvon stáhtadáhkádussii guoskevaš doarjagis geahpeduvvo dalán loana loktedettiin stáhtadáhkádussii gullevaš doarjjaossodat loatnadoarjagis.

Dálonguovlovirgebáiki addá dárkilet mearrádusaid das, mo loatnaaddi galgá meannudit, go geavaha lotnii guoskevaš doarjaga iežas mieđihan stáhtalotnii.

67 §

*Loana mieđiheapmi eanadállodoalu ovddidanfoandda ruđain loatnaaddái*

Dálonguovlovirgebáiki mearrida loatnaaddi ohcama vuođul loana mieđiheamis loatnaaddái stáhtaloanaid mieđiheami várás. Loana sáhttá ohcat guovddášruhtalágádusa bokte.

Dálonguovlovirgebáiki dahká stáhta ja ovtta loatnaaddi dahje moanaid loatnaaddiid gaskasaš vealgegirjji, vuolláičállá dan stáhta beales ja fuolaha vealgegirjji vurkkodeamis ja luohpadeamis loatnaoažžui dan maŋŋá, go loatna lea máksojuvvon dahje buhttejuvvon ođđa vealgegirjjiin.

Dálonguovlovirgebáiki addá dárkilet mearrádusaid das mo meannuduvvo, go ohccojuvvojit, mieđihuvvojit ja máksojuvvojit ruđat stáhtaruđain sihke das, goas loatnaaddi sáhttá doaibmat almmá guovddášruhtalágádusa haga.

68 §

*Stáhtaloana ruhtageavahančilgehus*

Loatnaaddi galgá máksit stáhtaloana máksimassii šaddan oanádusaid ja reanttu stáhtii dan mielde ja dan sturrosažžan go loatnaoažžut leat geatnegahtton máksit vealggiset loatnaaddái. Ruhtageavahančilgehusaid galgá dahkat čieža báŋkobeaivvi sisa das, go loatna lea velggolačča ektui šaddan máksimassii dahje velggolaš lea máksán badjelmearálaš oanádusa.

Loatnaaddi buhtadusohcama dihte Dálonguovlovirgebáikki mearridan mávssut galget máksojuvvot čieža báŋkobeaivvi sisa das, go loatnaaddi lea ožžon dieđu mearrádusas.

69 §

*Loatnaaddi goluid buhtten*

Loatnaaddiide máksojuvvo stáhtaloanaid dikšungoluid ovddas buhtadus, man sturrodagas ja máksineavttuin mearriduvvo stáhtaráđi ásahusa vuođul.

Dálonguovlovirgebáiki mearrida stáhtaloana dikšuma ovddas loatnalágádussii máksojuvvon, 1 momeanttas oaivvilduvvon buhtadusaid bearramis loatnalágádusas ruovttoluotta muhtumassii dahje ollásit, jos loatnalágádus ii leat dikšon stáhtaloana nugo dán lágas dahje dan vuođul mearriduvvo dahje nugo buori báŋkovieru mielde gáibiduvvo. Ruovttoluottabearramii sáhttá álgit oppa loatnaáiggi áigge, almmá ahte 95 § dan hehtte.

70 §

*Stáhtaloanaid ruđaid sirdin*

Dálonguovlovirgebáiki máksá loana, man stáhta lea mieđihan loatnaaddái, guovddášruhtalágádusa bokte.

Dálonguovlovirgebáiki máksá ohcama vuođul stáhtaloana dikšunmávssu guovddášruhtalágádusa bokte loatnaaddái.

Loatnaaddi galgá máksit guovddášruhtalágádusa bokte stáhtaloana oanádusaid ja reanttuid Dálonguovlovirgebáikái, vai dát sirdá daid eanadállodoalu ovddidanfondii čilgenláhkai.

Nuppástusat, mat dahkkojuvvojit stáhtalotnii dán lága vuollásaš eaktodáhtolaš vealgeordnestallamis, fitnodaga sanerenlága (47/1993) vuollásaš ordnestallamis ja priváhtaolbmo vealgeordnestallama birra addojuovvon lága (57/1993) vuollásaš ordnestallamis, dahkkojuvvojit maiddái loatnalágádusa ja stáhta gaskasaš vealgái.

Dálonguovlovirgebáiki sáhttá addit mearrádusaid das, goas loatnaaddit sáhttet doaimmahit ovdalis máinnašuvvon doaimmaid almmá guovddášruhtalágádusa haga.

71 §

*Reantodoarjaga máksin*

Reantodoarjja máksojuvvo 39 §:a 1 momeanttas oaivvilduvvon meari vástideaddji ossodat guđege reantobajis gustojeaddji reantodoarjjaloana ollislaš reanttus. Reantodoarjja máksojuvvo goittotge oktiibuot eanemustá mieđihuvvon doarjaga nominálašárvosaš meari vástideaddji ossodat.

Jos reantodoarjjaloatna máksojuvvo ollásit ruovttoluotta, de reantodoarjaga máksin nohká dan beaivvi rájes, go loatna lea máksojuvvon ruovttoluotta. Reantodoarjja ii máksojuvvo máksimassii šaddan loatnaoaiveopmodaga hárrái, jos jearaldat ii leat fitnodatsaneremii dahje priváhtaolbmo vealgeordnestallamii guoskevaš meannudeamis. Jos ovdalis oaivvilduvvon dahje dasa buohtastahtti ordnestallamis reantodoarjjaloana ollislaš reantu vuoliduvvo, de nannejuvvon reantovuolideapmi, man loatnaaddi máksá, ii váikkut reantodoarjaga mearrái.

Loatnaaddi galgá ohcat reantodoarjjamávssu guđege reantobaji hárrái sierra, goittotge eanemustá oktii mánotbajis. Dálonguovlovirgebáikki dohkkehan guovddášruhtalágádus sirdá ohcamuša Dálonguovlovirgebáikái, mii máksá mávssu guovddášruhtalágádussii. Guovddášruhtalágádus sirdá reantodoarjaga loatnaaddái.

Dárkilet mearrádusaid das, mo reantodoarjjamáksu ohccojuvvo ja sirdojuvvo, addá Dálonguovlovirgebáiki.

72 §

*Smávva oaiveopmodatmeari máksin hávil*

Oaiveopmodatmeari dáfus smávva stáhtaloana ja reantodoarjjaloana galgá máksit ruovttoluotta oktan dahje guoktin earrin čuovvovaš dahje guovtte čuovvovaš máksinbeaivvi áigge.

Stáhtaráđi ásahusa vuođul mearriduvvo eriid alimusmearis ja daid bearranmeannudeamis.

17 lohku

**Stáhtaloana stáhtavástu**

73 §

*Stáhtavástu*

Stáhta galgá vástidit loatnaaddái dán lága vuođul mieđihuvvon stáhtaloanaid oaiveopmodaga ja reanttu dain loahpalaš massimiin, mat bohtet velggolačča máksinnávccahisvuođas dakko bokte go loana dáhkádusain čoggojeaddji várit eai leat doarvái gokčat stáhtaloanas mávssekeahttá báhcán oanádusaid ja reanttuid.

Stáhtavásttu gustoma eaktun lea ahte loatnaaddi fuolaha loanas ja dan dáhkádusain dán lága ja dan vuođul addojuvvon njuolggadusaid ja buori báŋkovieru mielde. Loana mieđihan loatnaaddi lea maiddái geatnegahtton gozihit stáhta ávkki, go loana dáhkádussan geavahuvvon opmodat muhttojuvvo ruhtan fitnodatsaneremis, priváhtaolbmo vealgeordnestallamis, bággočuorvvasgávppis dahje reastaluvvanmeannudeami oktavuođas.

Eaktodáhtolaš vealgeordnestallama dahje dasa buohtastahtti eará ordnestallama dahje loana dáhkádussan geavahuvvon opmodaga eaktodáhtolaš muhttima ruhtan nu, ahte dat čuohcá loana ruovttoluottabearramii, sáhttá dahkat dušše ealáhus-, johtalus- ja birasguovddáža lobiin.

Dálonguovlovirgebáiki sáhttá addit dárkilet njuolggadusaid das, mo stáhta ávki gozihuvvo.

74 §

*Buhtadusat, mat máksojuvvojit stáhtaloanaid ovddas*

Dálonguovlovirgebáiki mearrida dan oaiveopmodaga ja daid reanttuid buhtadusas, mii máksojuvvo loatnaaddái stáhtavásttu vuođul. Ovdalgo buhtadus nannejuvvo, de Dálonguovlovirgebáiki galgá čielggadit ahte velggolačča ja vejolaš dáhkideaddji máksinnávccahisvuođas boahtti loahpalaš massin lea gávnnahuvvon ja ahte massima ii leat sáhttán gokčat dáhkádussan geavahuvvon opmodaga vuovdinruđaiguin dahje, jos dáhkádussan lea eará go olmmošdáhkideapmi, de eará dáhkádusa bokte. Dáhkádusa vuovdin ii goittotge gáibiduvvo dalle, go velggolaš dahje loanas vástideaddji goalmmát olmmoš oažžu fitnodatsaneremis dahje priváhtaolbmo vealgesaneremis dahje eará sullasaš ordnestallamis dahje dáhkádusvásttu ordnestallamis doallat dáhkádussan geavahuvvon opmodaga. Dálonguovlovirgebáiki máksá buhtadusa loatnaaddái eanadállodoalu ovddidanfoandda ruđain.

Oanádusaid ja reanttuid, maid loatnaoažžu máinnašuvvon buhtadusa máksima maŋŋá máksá loatnaaddái, galgá goittotge sirdit Dálonguovlovirgebáikái čilgenláhkai.

Dálonguovlovirgebáiki mearrida loatnaaddái máksojuvvon buhtadusa ruovttoluottabearramis loatnaoažžus, dakko bokte go loatna dahje dan reanttut eai leat máksojuvvon stáhtii. Loatnaoažžus sáhttá bearrat loatnaaddái buhtadusohcama vuođul máksojuvvon buhtadusas jahkásaš reanttu reantolága (633/1982) 4 §:s oaivvilduvvon reantodási mielde. Dát galgá merkejuvvot doarjjamearrádussii.

Buhtadus massimiid ovddas sáhttá guđđojuvvot mávssekeahttá loatnaaddái dahje buhtadusa mearri sáhttá vuoliduvvot, jos loana dikšumis ii leat čuvvojuvvon dát láhka dahje eai leat čuvvojuvvon dan vuođul addojuvvon njuolggadusat dahje mearrádusat dahje ii leat doibmojuvvon buori báŋkovieru mielde.

Dálonguovlovirgebáiki addá dárkilet mearrádusaid buhtadusa ohcan- ja máksinmeannudeamis.

75 §

*Buhtadusohcamuša gieđahallanáigi ja buhtadusaide guoskevaš maŋŋonanreanttut*

Dálonguovlovirgebáiki galgá gieđahallat stáhtalotnii guoskevaš buhtadusohcamuša

golmma mánotbaji sisa das, go loatnaaddi ohcamuš lea joavdan Dálonguovlovirgebáikái ja velggolačča dahje vejolaš dáhkideaddji máksinnávccahisvuođas boahtán loahpalaš massin lea gávnnahuvvon. Jos ohcamuša ii sáhte dan hámis čoavdit, de rehkenasto mearreáigi das, go ohcamuša čoavdin dihte vealtameahttun lassečielggadus (man Dálonguovlovirgebáiki lea bivdán) lea boahtán Dálonguovlovirgebáikái loatnaaddis. Jos mannojuvvo badjel mearreáiggi, de stáhta lea geatnegahtton máksit badjelmannanáiggis maŋŋonanreanttu reantolága (633/1982) 4 §:s oaivvilduvvon reantodási mielde.

18 lohku

**Stáhtadáhkádusa eavttut**

76 §

*Stáhtadáhkádusa eavttut*

Stáhtadáhkádus mieđihuvvo deavddadáhkádussan. Dáhkádusvuloš loana dahje dan eari loktema várás doarjjaoažžu galgá háhkat 61 §:s oaivvilduvvon lobi. Lohpi galgá ovdanbuktot loana mieđihan loatnaaddái ovdal dan loktema.

Stáhtadáhkádus boahtá fápmui dan maŋŋá, go doarjunvuloš loatna dahje dan vuosttas earri lea loktejuvvon, 106 §:a 1 momeanttas oaivvilduvvon hávilmáksu lea máksojuvvon ja vuostedáhkádus lea ásahuvvon. Dáhkáduščatnaseapmi ii čana stáhta, jos ovdalis oaivvilduvvon doaibmabijut eai leat ollašuhtton guovtte jagi sisa stáhtadáhkádusa mieđiheamis dahje 65 §:s mearriduvvon eavttut eai čuvvojuvvo.

Dasa lassin, mii dán lágas mearriduvvo, stáhtadáhkádussii heivehuvvo, mii dáhkádusa ja vierrovealgebántema birra addojuvvon lágas (361/1999) mearriduvvo. Stáhtadáhkádusa boarásmuvvamii ii goittotge heivehuvvo, mii máinnašuvvon lága 19 §:a 3 momeanttas mearriduvvo.

19 lohku

**Eaktodáhtolaš vealgeordnestallan**

77 §

*Stáhtaloanaid ja stáhta vuovdinhaddeoažžumušaid eaktodáhtolaš vealgeordnestallan*

Dan hehttekeahttá mii eará sajis dán lágas dahje dán lága vuođul mearriduvvo, sáhttá bissovaš ekonomalaš váttisvuođaide gártan loatnaoažžu ekonomalaš dili álkidahttin dihte eaktodáhtolačča ordnestallat stáhtaloanaid ja stáhta vuovdinhaddeoažžumušaid.

Loatnaoažžu sáhttá geahčča gártan bissovaš ekonomalaš váttisvuođaide, jos son lea šaddan dahje sáhttá leat šaddamin máksinnávccaheapmen iige su máksinnávccaid sáhte bissovačča máhcahit:

1) nu ahte mieđihuvvojit maŋideamit reantodoarjjaloanaid ja stáhtaloanaid oanidanmávssuide dahje stáhtaloanaide reantofriddjavuohta; dahje

2) dakkár ruđaiguin, mat leat fidnemis nu ahte dat eai čuoze ohcci fitnodatoaiveopmodagaide.

Ordnenvuloš loanat ja vuovdinhaddeoažžumušat sáhttet vuođđuduvvat:

1) dán láhkii;

2) boazodoalu ja luondduealáhusaid ruhtadanláhkii dahje dan vástideaddji ovddit láhkamearrádusaide;

3) dálonguovloealáhusaid ruhtadanláhkii (329/1999) dahje dan vástideaddji ovddit láhkamearrádusaide;

4) eanadállodoalu ovddidanfoandda birra addojuvvon láhkii (657/1966);

5) eará láhkamearrádusaide, mat gusket Eana- ja meahccedoalloministeriija hálddahussuorggis stáhtaruđain mieđihuvvon, Stáhtakantuvrra dikšunláhkai sirdojuvvon loanaide.

78 §

*Eaktodáhtolaš vealgeordnestallamiid eavttut*

Eaktun vealgeordnestallamii lea dat, ahte dan vurdet buoridit mealgat loatnaoažžu ekonomalaš dili ja ahte velggolačča dilis ja doaibmabijuin dan buoridan dihte lea dahkkojuvvon ollašuhttindohkálaš plána ja velggolaš ieš oassálastá doaibmabijuide.

Jos eai leat erenoamáš sivat, de vealgeordnestallama ii sáhte mieđihit, jos ohccái lea juo ovdal mieđihuvvon eaktodáhtolaš vealgeordnestallan. Ođđa vealgeordnestallama ii oaččo goittotge mieđihit viđa jagi sisa ovddit vealgeordnestallama mieđiheamis.

Stáhtaloanaid ja stáhta vuovdinhaddeoažžumušaid sáhttá ordnestallat dušše, jos loatnaoažžui reantodoarjjaloana dahje eará loana mieđihan velgoheaddjiin mávssolepmosat bealisteaset oassálastet velggiid ordnestallamii doaibmabijuiguin, mat geahpedit mealgat loatnaažžu vealgedikšungoluid. Earáid oassálastin ordnestallamii ii goittotge gáibiduvvo, jos daddjojuvvon loatnaaddit leat viđa ovddit jagi áigge ordnestallan mealgat iežaset oažžumušaid loatnaoažžu loatnadikšunnávccaid máhcahan dihte dahje jos jearaldagas leat máŋggat oanehisáigásaš velggiid velgoheaddjit.

Stáhtaráđi ásahusa vuođul addojuvvojit dárkilet njuolggadusat eaktodáhtolaš vealgeordnestallama ja dasa gullevaš doarjaga mieđihaneavttuin.

79 §

*Ealáhusdoaimma heaitán olbmo vealgeordnestallaneavttut*

Ealáhusdoaimma heaitán dahje heaitaleaddji loatnaoažžu velggiid sáhttá eaktodáhtolaččat ordnestallat dušše, jos loatnaoažžu vistti doallama ii sáhte muđui dorvvastit. Eaktodáhtolaš vealgeordnestallan ii hehtte miehtamis fitnodaga saneremis addojuvvon lága 97 §:s dahje priváhtaolbmo vealgeordnestallamis addojuvvon lága 78 §:s oaivvilduvvon meannudeapmái.

80 §

*Doaibmabijut stáhtaloana ja vuovdinhaddeoažžumuša vealgeordnestallamis*

Eaktodáhtolaš vealgeordnestallamis sáhttá guhkidit stáhtaloanaid ja stáhta vuovdinhaddeoažžumušaid ruovttoluottamáksináiggi, vuolidit reanttu sihke luoitit oanádusaid ja reanttuid máksimis dahje mieđihit maŋideami. Dárkilet njuolggadusat vealgeordnestallanvugiid geavaheamis addojuvvojit stáhtaráđi ásahusa vuođul. Loatnaáiggi sáhttá erenoamáš dehálaš siva dihte guhkidit badjel 36 §:a 2 momeantta 1 čuoggás mearriduvvon alimus loatnaáiggi.

Eaktodáhtolaš vealgeordnestallamis sohppojuvvon vealgegaskavuođaeavttuid nuppástusat gusket maiddái dáhkideaddjái, vealggis vástideaddji eará olbmui dahje vealggis dáhkádusa ásahan olbmui. Dáid sajádaga ii goittotge oaččo heajudit, jos guoskevaš olmmoš ii mieđa dasa.

81 §

*Reantodoarjjaloanaid eaktodáhtolaš vealgeordnestallan*

Boazodoalliide ja luondduealáhusbargiide dán lága dahje eará njuolggadusaid dahje stáhtaráđi ásahusa vuođul mieđihuvvon reantodoarjjaloanaid sáhttá eaktodáhtolaččat ordnestallat nugo 80 §:s mearriduvvo.

Reantodoarjjaloana reanttu ordnestallan vuolida dan reanttu, man loatnaoažžu šaddá máksit. Reantodoarjaga mearri rehkenasto vealgegirjeeavttuid vuollásaš reanttu vuođul. Vealgeordnestallama sáhttá dahkat, jos loatnaoažžu ja loana mieđihan loatnalágádus leaba ovttaoaivilis vealgeordnestallama eavttuin ja ealáhus-, johtalus- ja birasguovddáš lea addán lobi reantodoarjjaloanaid ordnestallamii.

82 §

*Stáhtadáhkádus eaktodáhtolaš vealgeordnestallamis*

Eaktodáhtolaš vealgeordnestallamis sáhttá velggolažžii mieđihit stáhtadáhkádusa oanehisáigásaš velggiid buhtten dihte dakkár báŋkoloanain, mii mieđihuvvo virolaš eavttuiguin. Stáhtadáhkádus sáhttá gokčat eanemustá 80 proseantta loana ollislaš mearis.

Stáhtaráđi ásahusa vuođul mearriduvvo dáhkádusaid mieđihaneavttuin ja -meannudeamis.

83 §

*Eaktodáhtolaš vealgeordnestallama ráddjehusat*

Máksofriddjavuohta stáhtaloana oanádusaide ii mieđihuvvo, jos loana dávvirdáhkádus dahje lotnii guoskevaš fitnodat- dahje dasa buohtastahtti doaimmas addojuvvon dáhkádus dorvvasta oanádusaid máksima. Velggolačča vistti seailluhan dihte, fitnodaga doaimma dorvvastan dihte dahje eará erenoamáš mávssolaš sivaid dihte máksofriddjavuohta sáhttá goittotge mieđihuvvot. Ohcamuš galgá dáin dáhpáhusain doaimmahuvvot Dálonguovlovirgebáikki čoavdinláhkai.

Jos loatnaoažžu lea heaitán bargamis ealáhusain, de máksofriddjavuohta sáhttá goittotge mieđihuvvot, almmá ahte 1 momenttas daddjojuvvon áššit dan hehttejit, jos:

1) loatnaoažžu lea vuovdán dáhkádussan geavahuvvon opmodaga earret ássanvistti ja dasa gullevaš eanabihtá;

2) loatnaoažžu ii várra suitte máksit loana ruovttoluotta bargonávccahisvuođa, guhkálaš bargguhisvuođa, fuolahusgeatnegasvuođa dahje dáidda buohtastahtti eará siva dihte; ja

3) máksofriddjavuohta boahtá dievasin loatnaoažžu buorrin, almmá ahte buorida seammás eará velgoheaddjiid vuoigatvuođa oažžut iežaset oažžumušaid ovddas mávssu.

Jos loatnaoažžui reantodoarjjjaloana dahje eará loana mieđihan velgoheaddjit eai bealisteaset mieđa eaktodáhtolaš vealgeordnestallamii, de stáhtaloanaid sáhttá ordnestallat dušše erenoamáš siva dihte ja dainna eavttuin ahte stáhtaloanaid ja stáhta eará oažžumušaid mávssekeahttá báhcán mearri lea uhcimustá 60 proseantta loatnaoažžu buot velggiin.

84 §

*Doarjja, mii mieđihuvvo eaktodáhtolaš vealgeordnestallamis*

Eaktodáhtolaš vealgeordnestallandoarjjan ii adnojuvvo doaibmabidju, man geažil loatnadoarjja šaddá geavahuvvot johtileappot almmá ahte doarjaga mearri lassána.

Eaktodáhtolaš vealgeordnestallamis sáhttá mieđihit doarjaga eanemustá 20 000 euro.

Eaktodáhtolaš vealgeordnestallandoarjjan gehččojuvvojit:

1) dakkár stáhtaloana dahje stáhta vuovdinhaddeoažžumuša reantofriddjavuohta, oanádusa friddjajahki, reanttu vuolideapmi dahje reanttu dahje oanádusa mávssu mearkkašahtti maŋideapmi, man váikkuhusat eai geahpet loana dahje vuovdinhaddeoažžumuššii guoskevaš ovddit doarjaga;

2) stáhtadáhkádussii gullevaš doarjja; ja

3) dakkár reantodoarjja, mii ii geahpet lotnii guoskevaš ovddit reantodoarjaga.

Stáhtaráđi ásahusa vuođul addojuvvojit dárkilet njuolggadusat dan doarjagis, mii lasiha ovdal mieđihuvvon doarjaga sihke mearriduvvo dan meari dahje árvvu meroštallamis ja doarjaga čuovvumis.

85 §

*Vealgeordnestallanmearrádus ja -soahpamuš*

Ealáhus-, johtalus- ja birasguovddáš mearrida velggolačča ohcama vuođul das, miehtágo dat stáhta beales vealgeordnestallamii ja makkár eavttuiguin.

Go mearrádus lea šaddan lágafámolažžan, de ealáhus-, johtalus- ja birasguovddáš sihke velggolaš ja loatnalágádus vuolláičállet ovttas stáhtaloanaid ja reantodoarjjaloanaid eaktodáhtolaš vealgeordnestallama ollašuhttinsoahpamuša. Soahpamuš buhtte lotnii guoskevaš vealgegirje- ja

doarjjamearráduseavttuid. Soahpamušain ii sáhte goittotge buhttet dakkár doarjjamearráduseavttuid, mat vuođđuduvvet Eurohpá Uniovnna láhkamearrádusaide.

Dan meannudeamis ja čuovvumis, mat čuvvojuvvojit eaktodáhtolaš vealgeordnestallamis, sáhttá addit dárkilet njuolggadusaid stáhtaráđi ásahusa vuođul.

86 §

*Eaktodáhtolaš vealgeordnestallama healban*

Ealáhus-, johtalus- ja birasguovddáš sáhttá iežas mearrádusa vuođul mearridit eaktodáhtolaš vealgeordnestallama stáhta beales healbat, jos:

1) velggolaš lea vealgeordnestallama ozadettiin dahje meannudeami áigge čiegadan ordnestallamii mealgat váikkuheaddji áššiid dahje lea addán dain dihto mávssolaš čuoggáin boastto dieđu ja lea meannudan eará oassebeliid dáfus erenoamáš moaittihahttiláhkai; dahje

2) loatnaoažžu ii leat báljo čuvvon soahpamuša almmá dohkálaš siva haga.

Eaktodáhtolaš vealgeordnestallan healbá maiddái dalle, go duopmostuollu nanne loatnaoažžui máksinprográmma fitnodaga sanerenlága dahje priváhtaolbmo vealgeordnestallanlága mielde. Duopmostuollu galgá prográmma nannedettiin váldit vuhtii eaktodáhtolaš vealgeordnestallamii gullan loanaid ja oažžumušaid daid eavttuid mielde, mat livčče galgan čuvvojuvvot almmá eaktodáhtolaš vealgeordnestallama haga.

Jos vealgeordnestallan lea mearriduvvon healbat, de soahpamuššii oassálasti velgoheaddjis lea vuoigatvuohta gáibidit mávssu iežas oažžumuša ovddas velggolaččas daid eavttuid mielde, mat livčče galgan čuvvojuvvot almmá vealgeordnestallama haga. Velggolaš ii goittotge dárbbaš máksit velgoheaddjái maŋŋonanreanttu vealgeordnestallama bistima áiggis, jos ealáhus-, johtalus- ja birasguovddáš ii vealgeordnestallama healbama siva dihte nuppeláhkai mearrit.

Ovdalgo eaktodáhtolaš vealgeordnestallan mearriduvvo healbat, de ealáhus-, johtalus- ja birasguovddáš galgá gullat eará soahpamušoassebeliid.

20 lohku

**Sierra ovddut**

87 §

*Sierra ovddut*

Luonddualáhusbargis, guhte 4 §:a 2 momeanttas oaivvilduvvon guovllus oamasteami vuođul dahje muđui hálddaša boazo- dahje luonddualáhusdálu ja ássá das, oažžu nuvttá stáhta eana- ja čáhceguovlluin:

1) cegget sámiid ruovttuguovllus doarjjabáikki boazodoalu várás, jos dat lea vealtameahttun boazodoalu dáfus;

2) cegget doarjjabáikki meahccebivddu várás, jos dasa gávdnojit erenoamáš mávssolaš sivat;

3) cegget guolástusa várás doarjjabáikki dahje guollegeallárii ja vuorkkáid ealáhusain bargama dáfus vealtameahttun báikkiide guolástanealáhusa dáfus mearkkašahtti čázádagaid lahkosiidda; ja

4) doallat šibihiid ja fuođardit daidda suinniid, lasttahiid, luktiid ja hoaššaid.

Eaktun 1 momeanttas oaivvilduvvon ovddu geavaheapmái lea dat, ahte Meahcirádđehus iežas mearrádusa bokte mieđiha dasa ohcama vuođul lobi. Lohpi sáhttá mieđihuvvot dušše dalle, jos áššáigullevaš vistti ceggema dahje eatnama geavaheami galgá atnit boazodoalu dahje eará luonddualáhusa jođiheami dáfus vealtameahttumin. Ovdalgo lohpi mieđihuvvo, de Meahcirádđehus galgá bivdit doarjjabáikki dárbbašlašvuođas ealáhus-, johtalus- ja birasguovddáža cealkámuša ja boazodoalu várás dárbbašlaš doarjjabáikkis dan bálgosa cealkámuša, man rájiid sisa dan lea jurdda cegget. Boazodoalu dáfus dárbbašlaš doarjjabáikkis fas galgá bivdojuvvot Sámedikki cealkámuš, jos doarjjabáikki lea jurdda cegget sámeguvlui. Lobi sáhttá sullasaš meannudeami bokte sirdit dakkár olbmui, geasa luonddualáhusdálu hálddašeapmi lea sirdašuvvan ja guhte deavdá lobi

mieđihaneavttuid. Meahciráđđehusa mearrádusas galgá máinnašit maiddái ovdui gullevaš doarjaga meari, jos doarjaga mearis 3 momeantta vuođul mearriduvvo.

Stáhtaráđi ásahusa vuođul mearriduvvo lobi gustonáiggis sihke doarjaga mieđihangáibádusain ja -eavttuin. Stáhtaráđi ásahusa vuođul sáhttá addit dárkilet njuolggadusaid maiddái dan doarjaga mearis, mii gehččojuvvo gullat lohpái sihke doarjaga mearrašuvvanákkain.

88 §

*Sierra ovddu eretgeassin*

Meahciráđđehus sáhttá, dan maŋŋá go ealáhus-, johtalus- ja birasguovddáš lea addán áššis cealkámuša, geassit eret mieđihuvvon sierra ovddu, jos ovddu ii sáhte šat ákkastallat dainna ahte bargojuvvo boazodoaluin dahje eará luonddualáhusain.

Meahciráđđehus sáhttá gáibidit ahte 87 §:a 1 momeantta 1—3 čuoggáin oaivvilduvvon guvlui ceggejuvvon visttiid ja rusttegiid galgá jávkadit mearreáiggis dan maŋŋá, go ovdu ii leat šat fámus.

21 lohku

**Doarjaga čuovvun**

89 §

*Ealáhusplána čuovvun*

Doarjjaoažžu galgá ovdanbuktit ealáhusplánii gullevaš ulbmiliid ja doaibmabijuid ollašuvvančielggadusaid ealáhus-, johtalus- ja birasguovddážii.

Stáhtaráđi ásahusa vuođul addojuvvojit dárkilet njuolggadusat 1 momeanttas oaivvilduvvon čielggadusaid sisdoalus. Dálonguovlovirgebáiki addá dárkilet mearrádusaid das, mo čielggadusat galget ovdanbuktot ja doaimmahuvvot ealáhus-, johtalus- ja birasguovddážii.

90 §

*Stáhtaloana, reantodoarjjaloana ja stáhtadáhkádusa vuollásaš loana čuovvun*

Loatnaaddi galgá lágidit stáhtaloana, reantodoarjjaloana ja stáhtadáhkádusa vuollásaš loana dikšuma sihke stáhtalotnii guoskevaš doarjaga ja eará loana reantodoarjaga ja lotnii guoskevaš eará doarjaga gollama čuovvuma. Dat galgá doaimmahit ain mearreáiggis Dálonguovlovirgebáikái loana mieđihan-, lokten- ja oanidandieđuid sihke stáhtaloana, reantodoarjjaloana ja stáhtadáhkádusa vuollásaš loana reanttu máksimii ja loatnadoarjaga geavaheapmái guoskevaš dieđuid. Loatnaaddi galgá farggamusat fuolahit das, ahte stáhtalotnii ja eará doarjunvuloš lotnii guoskevaš nuppástusat dahkkojuvvojit dan iežas diehtovuogádagaide.

Stáhtaráđi ásahusa vuođul addojuvvojit dárkilet njuolggadusat dain dieđuin, maid loatnaaddi galgá doaimmahit Dálonguovlovirgebáikái. Dálonguovlovirgebáiki addá dárkilet mearrádusaid das, mo dieđut galget ovdanbuktot ja doaimmahuvvot.

91 §

*Čuovvuma diehtovuogádat*

Doarjagiid ruhtadeami, mieđiheami, máksima, dárkkisteami ja ruovttoluottabearrama ja daid váikkuhusaid čuovvuma várás lea čuovvuma diehtovuogádat, masa gullet sierralágan registarat. Registariid bajásdoallamis ja geavaheamis ja daidda gullevaš dieđuid almmolašvuođas ja čiegusindoallamis mearriduvvo dálonguovloealáhushálddahusa diehtovuogádatlágas (284/2008).

Čuovvuma diehtovuogádahkii sáhttet vurkejuvvot doarjjaohccái, doarjjaoažžui, doarjunvuloš doaibmabidjui ja doarjaga geavaheapmái guoskevaš čuovvovaš dieđut:

1) ohcci namma ja oktavuođadieđut sihke persovdnadovddaldat dahje fitnodat- ja searvvušdovddaldat;

2) ohcci oktavuođaolbmo namma ja oktavuođadieđut;
3) ealáhusplánii ja huksenplánii gullevaš dieđut;
4) doarjunvuloš doaibmabiju ruhtadeapmái oassálasti prográmmii guoskevaš dieđut;
5) doarjja- dahje máksinohcamuššii ja dan čoavdimii ja doarjaga spesifiseremii guoskevaš dieđut;
6) dieđut doarjjaoažžui mieđihuvvon ja máksojuvvon doarjagiin sihke stáhtadáhkádussii guoskevaš dieđut;
7) dieđut doarjagii guoskevaš soahpamušain;
8) doarjunvuloš doaibmabidjui guoskevaš almmolaš doarjaga mearri;
9) dieđut dárkkisteamis ja dan oktavuođas dahkkojuvvon áiccastagain;
10) dieđut doarjjaoažžus ruovttoluottabearrat oaivvilduvvon doarjagiin, ruovttoluottabearrama ollašuvvamis ja soahpamušaid healbamis;
11) 89 §:s oaivvilduvvon dieđut, mat čoggojuvvojit čuovvuma várás;
12) ohcamuša gieđahallamis čoggon eará vealtameahttun dieđut.

Registrerejuvvon olbmo vuoigatvuhtii dárkkistit sutnje alccesis guoskevaš, diehtovuogádahkii váldojuvvon dieđuid, boastto ja váilevaš dieđuid njulgemii ja boarásmuvvan ja dárbbašmeahttun dieđuid jávkadeapmái heivehuvvo, mii heaggadiehtolágas (523/1999) mearriduvvo.

Stáhtaráđi ásahusa vuođul sáhttá addit dárkilet njuolggadusaid dakkár dieđuin, mat vurkejuvvojit registarii muhto eai leat heaggadieđut.

92 §

*Dieđuid vurkkodeapmi*

Diehtovuogádahkii gullevaš dieđut vurkkoduvvojit logi jagi doarjaga mieđihanmearrádusa dahkama rájes. Jos doarjja lea mieđihuvvon, de dieđut vurkkoduvvojit logi jagi ruhtadoarjaga maŋimuš eari máksima rájes ja stáhtaloana dahje reantodoarjjaloana maŋimuš eari loktema rájes, goittotge nu guhká go reantodoarjja máksojuvvo. Stáhtadáhkádussii guoskevaš dieđut vurkkoduvvojit dáhkádusa gustonáiggi dahje, jos stáhta dáhkideaddjivástu lea ollašuvvan, de nu guhká go máhccanoažžumuša sáhttá bearrat. Stáhtalotnii guoskevaš dieđut galget vurkkoduvvot nu guhká go loatnalágádusas lea stáhtalotnii guoskevaš oažžumuš loatnaoažžus dahje, jos loatnaaddi lea ohcan stáhtaloana buhtadusa Dálonguovlovirgebáikkis, de gitta dassái go buhttenohcamuš lea lágafámolaččat čovdojuvvon. Jos jearaldat lea Eurohpá Uniovnna muhtumassii ruhtadan prográmmii gullevaš doarjagis, de dieđut vurkkoduvvojit vihtta jagi das, go Eurohpá Uniovnna kommišuvdna máksá prográmma maŋimuš, Uniovdnii gullevaš ruhtadanossodatmávssu.

22 lohku

**Dárkkisteapmi**

93 §

*Dárkkistanvuoigatvuohta*

Eana- ja meahccedoalloministeriija ja Dálonguovlovirgebáiki sáhttiba dárkkistit doarjaga mieđihan-, máksin- ja geavahaneavttuid čuovvuma gozihan dihte doarjaga mieđiheaddjiid, gaskkusteaddjiid ja oažžuid. Sullasaš vuoigatvuohta doarjaga gaskkusteaddjiid ja oažžuid hárrái lea ealáhus-, johtalus- ja birasguovddážis. Máinnašuvvon eiseválddiin lea diehtooažžunvuoigatvuohta čiegusindoallannjuolggadusain beroškeahttá.

94 §

*Dárkkisteapmi*

Dárkkistit sáhttá gozihandoaimma gáibidan viidodagas doarjunvuloš doaibmabiju ja doarjaga geavaheami dáfus mávssolaš dáluid, rusttegiid, visttiid, biergasiid, dilálašvuođaid, diehtovuogádagaid ja áššegirjjiid. Dárkkistit ii oačč̌o goittotge bissovaš ássamii geavahuvvon lanjaid.

Dárkkisteami sáhttá oskkildit olggobeale ruhtadoallái, vai dárkkistanbargu šaddá albmaláhkai dikšojuvvot. Ruhtadoallin galgá

doaibmat ruhtadoallolágas (459/2007) dahje almmoshálddahusa ja -ekonomiija ruhtadoalliid birra addojuvvon lágas (467/1999) oaivvilduvvon ruhtadoalli dahje ruhtadoallosearvvuš. Ruhtadoallosearvvuš galgá nammadit ruhtadoalus vástideaddji ruhtadoalli. Dárkkistanbargui heivehuvvojit hálddahusláhka (434/2003), giellaláhka (423/2003), sámi giellaláhka (1086/2003) ja eiseválddiid doaimma almmolašvuođa birra addojuvvon láhka (621/1999). Dárkkistanbarggu bargi ruhtadoallái heivehuvvojit rihkusvuoigatvuođalaš virgevástonjuolggadusat. Dárkkistanbarggu oktavuođas dáhpáhuvvan vahágii heivehuvvo, mii vahátbuhttenlágas (412/1974) mearriduvvo.

Dárkkisteami birra galgá dahkat dárkkistanmuitalusa, mii doaimmahuvvo farggamusat ealáhus-, johtalus- ja birasguovddážii sihke Dálonguovlovirgebáikái.

Dárkkisteaddji oažžu váldit iežas atnui áššegirjjiid ja doarjaga geavaheapmái guoskevaš eará materiálaid, jos dása lea dárbu dárkkisteami ulbmila juksan dihte. Áššegirjjiid ja eará materiálaid galgá farggamusat máhcahit, go daid hálddusdoallamii ii leat šat dárkkisteami dáfus dárbu.

Bolesa geatnegasvuođas addit virgeveahki mearriduvvo boleslága (493/1995) 40 §:s.

23 lohku

**Doarjaga máksima gaskkalduhttin ja ruovttoluottabearran**

95 §

*Doarjaga máksima gaskkalduhttin ja ruovttoluottabearran*

Ealáhus-, johtalus- ja birasguovddáš lea geatnegahtton gaskkalduhttit 5-8 loguin oaivvilduvvon doarjaga máksima ja bearrat dan ruovttoluotta, jos:

1) doarjaga mieđihan- dahje máksineavttut eai leat ollašuvvan;

2) doarjjaoažžu lea addán dakkár boastto dahje váilevaš dieđu, mii lea váikkuhan mealgat doarjaga mieđiheapmái dahje máksimii;

3) doarjaga eavttut eai leat čuvvojuvvon;

4) doarjjaoažžu ii leat deavdán 17 §:a 1 momeanttas oaivvilduvvon čatnaseami;

5) doarjjaoažžu lea luohpadan almmá ealáhus-, johtalus- ja birasguovddáža lobi haga doarjunvuloš ealáhusdoaimma dahje dorjojuvvon investerenčuozáhaga dahje visteruhtadeami bokte dorjojuvvon ássanvistti ovdalgo 44 §:a 2 momeanttas mearreáigi lea vássán;

6) doarjjaoažžu lea biehttalan veahkeheames dárkkisteamis; dahje

7) Eurohpá Uniovnna ollásit dahje muhtumassii ruhtadan dahje riikkadási ruđaiguin ollásit ruhtaduvvon eanadoalu struktuvradoarjagiidda guoskevaš Eurohpá Uniovnna láhkamearrádusat dan gáibidit.

Bearakeahttá sáhttá goittotge guođđit meari, mii lea eanemustá 25 euro.

Jos doarjja lea mieđihuvvon oktasaččat moanaide, de buot doarjjaoažžut vástidit ovttasvásttolaččat doarjaga máhcaheamis. Doarjjaoažžuid gaskkas vástu juohkása dan mielde go doarjjaoažžu lea oassálastán dan doibmii, mii lea leamaš doarjaga máhcahangeatnegasvuođa vuođđun.

Ruovttoluottabearrat mearriduvvon doarjja galgá máksojuvvot ruovttoluotta maŋimustá jagi sisa ealáhus-, johtalus- ja birasguovddáža mearrádusa rájes.

96 §

*Stáhtaloana mearrideapmi eretcelkojuvvot*

Stáhtalotnii guoskevaš doarjagii heivehuvvo, mii 95 §:s mearriduvvo.

Ealáhus-, johtalus- ja birasguovddáš sáhttá maiddái mearridit loatnaaddi eretcealkit stáhtaloana, jos 95 §:a 1 momeanttas ásahuvvon juoga čuokkis ollašuvvá.

Stáhtaloatna sáhttá dasa lassin mearriduvvot eretcelkojuvvot dahje loatnaaddi sáhttá eretcealkit loana, jos:

1) loana bokte ruhtaduvvon dállu dahje dan oassi vuvdojuvvo bággobearrandoaimmaiguin;

2) dáhkádusa árvu lea ohccis sorjjasmeahttun siva dihte dan mađe njiedjan

ahte dat sáhttá čuohcit loana vel mávssekeahtes oaiveopmodaga bearramii;

3) reanttu dahje oanádusa máksin lea maŋŋonan guhkit go golbma mánotbaji;

4) loatnaoažžu dahje dáhkideaddji lea reastaluvvan dahje jos dáhkideaddji fitnodatdoaibma lea nohkan iige loatnaoažžu leat ávžžuhusain fuolakeahttá ásahan loatnaaddi dohkkehan doarvái buori dáhkádusa.

Eretcealkinláhkai mearriduvvon stáhtaloana galgá máksit ruovttoluotta eanemustá guovtte earis maŋimustá jahkebeali sisa ealáhus-, johtalus- ja birasguovddáža mearrádusa rájes.

97 §

*Doarjjaoažžu almmuhangeatnegasvuohta ja ovdadiehtu*

Doarjjaoažžu galgá farggamusat almmuhit doarjaga mieđiheaddjái 95 §:a 1 momeanttas dahje 96 §:s oaivvilduvvon doarjaga, stáhtaloana dahje stáhtadáhkádusa mieđihanákka dahje doarjaga mávssu dahje loana lokteneavttu dakkár nuppástusas, man dihte loatna sáhttá berrojuvvot ruovttoluotta dahje loahpahuvvot dahje stáhtaloatna eretcelkojuvvot.

Doarjjaoažžui sáhttá bivdaga vuođul addit čadni ovdadieđu das, dagahago plánejuvvon doaibmabidju, mii guoská 17 §:a 1 momeanttas oaivvilduvvon čatnaseapmái, ealáhusplánii, jođihuvvon ealáhussii dahje doarjunvuloš opmodaga rievdamii dahje luohpadeapmái, 95 §:a 1 momeanttas dahje 96 §:s oaivvilduvvon čuovvumuša. Ohcamušas galgá ovdanbuktit čielgasit dan ášši, masa ovdadiehtu ohccojuvvo. Dasa lassin galgá ovdanbuktit ášši čoavdin dihte dárbbašlaš čielggadusa. Ovdadihtui guoskevaš ealáhus-, johtalus- ja birasguovddáža mearrádus lea fámus ovtta jagi dan addima rájes. Ealáhus-, johtalus- ja birasguovddáš sáhttá spiehkastit iežas addin ovdadieđus dušše dalle, jos ohcci lea ollašuhttán iežas doaibmabiju mealgat nuppeláhkai go ovdadiehtoohcamušastis lea ovdanbuktán dahje lea ovdanbuktán ovdadieđu oažžun dihte sakka boastto dahje váilevaš dieđu.

Ovdadiehtu ii addojuvvo, jos eará ohcamuš dán áššis lea dutkojuvvomin dahje eiseváldi lea čoavdán ášši dahje ášši čoavdin gullá Eurohpá Uniovnna doaibmaorgánii.

Stáhtaráđi ásahusa vuođul sáhttá addit dárkilet njuolggadusaid das, mo meannuduvvo ovdadieđu bivdima ja addima oktavuođas.

98 §

*Reantodoarjjaloana eretcealkin*

Jos reantodoarjja lea lágafámolaš mearrádusa vuođul mearriduvvon ruovttoluotta berrojuvvot doarjjaoažžus, de loatnaaddi sáhttá eretcealkit reantodoarjjaloana muhtumassii dahje ollásit.

99 §

*Ruovttoluottamáksit oaivvilduvvon meari reantu*

Doarjjaoažžu galgá máksit dan mearrái, mii galgá máhcahuvvot dahje ruovttoluotta berrojuvvot, reantolága 3 §:a 2 momeanttas oaivvilduvvon jahkásaš reanttu, nu ahte dasa lasihuvvojit golbma proseanttaovttadaga. Reanttu galgá máksit doarjaga máksinbeaivvi rájes, dahje jos máksinvuloš mearri lea stáhtaloatna dahje ruovttoluottabearrat oaivvilduvvon doarjja lea reantodoarjja, de loana loktenbeaivvi rájes gitta dassái go ruovttoluottabearranvuloš doarjja lea ollásit máksojuvvon. Stáhtalotnii galgá goittotge máksojuvvot ovdalis oaivvilduvvon reantu bearranvuloš mearrádusa dahkama rájes, jos ruovttoluottabearran vuođđuduvvá 96 §:a 3 momentii. Jos doarjja lea rehketlaš doarjja ja eará go stáhtaloana rentui guoskevaš doarjja, de reanttu máksingeatnegasvuohta álgá doarjaga atnuiváldinbeaivvi rájes.

Jos stáhtaloatna eretcelkojuvvo ja seammás loatnadoarjja berrojuvvo ruovttoluotta, de ruovttoluottabearrat oaivvilduvvon loana rentui guoskevaš doarjagii ii rehkenasto reantu ja loana ruovttoluottabearranreanttus galgá geahpedit dan reanttu, man loatnaoažžu lea juo máksán.

100 §

*Maŋŋonanreantu*

Jos ruovttoluottabearrat oaivvilduvvon mearri ii máksojuvvo maŋimustá 102 §:a 1 momeanttas oaivvilduvvon máksinbeaivve, de dasa galgá máksit jahkásaš maŋŋonanreanttu reantolága 4 §:a 1 momeanttas oaivvilduvvon reantodási mielde.

101 §

*Ruovttoluottabearrama govttolažžandahkan*

Ealáhus-, johtalus- ja birasguovddáš sáhttá guođđit boastut dahje duššiid dihte máksojuvvon meari dahje dasa máksit oaivvilduvvon reanttu ollásit dahje muhtumassii bearakeahttá, jos dievasin bearran ii livčče oppalaččat geahčadettiin doarjjaoažžu dilálašvuođaid ja doaimma dáfus govttolaš. Ruovttoluottabearran ja reanttuid bearran galget goittotge dahkkojuvvot dievasin, jos Eurohpá Uniovnna ollásit dahje muhtumassii ruhtadan dahje ollásit riikkadási ruđaiguin ruhtaduvvon, eanadoalu struktuvradoarjagiidda guoskevaš Eurohpá Uniovnna láhkamearrádusat dán gáibidit.

102 §

*Ruovttoluottabearramii dahje máksima gaskkalduhttimii guoskevaš mearrádus*

Ealáhus-, johtalus- ja birasguovddáš galgá dahkat ruovttoluottabearramis ja doarjaga máksima gaskkalduhttimis sihke stáhtaloana eretcealkimis mearrádusa. Mearrádusa vuođul nannejuvvo dat mearri, mii galgá ruovttoluotta berrojuvvot dahje eretcelkojuvvot, ja nannejuvvo maiddái 99 §:s oaivvilduvvon reantu ja daid máksima várás oaivvilduvvon máksinbeaivi.

Ruovttoluottabearramii guoskevaš mearrádusa galgá dahkat dakka maŋŋá, go ealáhus-, johtalus- ja birasguovddáš oačču dieđu 95 §:s mearriduvvon ákkas ja maŋimustá logi jagi geažes doarjaga maŋimuš eari máksima rájes. Stáhtalotnii guoskevaš doarjja gehčču jo uvvo geavahuvvon, go loana rentui guoskevaš maŋimuš doarjjaearri lea geavahuvvon lohppii.

103 §

*Ruovttoluottabearramii guoskevaš mearrádusa ollašuhttin*

Dálonguovlovirgebáiki vástida doarjaga ruovttoluottabearramii guoskevaš mearrádusa ollašuhttimis. Ruovttoluottabearrama sáhttá čađahit lágafámolaš mearrádusa vuođul nu, ahte ruovttoluottabearranvuloš mearri oktan reanttuin geahpeduvvo doarjjaoažžui máksit oaivvilduvvon eará doarjagis. Stáhtaloana ja dan reanttu bearramis vástida goittotge loana mieđihan loatnalágádus.

Ruovttoluottabearramii guoskevaš mearrádusa sáhttá bággobearrandoaimmaiguin ollašuhttit dan maŋŋá, go mearrádus lea ožžon lágafámu. Mearrádusa ollašuhttimii heivehuvvo, mii vearuid ja mávssuid ollašuhttima birra addojuvvon lágas (706/2007) mearriduvvo.

Stáhtaloana eretcealkin ja ruovttoluottabearran gullet goittotge loana mieđihan loatnalágádussii.

24 lohku

**Loatnadoarjagii guoskevaš meannudeamit**

104 §

*Loatnaaddi ja guovddášruhtalágádusa bargguid dikšun*

Dasa, guhte lea loatnaaddi dahje guovddášruhtalágádusa bálvalusas, heivehuvvojit rihkusvuoigatvuođalaš virgevástonjuolggadusat, go son dikšu dán lágas oaivvilduvvon doaimmaid. Ovdalis oaivvilduvvon doaimmaid divššodettiin dagahuvvon vahágii heivehuvvo vahátbuhttenláhka.

105 §

*Loatnaaddi veahkehan- ja diehtoaddingeatnegasvuohta*

Loatnaaddi galgá almmuhit ealáhus-, johtalus- ja birasguovddážii doarjunvuloš loana sirdašuvvamis eará loatnaaddái ja 65 §:a 3 momeanttas oaivvilduvvon loatnaeavttuid dakkár nuppástusain, maidda ii dárbbašuvvo ealáhus-, johtalus- ja birasguovddáža lohpi.

Loatnaaddi galgá váldit vuhtii stáhtaloana divššodettiin stáhta ávkki loatnaaddin ja maiddái dáhkádusvuloš loana divššodettiin stáhta ávkki dáhkideaddjin. Loatnaaddi galgá farggamusat almmuhit Dálonguovlovirgebáikái doarjjaoažžu ekonomalaš sajádahkii, doarjunvuloš loana dahje loana dáhkádussan geavahuvvon opmodaga árvui guoskevaš dakkár nuppástusain, mat sáhttet váikkuhit stáhta sajádahkii loatnaaddin dahje dáhkideaddjin.

Loatnaaddi ja guovddášruhtalágádus leaba geatnegahtton spesifiserejuvvon bivdaga vuođul luohpadit Eana- ja meahccedoalloministeriijai, Dálonguovlovirgebáikái ja ealáhus-, johtalus- ja birasguovddážii doarjjaoažžui guoskevaš dakkár dieđuid, mat leat vealtameahttumat loatnadoarjaga mieđihaneavttuid gozihan dihte.

Loatnaaddi ja guovddášruhtalágádusa diehtoaddingeatnegasvuohta guoská maiddái daidda dieđuide, mat leat oaivvilduvvon čiegusin dollojuvvot. Dieđuid ii oaččo geavahit eará go dan ulbmilii, man várás dat leat eiseváldái oaivvilduvvon doaimmaid dikšun dihte luohpaduvvon.

106 §

*Mávssut, mat berrojuvvojit stáhtadáhkádusa ovddas*

Stáhtadáhkádusa ovddas berrojuvvo doarjjaoažžus máksu, mii sáhttá vuođđuduvvat dáhkádusa prosentuála ossodahkii dáhkádusvuloš loana mearis, dáhkádussii gullevaš riskka mearrái dahje dáhkádusa hálddahusgoluide dahje daidda buohkaide. Stáhtadáhkádusa ovddas berrojuvvo dasa lassin guktii jagis máksu, mii vuođđuduvvá seamma ákkaide go dáhkádusa hávilmáksu. Mávssut sirdojuvvojit čilgenláhkai eanadállodoalu ovddidanfondii.

Ovdalis 1 momeanttas oaivvilduvvon mávssu sirdá stáhtii loatnaaddi. Dálonguovlovirgebáiki máksá loatnaaddái buhtadusa ovdalis máinnašuvvon doaimma dikšumis. Buhtadus máksojuvvo eanadállodoalu ovddidanfoandda ruđain.

Stáhtaráđi ásahusa vuođul addojuvvojit dárkilet njuolggadusat dáid mávssuid mearis ja mearrašuvvanvuogis, mat berrojuvvojit dáhkádusa ovddas, sihke loatnaaddái máksit oaivvilduvvon buhtadusa mearis. Dálonguovlovirgebáiki sáhttá addit dárkilet mearrádusaid das, mo meannuduvvo mávssuid sirdima oktavuođas.

107 §

*Stáhta dáhkideaddjivásttu ollašuvvan*

Stáhta dáhkideaddjivástui sihke mávssu máhccanvuoigatvuhtii guoskevaš ávkegoziheamis vástida Dálonguovlovirgebáiki.

Dálonguovlovirgebáiki sáhttá mearridit ahte stáhta máhccanoažžumuš ii berrojuvvo dakkár doarjjaoažžus, guhte ii govttolaččat geahčadettiin suitte máksit mávssu bissovaš bargonávccahisvuođa, guhkálaš bargguhisvuođa, fuolahusgeatnegasvuođa dahje dáidda buohtastahtti eará siva vuođul.

Dáhkideaddjivásttu ollašuvvamis šaddan mávssut máksojuvvojit eanadállodoalu ovddidanfoandda ruđain. Máhccanvuoigatvuođa vuođul ožžojuvvon buhtadusat sirdojuvvojit máinnašuvvon fondii čilgenláhkai.

108 §

*Loatnaaddi diehtovurkkodangeatnegasvuohta*

Dasa lassin mii eará sajis mearriduvvo loatnaaddi geatnegasvuođas vurkkodit áššegirjjiid, de loatnaaddi galgá vurkkodit goittot loatnaáiggi áššegirjjiid, mat gusket:

1) loatnaeavttuide ja loatnaeavttuid rievdadeapmái oktan máksingeahpádusaiguin;
2) stáhtaloana dáhkádusárvvoštallamii;
3) dáhkádussii čuohcci áššiide dalle, go stáhtaloana dahje dáhkideami dáhkádussan čujuhuvvon opmodahkii nannejuvvui bánta- dahje eará vuoigatvuohta; ja
4) loana eretcealkimii.

Áššegirjjiid galgá vurkkodit gitta dassái, go stáhtaloatna dahje stáhtadáhkádusloatna lea máksojuvvon ruovttoluotta. Jos loatnalágádus lea ohcan buhtadusa stáhtaloana ovddas dahje mávssu stáhtadáhkádusa vuođul, de 1 momeanttas oaivvilduvvon áššegirjjiid galgá vurkkodit gitta dassái, go buhtadus lea máksojuvvon dahje máksu stáhtadáhkádusa vuođul máksojuvvon dahje lágafámolaš mearrádus buhtadusohcama dahje dáhkádussii vuođđuduvvi máksinohcama hilgumis lea dahkkojuvvon.

25 lohku

**Sierra njuolggadusat**

109 §

*Diehtooažžunvuoigatvuohta ja dieđuid luohpadeapmi*

Eana- ja meahccedoalloministeriijas, Dálonguovlovirgebáikkis ja ealáhus-, johtalus- ja birasguovddážis lea vuoigatvuohta, almmá ahte čiegusindoallannjuolggadusat dan hehttejit, oažžut eará eiseválddis dahje almmolaš doaimma dikšu oassebealis ohccái dahje doarjjaoažžui, dán dearvvasvuođadillái, ekonomalaš sajádahkii ja fitnodat- dahje ámmátdoibmii, almmolaš ruđain mieđihuvvon ruhtadeapmái dahje doarjaga dáfus mearkkašahtti dillái guoskevaš eará dieđuid, mat leat vealtameahttumat doarjjaášši gieđahallan dihte.

Eana- ja meahccedoalloministeriijas, Dálonguovlovirgebáikkis ja ealáhus-, johtalus- ja birasguovddážis lea vuoigatvuohta, almmá ahte čiegusindoallannjuolggadusat dan hehttejit, luohpadit eará eiseválddái dahje almmolaš doaimma dikšu dahje Eurohpá Uniovnna doaibmaorgánii dán lágas mearriduvvon doaimma divššodettiin ožžojuvvon dakkár dieđuid doarjjaoažžus, maid eiseváldi dahje doaibmaorgána dárbbaša mearriduvvon dárkkistanbarggu dahkan dihte dahje dan gozihan dihte ahte Eurohpá Uniovnna láhkamearrádusat leat čuvvojuvvon.

Ovdalis 1 ja 2 momeantta vuođul ožžojuvvon dieđuid ii oaččo geavahit eará go dan ulbmilii, masa dat leat bivdojuvvon.

110 §

*Mearrádusa diehtunaddin*

Dán lágas oaivvilduvvon mearrádusa sáhttá addit diehtun hálddahuslága 59 §:s mearriduvvon vuogi mielde.

Doarjaga ruovttoluottabearramii guoskevaš mearrádus galgá goittotge addojuvvot diehtun hálddahuslága 60 §:s mearriduvvon vuogi mielde.

111 §

*Mearrádusa ovddas máksin*

Dán lágas oaivvilduvvon mearrádus lea ohccái dahje doarjjaoažžui nuvttá. Meahciráđđehusa mearrádussii erenoamáš ovddu birra heivehuvvo, mii stáhta máksinággalágas (150/1992) mearriduvvo, goittotge nu ahte dakko bokte go mearrádus guoská sierra ovdui gullevaš doarjagii, de mearrádus lea nuvttá.

112 §

*Ruđaid geavaheapmi guovlluid mielde*

Eana- ja meahccedoalloministeriija vástida 7 §:a 1 momeanttas oaivvilduvvon mieđihanvuoigatvuođa dahje mearreruđa stivremis dán lágas oaivvilduvvon doarjagiidda ja mearrida daid čujuheamis ealáhus-, johtalus- ja birasguovddáža atnui.

113 §

*Eanadállodoalu ovddidanfoandda ruđaid geavaheapmi*

Eanadállodoalu ovddidanfoandda ruđaid sáhttá dasa lassin, mii daid geavaheamis ovdalis mearriduvvo, geavahit:

1) ovddidanfoandda ruđaiguin háhkkojuvvon dahje fondii sirdojuvvon eana- ja eará opmodaga dikšumii ja divodeapmái;
2) loanain ruhtadeamis šaddan dikšunmávssuide ja eará goluide;
3) dán lága vuollásaš doarjjadoaimmaide ja stáhtaloanaide; ja
4) boazodoalu ja luondduealáhusaid ovddidandoibmii guoskevaš dutkamušaid ja čielggadusaid dahkamii.

Eanadállodoalu ovddidanfoandda ruđain sáhttá máksit mávssuid ja buhtadusaid eaktodáhtolaš vealgeordnestallamii oaivvilduvvon meannudangoluide.

114 §

*Teknihkalaš veahkki*

Teknihkalaš veahki geavaheamis dán lágas oaivvilduvvon doarjaga ollašuhttimii heivehuvvo teknihkalaš veahki geavaheamis dálonguovllu ovddideapmái mieđihit oaivvilduvvon doarjagiid birra addojuvvon lága 54 §.

115 §

*Nuppástusohcan*

Dálonguovlovirgebáikki, Meahcirádđehusa ja ealáhus-, johtalus- ja birasguovddáža dán lágas oaivvilduvvon mearrádussii oažžu ohcat nuppástusa váidimiin dálonguovloealáhusaid váidinlávdegoddái nugo hálddahusláhkageavahanlágas (586/1996) mearriduvvo.

Váidaga sáhttá doaimmahit maiddái dan eiseváldái, man mearrádussii ohccojuvvo nuppástus. Eiseváldi galgá doaimmahit váidaga ja áššis čoggon áššegirjjiid ja iežas cealkámuša nuppástusohcaneiseváldái.

Dálonguovloealáhusaid váidinlávdegotti mearrádussii áššis, mii guoská doarjaga máksima gaskkalduhttimii dahje ruovttoluottabearramii, oažžu ohcat nuppástusa váidimiin Alimus hálddahusriektái nugo hálddahusláhkageavahanlágas mearriduvvo. Muđui váidinlávdegotti mearrádussii oažžu ohcat nuppástusa váidimiin Alimus hálddahusriektái dušše dalle, jos Alimus hálddahusriekti mieđiha váidinlobi.

116 §

*Háhkama ollašuhttimii guoskevaš vuoigatvuođadorvovuogit*

Almmolaš háhkamiid birra addojuvvon lága 6 §:a 1 momeantta 5 čuoggás oaivvilduvvon háhkanovttadaga dahkan háhkamii, masa lea mieđihuvvon doarjja dán lága vuođul ja mas háhkan manná badjel háhkamiid birra addojuvvon lága 15 §:s oaivvilduvvon šielbmáárvvuid, heivehuvvo, mii máinnašuvvon lága 11 logus mearriduvvo.

26 lohku

**Fápmuiboahtin- ja sirdašuvvannjuolggadusat**

117 §

*Fápmuiboahtin*

Dán lága fápmuiboahtinbeaivi mearriduvvo stáhtaráđi ásahusa vuođul.

Dáinna lágain gomihuvvo boazodoalu ja luondduealáhusaid ruhtadanláhka.

Ovdalgo dát láhka boahtá fápmui, de sáhttá álgit lága ollašuhttima gáibidan doaibmabijuide.

118 §

*Ruđaid geavaheapmi*

Eanadállodoalu ovddidanfoandda ruđaid sáhttá ainge geavahit maiddái dakkár fitnuide, maid galgá boazodoalu ja luondduealáhusaid ruhtadanlága ja dan ovddit láhkamearrádusaid mielde gerget ja maidda máinnašuvvon ruđaid lea sáhttán geavahit daid njuolggadusaid mielde, mat ledje dán lága fápmuiboađedettiin.

Dasa lassin boazodállolága, boazoekonomiijalága dahje luondduealáhuslága ulbmiliidda háhkkojuvvon dahje eará vuogi mielde fidnejuvvon opmodat geavahuvvo dan maŋŋá, go dát láhka lea boahtán fápmui, eanadállodoalu ovddidanfoandda birra

addojuvvon lága 3 §:s ásahuvvon ulbmiliidda.

119 §

*Ovddit láhkamearrádusaid heiveheapmi*

Boazodoalu ja luonddualáhusaid ruhtadanlága ja dan ovddit láhkamearrádusaid vuođul dutkojuvvomin leahkki áššit gergejuvvojit máinnašuvvon lágaid mielde dan eiseválddis, mas dat leat dutkojuvvomin dán lága fápmuiboađedettiin. Mieđihuvvon ruhtadoarjaga máksá dan mieđihan eiseváldi.

Boazodoalu ja luonddualáhusaid ruhtadanlága, boazoekonomiijalága ja luonddualáhuslága ja ovdal dán lága fápmuiboahtima guston eará láhkamearrádusaid ollašuhttima hárrái ja máinnašuvvon láhkamearrádusaid vuođul šaddan stáhta, gieldda ja loatnalágádusa oažžumuša hárrái čuvvojuvvojit dán lága fápmuiboađedettiin guston njuolggadusat ja daid vuollásaš soahpamušeavttut. Ealáhus-, johtalus- ja birasguovddáža doaibmaválddi vuollásaš áššiin gieđahallá ja čoavdá goittotge Lappi ealáhus-, johtalus- ja birasguovddáš.

120 §

*Ovddit láhkamearrádusaid vuollásaš máksingeahpádusat*

Boazodoalu ja luonddualáhusaid ruhtadanlága ja dan ovddit láhkamearrádusaid vuollásaš stáhta vuovdinhaddeoažžumuššii dahje stáhtalotnii dahje reantodoarjjalotnii guoskevaš máksingeahpádusa eavttuide heivehuvvojit dat njuolggadusat, mat ledje dán lága fápmuiboađedettiin. Reantodoarjjaloanaid máksingeahpádusaid mieđihanmeannudeapmái heivehuvvo goittotge, mii 64 §:a 4 momeanttas mearriduvvo.

121 §

*Ovddit láhkamearrádusaid vuollásaš prográmmavuloš doarjagat*

Ovdal dán lága fápmuiboahtima guston láhkamearrádusaid vuollásaš, Eurohpá Uniovnna muhtumassii ruhtadan prográmmavuloš ruhtadoarjagiid ja eará doarjagiid mieđiheamis ja máksimis, goziheamis ja eará meannudemiin čuvvojuvvojit áššáigullevaš prográmmabadjái guoskevaš njuolggadusat ja mearrádusat, mat ledje dán lága fápmuiboađedettiin, jos Eurohpá Uniovnna láhkamearrádusain ii nuppeláhkai daddjojuvvo.

122 §

*Ovdal mieđihuvvon stáhtaloanaid dikšunmávssut*

Boazodoalu ja luonddualáhusaid ruhtadanlága ja dan ovddit láhkamearrádusaid vuođul mieđihuvvon stáhtaloanaid dikšuma ovddas máksojuvvo loatnalágádusaide govttolaš buhtadus dikšungoluid ja eará goluid ovddas. Dárkilet njuolggadusat buhtadusa ákkain ja mearis addojuvvojit stáhtaráđi ásahusa vuođul.

123 §

*Nuppástusohcan čovdosiidda, mat leat dahkkojuvvon ovddit láhkamearrádusaid vuođul*

Dan maŋŋá go dát láhka lea boahtán fápmui, de ealáhus-, johtalus- ja birasguovddáža, Dálonguovlovirgebáikki ja dálonguovloealáhusaid váidinlávdegotti mearrádusaide ohccojuvvo nuppástus boazodoalu ja luonddualáhusaid ruhtadanlága, boazoekonomiijalága ja luonddualáhuslága sihke dan ovddit láhkamearrádusaid vuollásaš áššiin, nugo dán lága 115:s sullasaš áššiid hárrái mearriduvvo dan hehttekeahttá, mii nuppástusohcamis lea ovdal mearriduvvon.

124 §

*Čujuhannjuolggadusat*

Jos eará lágas dahje dan vuođul addojuvvon njuolggadusas čujuhuvvo boazodoalu ja luonddualáhusaid ruhtadanláhkii, de gehččojuvvo ahte

čujuheapmi oaivvilda dán lágas daddjojuvvon sullasaš njuolggadusaide, jos dán lágas ii nuppeláhkai mearriduvvo.

125 §

*Huksenbáiki*

Meahciráđđehus sáhttá iežas mearrádusa vuođul mieđihit dan bálgosii, mii boazodállolága vuollásaš hálddašanvuoigatvuođa vuođul hálddaša huksenbáikki, lobi molsut báikki dáfus unohas dahje dárbbašmeahttumin šaddan huksenbáikki Meahciráđđehusa čujuhan, boazodoalu dáfus vuohkkaset báikái. Bálggus galgá sirdit iežas oamastan visttiid eret guovllus guovtte jagi sisa Meahciráđđehusa mearrádusa rájes. Meahciráđđehus sáhttá beavttálmahttit iežas mearrádusa áittasáhkuin dahje barggahanáitagiin, nugo áittasáhkkolágas (1113/1990) mearriduvvo.

Stáhtaráđi ásahusa vuođul sáhttá addit dárkilet njuolggadusaid lohpemeannudeamis huksenbáikki molssodettiin.

126 §

*Ovddit láhkamearrádusaid vuollásaš dihto doaibmabijut ja vuoigatvuođagaskavuođat*

Boazodállolága, luondduealáhuslága ja boazoekonomiijalága njuolggadusat čuvvojuvvojit daid áššiid hárrái, mat gusket máinnašuvvon lágaid ollašuhttimii ja maid birra ii dán lágas nuppeláhkai mearriduvvo. Dát guoská maiddái máksingeahpádusaide ja dáluid ráddjehusaide. Stáhta oažžumušaid sirdin, stáhta oažžumušaid ja ruhtadoarjagiid ruovttoluottabearran, dálu dahje dan oasi ráddjehusain ja bántavásttus luoitin, luohpadanlobiid mieđiheapmi ja máksingeahpádusaid mieđiheapmi stáhta oažžumušaid hárrái gullá goittotge ealáhus-, johtalus- ja birasguovddáža doaibmaváldái. Eana- ja meahccedoalloministeriija mieđihan ruhtadoarjaga bearrá goittotge ruovttoluotta doarjaga mieđihan ministeriija. Máinnašuvvon lágat čuvvojuvvojit heivvolaš osiin maiddái loanaid hárrái. Máksingeahpádusaid ja loanaid sirdimiid čoavdá goittotge loana mieđihan loatnalágádus, mii galgá dalle čuovvut, mii ovdal dán lága fápmuiboahtima gustojeaddji láhkamearrádusain lea mearriduvvon.

127 §

*Meannudeapmái guoskevaš spiehkastagat*

Stáhtaráđi ásahusa vuođul sáhttá goittotge mearridit doarjaga dahje eará ovddu ohcamii, máksimii dahje ruovttoluottabearramii dahje sullasaš doaibmabidjui guoskevaš meannudanspiehkastagain, go heivehuvvojit 118—128 §:ain ovdanbukton áššit, jos ovddit láhkamearrádusaid vuogas heiveheapmi dán lágas mearriduvvon doarjjavuogádagaid ektui dan gáibida.

Dálonguovlovirgebáiki sáhttá addit 118—126 §:ain oaivvilduvvon áššiid gieđahaladettiin dárbbašlaš áššegirjjiid birra dárkilet mearrádusaid.

Helssegis borgemánu 26. beaivve 2011

**Dásseválddi Presideanta**

**TARJA HALONEN**

Eana- ja meahccedoalloministtar *Jari Koskinen*

JULKAISIJA: OIKEUSMINISTERIÖ EDITA PRIMA OY / EDITA PUBLISHING OY ISSN 1455-8904 / 1237-3419 (painettu)